

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 10 / OKTÓBER 2010

ČERNÝ MEDVEĎ NA BALKÁNE

Ohliadnutie za MCC

str. 10 - 13

Na Cypre zostávame

str. 14 - 15

Sen vojaka Bartoša

Vyznamenanie a blahoželanie od ministra obrany

/ Pavol VITKO

/ foto autor

„Kamarátstva a všetky tie zážitky z vojenčiny sú pre mňa už dlhé roky nielen príjemnou spomienkou, ale aj silou, ktorú teraz tak potrebujem,“ hovorí nám 14. augusta pán Marián Bartoš. Vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie práve prebieha stretnutie vojenských historických vozidiel Slovenské piesky – a jemu sa plní sen. Opäť sa stal vojakom. Odložil civil a po klasickom ostrihaní a vystrojení na neho čaká OT 65. Obrnený transportér, s ktorým v rokoch 1979 až 1981 brázdil nielen útvarové cvičisko v Prahe – Lešanoch, ale aj vojenské výcvikové priestory Boletice, Jince či Libavá. „S tým strojom som bol zrastený. Občas mával problémy s chladením, ale inak je to úžasné vozidlo.“ Otec dvoch dospelých synov a dvoch školopovinných dcér sa teší s chlapčenskou iskrou v oku.

Naštartuje. „Ótéčko“ zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany zaduní. Nie, nikto z prítomných nespozná, že muž, ktorý pridá plyn a vzápätí vyrazí so svojím OT 65 do náročného terénu, bojuje ťažký boj s chorobou... Ubrániť sa vážnej chorobe mu pomáha najmä rodina – a jeho vnútorná sila. Sila statočného muža, ktorý nezabudol snívať. Jeho sen mu plní štáb relácie Modré z neba a ministerstvo obrany. „Keď som nastupoval do funkcie ministra obrany, mal som veľký sen, ukázať, že ozbrojené sily majú aj svoju ľudskú tvár. Dnes sa mi ten sen plní,“ počuť slová ministra obrany Ľubomíra Galka. Mariána Bartoša vyznamenáva svojou pamätnou medailou. Pri chlpskom podaní ruky hovorí: „Dnešné cvičenie sa končí, ale nekončia sa boje, ktoré sú pred nami. Čakajú na mňa, čakajú aj na vás. Je pre nás dôležité, aby sme mali v týchto chvíľach pri sebe ľudí, na ktorých sa môžeme spoľahnúť. Ďakujem, že som sa s vami mohol stretnúť a želim vám veľa šťastia.“

Vojaka Mariána Bartoša následne zástupca náčelníka generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš symbolicky vymenúva do hodnosti poručík. Nastúpená vojenská jednotka, ktorej bol pár desiatok minút súčasťou, sa spontánne roztlieska. Marián Bartoš sa pri povelu „Poroz!“ ešte raz hrdlo vyšponuje do základného postoja. Zaznie „Rozchod!“ – a to ho už objímajú jeho najbližší. A keď sa ostatní už nedávajú, manželka mu utrie slzu dojatia...

Vojak Bartoš, VPRED!

Rodinné šťastie Bartošovcov

Pavol VITKO
šéfredaktor

Strategická koncepcia NATO, vízie protiraketovej obrany, vzťahy Aliancie s krajinami, ktoré nie sú členmi NATO, komplexný civilno-vojenský postup v operáciách, reorganizácia samotných aliančných štruktúr – a, samozrejme, operácia ISAF v Afganistane. Aj to sú témy, ktoré boli na stole 14. októbra počas zasadnutia Severoatlantickej rady v Bruseli. Nepochybne budú predmetom rokovaní aj na nadchádzajúcom summite NATO v Lisabone. 19. a 20. novembra sa na ňom zúčastní aj minister obrany Ľubomír Galko. Pravdaže, dotýkajú sa aj nás. Okrem iného je isté, že budeme zvyšovať počet vojakov v Afganistane, najväčšej operácii NATO v histórii. Je preto dobré, ak sú až dve tretiny našich obyvateľov presvedčené, že členstvom v NATO sa bezpečnosť našej krajiny zvýšila. No a len 17 % si myslí, že by sme boli bezpečnejší, keby sme v Aliancii neboli. Ak si spomeniete na situáciu pred desiatimi rokmi, bola práve opačná. Zmenila sa aj vďaka úspešnému pôsobeniu ozbrojených síl v operáciách Aliancie.

Do skutočného nebezpečenstva však odchádzajú a budú odchádzať práve vojaci. Lenže – cvičení, vystrojení, psychicky odolní a fyzicky pripravení. No je tu ešte jeden rozmer. Ich rodiny. Tie na psychický tlak a na odlúčenie nepripravuje nikto. Spomeňme preto jednu z vízií nového náčelníka štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR brigádneho generála Miroslava Kociana. Aj podľa svojich skúseností zo zahraničia by chcel vytvoriť systém, ktorý by bol nápomocný rodinám mierotvorcov. Možno si pamätáte, pokus o niečo podobné už u nás bol. Ale odišiel do „stratená“. S brig. gen. Kocianom súhlasí aj náčelník generálneho štábu generál Ľubomír Bulík. Ten zároveň dodáva, že s rodinami vojakov nasadených v operáciách musí žiť predovšetkým ich útvár a jeho veliteľ. Je to o kolegiálnosti, o súdržnosti. O tom, či sa to dári aspoň na tejto úrovni, viete najlepšie vy – vojaci nasadení v operáciách. A pravdaže – vaše rodiny. Že je to veľmi dôležité, nemusí nikto pochybovať. No i tak – fažisko úsilia o zachovanie vzťahov a rodinných väzieb ostane vždy na samotných partneroch. Aj v tomto zmysle sa prihovril slovenským vojakom v misii UNFICYP minister obrany Ľubomír Galko (viac na strane 15).

Peknú jeseň

Z obsahu

str. 6 - 8

Čierny medveď
2010

Na Cypre
zostávame

str. 14 - 15

Špecialisti
zo Žiliny

str. 34 - 35

str. 4-5 Krátko z rezortu
str. 6-8 Čierny medveď na Balkáne
str. 9 Hrdinovia Dukly
str. 10-11 Zo zákulisia MCC
str. 12-13 MCC objektívom
fotoreportérov
str. 14-15 Na Cypre zostávame

str. 16 Medzi vojakmi v operácii KFOR
str. 17 TECHNIKA – krátko
str. 18-21 Obranná výstava SOBRA 2010
str. 22-23 Vlk z Ruska
str. 24-25 Opancierovaný kolesový transportér

str. 26 Delostrelecký ťahač
str. 27 Sergeant Michael Strank
str. 28-31 Poľská platforma Anders
str. 32 TECHNIKA – krátko
str. 33 Krajina Angindan ....
str. 34-35 Špecialisti zo Žiliny
str. 36-37 Krátko z rezortu

str. 38-39 Rast vojenských výdavkov
str. 40 Vojenský pútnici v Ríme
str. 41 Biatlonisti úspešní aj v lete
str. 42-43 Na prvý pohľad neviditeľní
str. 44-46 servis • tipy • rady
str. 47 Letové testy hybridu Eurocopter X3

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII. č. 10/2010
Redakčná uzávierka 14. októbra 2010
Do výroby zadané 21. októbra 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný odbor

Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela FARKASOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk
Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otokar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lydia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová
Na titulnej strane:
Vojenský policajt na cvičení v Chorvátsku
foto Jozef ŽIAK

Nevýžiadajú obrázový materiál
a rukopisy nevraciamy.
© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

USA: Nadštandardná spolupráca

/ Mgr. Henriette GEIEROVÁ

/ Peter DOVINA

Ako nadštandardnú označil minister obrany Ľubomír Galko spoluprácu medzi ozbrojenými silami SR a USA. Vyhlásil to 6. októbra na stretnutí s námestníkom ministerky zahraničných vecí Jamesom B. Steinbergom v Bratislave. „Teší ma, že vnímame naše kroky v oblasti transparentnosti pozitívne, hoci nie je jednoduché bojovať proti korupcii a zabehnutým korupčným chobotniciam. Tieto slová sú povzbudením v našom ďalšom snažení.“ Ako ďalej uviedol, bilaterálne vzťahy vo vojenskej oblasti sú mimoriadne aktívne a efektívne. Slovensko kladie dôraz na kontinuitu v plnení úloh a záväzkov, ktoré vyplývajú z nášho členstva v NATO a Európskej únii. James Steinberg sa zaujímal aj o spoluprácu v rámci zoskupenia V4 v oblasti obrany. Obe strany diskutovali aj o financovaní ozbrojených síl u nás, ako aj v ostatných členských štátoch Aliancie. Minister Ľ. Galko svojho amerického partnera podrobne informoval o procese strategického hodnotenia obrany. „Máme záujem o komplexnú, ale cieľenú modernizáciu ozbrojených síl. Myslím, že cesta, ktorou sme sa vybrali, je správna.“ Námestník šéfy americkej diplomacie ocenil našu angažovanosť v Afganistane a Bosne. Slovenský minister ho ubezpečil, že operácia ISAF v Afganistane je našou top prioritou.

Nová vstupná brána v Kandaháre

/ SLOVCON

/ čat. Karol TOMÁŠ, plpk. Marián MJARTAN

Prevádzku na novozriadenej vstupnej bráne (tzv.ECP 5) vojenskej leteckej základne Kandahár (KAF) v Afganistane slávnostne otvorili 17. septembra. Príslušníci slovenského kontingentu zo strážnej jednotky dislokovanej v Kandaháre prevzali kontrolu nad týmto hlavným vstupným bodom na KAF. Ide predovšetkým o zaistenie bezpečnosti vojakov všetkých koalíčných vojsk na základni. Doposiaľ hlavnou vstupnou bránou bola tzv. ECP 3, kde slovenskí profesionálni vojaci zabezpečovali prevádzku a ochranu vstupu do základne. Za veliteľstvo KAF sa zúčastnil náčelník štábu veliteľstva plukovník Bank (Holandsko), ktorý zastupoval v tom čase neprítomného veliteľa základne KAF. Spolu s príslušníkmi veliteľstva KAF bol prítomný veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Marián Mjartan, veliteľ strážnej jednotky KAF kapitán Tibor Grigerek a ďalší príslušníci velenia strážnej jednotky a ženijnej rot. Slovenská strážna jednotka KAF s počtom 165 vojakov bude v nepretržitej prevádzke kontrolovať všetky vozidlá a osoby. Novootvorený vstup na základňu KAF je vybavený modernými technologickými zariadeniami. ECP 5 je vybavená rôznymi sofistikovanými zariadeniami, ktoré uľahčujú a zároveň skvalitňujú činnosť na vstupnom kontrolnom bode. Medzi nové úlohy, ktoré začala plniť strážna jednotka po zvýšení počtov od septembrovej rotácie 2010, patrí aj patrovanie na vozidlách so zvýšenou balistickou ochranou na perimetri základne, čo výrazne zvyšuje bezpečnosť najmä počas hrozieb pozemných útokov na základňu.

JOINT GOAL 2010

Najrozsiahlejšie vojenské cvičenie v novodobých dejinách Slovenska pod názvom „Spoločný cieľ 2010 - JOINT GOAL 2010“ sa začalo 15. októbra vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť. Cvičenie, na ktorom sa zúčastňuje viac ako 1 600 vojakov so stovkami kusov pozemnej a leteckej techniky, je vyvrcholením takmer dvojročného výcvikového úsilia pod spoločným operačným námetom nielen pozemných síl, ale prakticky celých Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Osemďňové cvičenie v Lešti vojaci uskutočňujú ako „Nasadenie mechanizovanej práporovej skupiny v rámci mechanizovanej brigádnej skupiny vo vojenskom ťažení NATO na podporu mieru“, čo je vôbec najvyššia možná úroveň našich národných ambícií zapojenia sa do operácií mimo územia SR (viac v budúcom čísle).

Otvorene s ministrom

Transparentnosť, otvorenosť či väčšia komunikácia s civilnou a vojenskou verejnosťou – aj to sú témy, ktoré chce minister obrany Ľubomír Galko vnášať do života nášho rezortu. Vďaka tomu, vážení čitatelia OBRANY, máte možnosť klásť mu i prostredníctvom nášho a Vášho časopisu svoje otázky.

Prosíme, posielajte ich na adresu tlacove@mod.gov.sk. Odpovede budeme zverejňovať priebežne od budúceho čísla.

Ocenenie vysokej profesionality

/ text a foto mjr. Milan VANCA

Medaily za účasť vo vojenskej operácii a za službu v mierových a pozorovateľských misiách odovzdal 1. októbra v Rožňave náčelník GŠ Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík 198 slovenským vojakom, ktorí sa vrátili z Afganistanu, Cypru, Sýrie a Gruzínska. Za účasti náčelníka Generálneho štábu Obranných síl Maďarska Tibora Benkóa si na Námestí baníkov prevzalo medaily aj 20 maďarských vojakov, ktorí pôsobili so Slovákmi v spoločnom sektore v misii UNFICYP na Cypre. „Úprimne ma teší, že tu dnes spolu s príslušníkmi ozbrojených síl Slovenskej republiky, môžem privítať aj kolegov a priateľov z Obranných síl Maďarskej republiky. Spolupráca našich krajín je už tradične na vysokej úrovni a naše kontingenty sú najlepším príkladom priateľstva susedných národov aj pre obyvateľov Cypru, kde spolu v misii pôsobíme,“ povedal generál Bulík. „S hrdosťou konštatujem, že ste v Afganistane, na Cypre a v pozorovateľských misiách na Golanských výšinách a v Gruzínsku vykonali kus poctivej a zodpovednej práce. Svojou činnosťou a profesionalitou ste urobili dobré meno Slovenskej republiky, ktorú ste vzorne reprezentovali,“ dodal. Od vzniku SR sa vo viac ako dvadsiatich misiách na podporu mieru vystriedalo viac ako 13 000 slovenských vojakov. V súčasnosti je v operáciách a v misiách MKM celkovo 672 profesionálnych vojakov, z toho 12 žien.

Pracovná návšteva na východe

/ text a foto Michala FARKAŠOVÁ

Minister obrany Slovenskej republiky Ľubomír Galko navštívil 8. a 9. októbra vojenské útvary na východe Slovenska. V priestoroch 22. mechanizovaného práporu v Michalovciach ho privítal veliteľ Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky generálmajor Ján Salaganič, veliteľ 2. mechanizovanej brigády Prešov plukovník Karol Navrátil a veliteľ 22. mechanizovaného práporu podplukovník Ľubomír Kochanský. Išlo o prvú návštevu Ľubomíra Galka v týchto útvaroch. Velitelia mu podrobnejšie predstavili činnosť 22. mpr a rotu ISTAR, Samohybného delostreleckého oddielu a Ženijnej roty 2. mechanizovanej brigády, ktoré sú všetky dislokované v Michalovciach. „Prišiel som sa bližšie zoznámiť so situáciou v 22. mechanizovanom prápore a ostatných útvaroch, najmä vo svetle prípravy profesionálnych vojakov do zahraničných operácií. Slovenská vláda má v programovom vyhlásení ako top prioritu záväzky, ktoré vyplývajú z nášho členstva v Severoatlantickej aliancii a Európskej únii,“ vyjadril sa minister. Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším sa Ľ. Galko stretol aj s členmi Klubu vojenských dôchodcov z michalovského regiónu. Pamätnou medailou ministra obrany 3. stupňa ocenil jedného z členov klubu, podplukovníka vo výslužbe Pavla Šaraniča. Vyslovil obdiv a úctu jeho dlhoročnej práci – odstraňovaniu nevybuchnutej munície. V rámci cesty neobišiel minister ani Vojenskú zotavovňu na Zemplínskej šírave. V sobotu 9. októbra sa Ľubomír Galko zastavil v obci Hraň, kde vojaci v lete tohto roka zasahovali pri prietrži hrádzi na riekach Ondave a Trnávke. Po prehliadke hrádzi sa zastavil aj v Detskom domove v Koromli, s ktorým dlhodobo spolupracujú vojaci 22. mechanizovaného práporu v Michalovciach.

V Afganistane viac vojakov

/ red

Štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejcsák sa 14.októbra zúčastnil na zasadnutí Severoatlantickej rady NATO v sídle organizácie v Bruseli. Okrem iného informoval aj o zvýšení počtu vojakov v Afganistane. „Našou najdôležitejšou zahraničnou misiou je aliančná misia v Afganistane. Nesľubujeme nič, čo by sme nemohli realizovať, sľúbime len také zvýšenie, ktoré môžeme podporiť finančnými zdrojmi. Pravdepodobne pôjde o niekoľko desiatok vojakov, konečné rozhodnutie bude prijaté v najbližších týždňoch až mesiacoch.“ Ministerstvo obrany zvažuje posilniť aj misie Európskej únie EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine. „Západný Balkán je pre nás naďalej dôležitý z pohľadu zahraničnej bezpečnostnej politiky, preto z regiónu neodchádzame. Posilňujeme čiastočne participáciu v misii Európskej únie v Bosne a Hercegovine,“ dodal Róbert Ondrejcsák. Témami zasadnutia Severoatlantickej rady NATO boli dôležité politické témy pripravovanej Strategickej koncepcie NATO. Politici debatovali popri vnútornej reforme organizácie s cieľom zefektívniť jej fungovanie aj o vzťahoch NATO s partnerskými štátmi, ktoré nie sú jeho členmi. Zúčastnení hovorili aj o otázkach protiraketovej obrany, ako aj zapájania sa NATO do stabilizácie a rekonštrukcie v rámci komplexného civilno-vojenského prístupu.

Chorvátski vojenský policajti pod vedením poručíka Davora Peraka strážili objekty bývalého majera v lesnatej časti východného Slavónska. Keďže na spomínanom mieste sa mal stretnúť veliteľ mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO s predstaviteľmi miestnej samosprávy, posilnili ich aj slovenskí vojenský policajti. Ich kolóna sa objavila na prístupovej ceste. Podriadení nadporučíka Juraja Antola z banskobystrického útvaru Vojenskej polície vyskakali z vozidiel a postupne preberali od Chorvátov celý priestor. Zaisťovali periméter okolo miesta stretnutia. Chorváti sa medzitým stiahli a zabezpečovali patrolovanie a čistenie únikových ciest.

/ text a foto Jozef ŽIAK

Čierny medveď na Balkáne

Kmajeru sa rýchlo priblížila kolóna vozidiel poľskej vojenskej polície, ktorá viezla a ochraňovala samotného veliteľa práporu. Poľskí vojaci pod vedením veliteľa čaty nadporučíka Pavla Kowalczyka sa pridali k svojim slovenským druhom a posilnili ochranu miesta stretnutia.

Spoločný zásah na majeri

Napriek rozsiahlym bezpečnostným opatreniam sa predsa len nepodarilo miesto stretnutia celkom utajiť. Lesnými cestičkami sa k nemu približovala početná skupina miestnych obyvateľov. Bola bojovo nalaďená a s rokovanim neúhľadila. Slovenskí a poľskí vojaci sa ich pokúšali presvedčiť, aby rokovanie nerušili a vrátili sa naspäť. V dave však mali čoraz viac navrch radikáli. Rozhodli sa rokovanie znemožniť. Vyzbrojení kameňmi, palicami, tyčami, fľašami, kotúľajúc pred sebou veľké pneumatiky zaútočili na policajtov. Slovinci a Poliaci ich prvý nápor na hlavnej prístupovej ceste odrazili. Ale vyhraté ešte nemali. Časť demonštrantov zostala blokovať cestu a ostatní skúšali cez lesný porast preniknúť zboku na majer. Situácia sa stávala čoraz neprehľadnejšou. Vtedy na-

stala pravá chvíľa na nasadenie českej jednotky vojenskej polície pod vedením poručíka Karla Zivčáka, ktorá medzitým posilnila obranu majera. Vybavení ochrannými štítmi, prilbami a ďalšími prostriedkami na efektívne potlačanie davu zasiahli. Pomohli Slovákom a Poliakom zastaviť protestujúcich, ktorí sa predierali lesom. Najskôr ich oslepili a ohlušili výbuchmi delobuchov a slzotvorným plynom. Potom z davu vyťiahli najagresívnejších jedincov. Ostatní bez svojich vodcov zaváhali. Policajti troch armád ich zatlačili z lesa späť na prístupovú cestu. V tom istom čase už chorvátski vojenský policajti zabezpečovali, aby sa nedostali k miestu stretnutia ani z druhej strany. Postupne sa podarilo protestujúcich presvedčiť, aby miesto opustili.

To bola len jedna z epizód medzinárodného cvičenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT) Čierny medveď 2010 (13. – 22. septembra) v chorvátskom vojenskom cvikovom priestore Gašinci. Podľa náčelníka štábu práporu majora Jozefa Šoltýsa z prešovského útvaru vojenskej polície spomínaná činnosť ukázala, že príslušníci vojenských polícií štyroch

členských štátov NATO sú čoraz lepšie pripravení na spoločné plnenie úloh. „Práve takáto a podobná činnosť nás môže reálne čakať po úspešnej certifikácii v medzinárodných operáciách. Ide najmä o operácie krízového manažmentu, ktoré zahŕňajú operácie na podporu mieru, humanitárnu pomoc, pomoc pri prírodných pohromách a kalamiťach, evakuáciu civilného obyvateľstva, ale aj pri potlačaní nepokojov. Som rád, že pripravenosť štábu práporu, jeho riadiaca činnosť i súčinnosť medzi jednotlivými národnými jednotkami vojenskej polície z roka na rok stúpa,“ konštatuje major Šoltýs. Môže porovnávať, veď na minuloročnom cvičení v Českej republike pôsobil rodák z Malcova v okrese Bardejov v štábe ako vedúci spravodajskej skupiny. Pripomína, že pri koncipovaní cvičenia sa inšpirovali predovšetkým najnovšími skúsenosťami, ktoré získavajú členské krajiny NATO v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, najmä v operácii ISAF v Afganistane.

Poľský zásah proti narušiteľovi

Zadržanie páchatel'a

Slovenský vzdušný výsadok

Slovenská jednotka z banskobystrického útvaru Vojenskej polície pod vedením veliteľa čaty nadporučíka Juraja Antola plnila úlohy pri nočnom patrolovaní a prehľadávaní terénu, ochrane základne Delta na check pointe. Pri plnení tejto, ale aj ďalších úloh cvičenia sa mohol veliteľ, rodák z Trenčína, ktorý pôvodne absolvoval štúdium veliteľsko-štábného smeru na Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach, spolať na skúsených príslušníkov jednotky. Svojho zástupcu nadrotmajstra Mariána Vincenta, náčelníkov skupín nadrotmajstrov: Radovana Janušku, Mariána Soroku, Jozefa Gomboša, ale aj zástupcu náčelníka druhej skupiny rotmajstra Jaroslava Sobeka či rotného Rastislava Boľoša. Príslušníci jeho jednotky získali potrebné skúsenosti v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine, no najmä v operácii ISAF v afganskom Kandaháre. Podľa veliteľa čaty je veľmi dobré, že prakticky celá jednotka je až na výnimky pohromade už niekoľko rokov.

„Spoločne sme plnili úlohy na Balkáne i v Afganistane. Navzájom sa dobre poznáme. Vieme, čo môžeme jeden od druhého očakávať aj v krízových situáciách. Osvedčilo sa to aj na cvičení v Chorvátsku. Závaž sa postupne zvyšovala. Najskôr plnili úlohy v 24-hodinovej zmene a potom v 48-hodinovej s minimálnym odpočinkom. Plnenie úloh nám navyše zneprijemnilo počasie. Takmer nepretržitý dážď počas dvoch dní a nocí poriadne preveril fyzické, no najmä psychické sily príslušníkov jednotky. Som rád, že napriek spomínaným nástrahám úlohy splnili,“ so spokojnosťou v hlase hovorí nadporučík Antol.

Jeho zástupca nadrotmajster Marián Vincent získal bohaté skúsenosti doma i za hranicami ešte pred svojím prechodom do Vojenskej polície. Veď rodák z Banskej Bystrice začínal v banskobystrickom ženijnom prápore, pokračoval v žilinskom pluku špeciálneho určenia i v leteckej základni Sliač. Medzitým pôsobil v misii UNTAES vo východnom Slavónsku, v misii UNMEE v horúcej africkej Eritrei a absolvoval v USA na základni Fort Bragg kurz špeciálnych síl. Pred dvoma rokmi bol na cvičení Čierny medveď 2008 v Poľsku ako člen riadiaceho štábu.

„Dobré je, že si môžeme v praxi vyskúšať vzájomnú súčinnosť národných jednotiek vojenskej polície. Zo skúseností z Afganistanu viem, aká veľmi dôležitá je súhra medzi jednotlivými armádami NATO. Práve cvičenie je miesto, kde sa dajú zosúladiť jednotlivé postupy pri plnení úloh, ktoré sú predsa len v každej armáde trochu iné. A cvičenie celkom prirodzene využívajú vojaci rôznych armád na to, aby navzájom porovnali nielen úroveň svojej vycvičenosti, ale aj vybavenie, výstroj a výzbroj. Inak to nebolo ani v Chorvátsku. Veľmi sa nám osvedčili goretexové digitálne uniformy, škoda, že zatiaľ máme len jedno obloženie. Na druhej strane by sme privítali, keby sme mali k dispozícii aspoň modernizovanú verziu samopalů ako počas nášho pôsobenia v Kandaháre, modernejšie a lepšie spojovacie prostriedky,“ sumarizuje niektoré postrehy svojich kolegov nadrotmajster Vincent.

Dovidenia o rok na Slovensku

Cvičenie Čierny medveď 2010 vyvrcholilo 21. septembra. Cvičiace jednotky predviedli hosťom – najvyššiemu predstaviteľovi vojenskej polície NATO plukovníkovi Jos Govaartsovi, zástupcovi veliteľa mnohonárodného zboru severovýchod (MNC NE NATO) v Štetíne generálmajorovi Ryszardovi Sorokoszovi a zástupcom jednotlivých zúčastnených krajín (Chorvátska, Českej republiky, Poľska a Slovenska), medzi ktorými bol aj riaditeľ Vojenskej polície MO SR plukovník Milan Mezovský – praktické ukážky. Dokumentovali činnosti, v ktorých sa štáb práporu a cvičiace jednotky v priebehu cvičenia zdokonalili a prápor by ich po úspešnej certifikácii plnil v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

V prvej ukážke bola poľská jednotka napadnutá početnou skupinou teroristov a vyžiadala si pomoc. Vzdušnou cestou bola k nej dopravená jednotka okamžitej reakcie, ktorú tvorili slovenskí vojenská policajti z banskobystričského útvaru. Vrtuľník chorvátskych ozbrojených síl Mi-171 Sh, ktorý ich vysadil, zároveň odviezol ranených. V druhej ukážke spoločne chorvátski a českí vojenská policajti zasahovali proti teroristom a ich základni, v tretej zasa spolupracovala chorvátska a poľská jednotka aj za pomoci psovodov a nesmrtiacich zbraní (vystreľovacej záchytnej siete) pri zaisťovaní teroristov, ktorí nerespektovali výzvy a usilovali sa uniknúť pred cestnou kontrolou na check pointe. V poslednej epizóde spoločne úspešne zasahovali slovenskí a českí vojenská policajti proti davu, ktorý chcel násilne vniknúť na základňu Delta.

Veliteľ mnohonárodného práporu v priebehu cvičenia poľský podplukovník Marek Gryga na záver všetkým účastníkom poďakoval za prejavenu snahu a za splnenie všetkých úloh cvičenia. Spokojnosť s plnením úloh slovenských vojenských policajtov (nielen čaty, ale aj príslušníkov medzinárodného štábu či rozhodcov, ktorí vôbec po prvý raz hodnotili jednotku vojenskej polície podľa certifikačnej metodiky NATO CREVAL) vyjadril aj slovenský národný predstaviteľ v riaditeľstve cvičenia podplukovník Juraj Mazan z trenčianskeho riaditeľstva Vojenskej polície.

Plukovník Milan Mezovský vyjadril presvedčenie, že budúročné cvičenie mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO, ktoré sa uskutoční na Slovensku vo výcvikovom priestore Lešť, bude ďalším úspešným krokom vedúcim k certifikácii tejto jednotky, ktorá sa ukazuje z pohľadu operácií medzinárodného krízového manažmentu ako veľmi potrebná.

U Slovákov v Josipovaci

V priebehu cvičenia navštívili slovenskí vojenská policajti pod vedením národného predstaviteľa na cvičení podplukovníka Juraja Mazana spoločne so svojimi českými kolegami aj Slovákov, ktorí žijú v neďalekej dedine Josipovaci. Podľa učiteľa základnej školy Jozefa Kvasnovského a predsedu miestneho odboru Matice slovenskej Zdenka Komára ich predkovia prišli do tohto kúta Slavonska pred 129 rokmi z Kysúc, najmä z Oščadnice a jej okolia. Dodnes si zachovali slovenský jazyk a tradície. V dedine s vyše 800 obyvateľmi sa 550 hlási k slovenskej národnosti. Majú umelecký súbor, ktorý sa každoročne zúčastňuje na folklórnych festivaloch na Slovensku. Slovenskí a českí vojenská policajti na nádvorí školského areálu usporiadali pre deti krátke ukážky zo svojej činnosti. Veliteľ slovenskej čaty nadporučík Juraj Antol, jeho zástupca nadrotmajster Marián Vincent i ďalší príslušníci Vojenskej polície boli dlhý čas do slova v obkľúčení nielen chlapcov, ale aj dievčat. Každý si chcel vyskúšať zbrane, prilby, vesty či ochranné štity. Riaditeľ školy Ivan Somoljo im poďakoval v mene detí i učiteľov školy za zaujímavé ukážky. Časť členov súboru pod vedením Jozefa Kukučku na oplátku spríjemnila všetkým účastníkom cvičenia priamo v tábore Delta posledný večer svojimi piesňami a tancami. Bola zaujímavá pozerať, ako sa mnohým slovenským vojakom pri slovách piesne Neďaleko od Trenčína, či Slovenské mamičky podivne zaleskli oči. K ich spevu sa postupne pridali aj mnohí českí a poľskí kolegovia...

Prápor vojenskej polície NATO

História práporu sa začala písať po pražskom summite NATO v roku 2002, keď bola schválená nová stratégia: Dohoda o spôsobilostiach. Jedným z jej výsledkov bolo vytvorenie špecifických jednotiek: NATO Response Force (NRF). S cieľom zvýšiť spôsobilosti Aliancie v oblasti nasaditeľných síl bojového zabezpečenia a bojovej podpory schválili Poľsko, Česká republika, Slovensko a Chorvátsko (pôvodne sa do projektu zapojilo aj Bulharsko) výstavbu mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO.

Prápor sa skladá z veliteľstva, štábu, jednotiek, skupiny vyšetrovateľov a logistickej podpory. Veliteľstvo práporu obsadzujú jednotlivé krajiny na princípe rotácie. V tomto roku je veliteľom poľský podplukovník Marek Gryga a náčelníkom štábu práporu major Jozef Šoltýs, ktorý pôsobí ako náčelník oddelenia policajného výkonu prešovského útvaru Vojenskej polície. V riaditeľstve cvičenia Čierny medveď 2010 bol za Slovensko ako národný predstaviteľ podplukovník Juraj Mazan z trenčianskeho riaditeľstva Vojenskej polície a kapitáni Viktor Belko a Jozef Dudáš. Poľsko ako vedúca krajina prispieva do práporu rotou vojenskej polície, ostatné krajiny vrátane Slovenska jednotkami v sile čaty. Okrem toho všetky štáty vysielajú svojich zástupcov do štábu práporu, skupiny vyšetrovateľov a poľská strana zaisťuje aj logistické zabezpečenie činnosti práporu. Doteraz sa uskutočnili dve medzinárodné cvičenia práporu – v roku 2008 v Poľsku a v minulom roku v Českej republike. Tohtoročné cvičenie v Chorvátsku bolo po prvý raz hodnotené podľa metodiky NATO pre certifikáciu CREVAL. Ďalšie cvičenie sa uskutoční v septembri 2011 na Slovensku vo výcvikovom priestore Lešť. Certifikácia a afirmácia práporu je naplánovaná v priebehu cvičenia Crystal Eagle, ktoré sa uskutoční v roku 2010 v Poľsku.

Ďakujeme vám, hrdinovia Dukly

Zdôraznil vo svojom slávnostnom príhovore pri príležitosti 66. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly pri Pamätníku československých vojakov na Dukle štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejcsák. Pripomenul, že svojím hrdinstvom a odhodlaním sú príkladom aj pre dnešných príslušníkov našich profesionálnych ozbrojených síl.

Práve na mieste, kde je pochovaných 565 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru sa 6. októbra začali spomienkové slávnosti. Zúčastnili sa na nich oficiálne delegácie z Českej republiky, Poľska, Ruskej federácie, zástupcovia vojenského diplomatického zboru akreditovaného na Slovensku, Kancelária prezidenta SR, predstavitelia štátnej správy a samosprávy, zástupcovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, priamych účastníkov bojov a miestni občania. Pripomínali si najkrvavejšie boje, ktoré čakali českých a slovenských vojakov počas druhej svetovej vojny na rôznych bojiskách. Českú delegáciu viedol námestník ministra obrany Jan Fulík, sprevádzaný zástupcom náčelníka Generálneho štábu Armády ČR brigádnym generálom Alešom Opatom. Od našich západných susedov boli prítomní aj početní zástupcovia združení vojenských veteránov. Bojový druh armádneho generála Ludvíka Svobodu, ktorý spoločne s ním prešiel celú bojovú cestu z Buzuluku až na Duklu brigádnym generál v. v. Alexander Beer, si pripomenul pri generálovej soche na svidníckom námestí jeho odkaz. Na ťažké boje na prístupoch ku Karpatom a pri samotnom prechode Duklianskeho priesmyku a bojoch až k rieke Ondave, kde stál front dlhé týždne, nikdy nezabúda ani ďalší vojnový veterán plukovník v. v. Václav Příbyl. Žil prvý bojový krst v Sokolove a s tankovou brigádou prešiel bojovú cestu až do moravskej Ostravy. Na záver osláv vo Svidníku si ich účastníci uctili pamiatku tisícov padlých sovietskych vojakov pri Pamätníku Sovietskej armády.

Deň predtým (5. októbra) sa uskutočnili spomienkové stretnutia na poľskej strane Karpát, v Nowosielscoch, Zarzyne a v Dukle, kde ešte pred príchodom na územie Československa padli v jeseni 1944 v krutých a neľútostných bojoch na prístupoch ku karpatským priesmykom stovky českých a slovenských vojakov, príslušníkov 1. čs. armádneho zboru a druhej paradesantnej brigády. Ich pamiatku na poľskej strane Karpát si 5. októbra pri príležitosti 66. výročia Karpatsko-duklianskej operácie uctili účastníci spomienkových stretnutí. Delegáciu ministerstva obrany a ozbrojených síl viedol generálmajor Peter Vojtek, zástupcov Slovenského ústredného výboru Zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) jeho tajomník Roman Hradecký.

Zo zákulisia MCC

Konferencia Vojenského výboru NATO na Slovensku bola najväčšou a najvýznamnejšou akciou, ktorú Ozbrojené sily SR organizovali v roku 2010. Predchádzal jej rok príprav, rokovaní a porád, ktoré finišovali týždňom tvrdej práce pred akciou, keď už celá pracovná skupina bola nasadená do priestoru konania podujatia. O význame a organizácii konferencie sme sa porozprávali s jej projektovým manažérom plukovníkom gšt. Josefom Pokorným, PhD.

/ dvojstranu pripravila Michaela FARKAŠOVÁ

/ foto autorka, pplk. Martin REMEŠ

Čím je zasadnutie Vojenského výboru v jednotlivých členských krajinách NATO, teda nie v centrále v Bruseli, význačné?

Slovenská republika si od svojho vstupu do NATO v roku 2004 postupne vytvára pozíciu kredibilného partnera, na ktorého sa môžu ostatné členské krajiny spoliehať. Jednou zo skúšok spoľahlivosti je aj organizácia konferencie Vojenského výboru NATO (Military Committee Conference, ďalej len MCC). Vojenský výbor NATO (Military Committee - MC) je najvyšším vojenským orgánom Aliancie, na čele s predsedom (CMC) talianskym admirálom Giampaolom Di Paola, zložený z 28 náčelníkov generálnych štábov (štábov obrany) krajín NATO (CHODs) a dvoch strategických veliteľov NATO, strategického veliteľa pre operácie admirála Stavridisa (SACEURa) a strategického veliteľa pre transformáciu generála Stéphane Abriala (SACT). Vojenský výbor v tomto formáte zasadať tri razy do roka. Dvakrát v centrále NATO v Bruseli (január, máj) a raz, spravidla v septembri, vo vybranej členskej krajine. Poradie krajín určuje výbor s niekoľkoročným predstihom tak, aby vytvoril dostatočný časový priestor na jej prípravu. Po Kanade v roku 2007, Bulharsku (2008), Portugalsku (2009) dostalo tento rok príležitosť aj Slovensko. Na budúci rok (2011) sa pripravuje Španielsko, ktorého prípravný tím sa zúčastnil MCC vo Vysokých Tatrách a starostlivo si robil poznámky o všetkých aspektoch prípravy. Príležitosť pre členskú krajinu NATO usporiadať takúto významnú a prestížnu akciu, prípadne urobiť reparát v prípade neúspechu prichádza raz za 28 rokov (v prípade zachovania súčasného počtu členských štátov Aliancie), to znamená, že väčšina organizátorov MCC 2010 bude sledovať prípravu MCC 2038 z pohľadia svojej izbičky a v dôchodku."

Prečo Vysoké Tatry a nie tradične Bratislava, ktorá disponuje dostatočnými ubytovacími a dopravnými kapacitami? Miesto konania má na hladký chod organizácie podujatia veľmi silný vplyv...

„Rovnako ako sa španielsky prípravný tím zúčastnil MCC v Tatrách, zúčastnil sa aj náš tím MCC 2009 v Portugalsku. Ako prvé sme chceli naplniť predstavu nášho náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Bulíka a pripraviť niečo netradičné, čo by sa zapísalo do pamäte a srdca zúčastnených delegácií. Prvým takýmto netradičným aspektom bolo miesto konania konferencie. Oproti tradične ponúkanému hlavnému mestu hostiteľskej krajiny s veľmi dobrou infraštruktúrou a zabezpečením rozhodnutie padlo na Vysoké Tatry. Pre náš prípravný tím tu bola malá komplikácia. Vzdialenosť od Bratislavy približne 340 km, čo pre nás znamenalo štvorhodinové cestovanie pre každú organizačnú maličkosť. V priebehu prípravy sa ukázali aj výhody tejto voľby, neuveriteľne ústretoví ľudia, pre ktorých prezentácia regiónu i Slovenskej republiky bola viac ako finančný zisk a taktiež neuveriteľné kultúrne a historické bohatstvo, ktoré niekedy v honbe za zahraničnými dovolenkami nevidíme."

Čím bola organizácia MCC na Slovensku význačná? Vieme, že pracovnú skupinu znova tvorili podskupiny, zabezpečujúce jednotlivé oblasti prípravy. Môžete nám o ich práci prezradiť viac? V čom spočívala vaša úloha?

„Príprava MCC 2010 v podstate odštartovala účasťou nášho tímu na konferencii v Portugalsku a následne vytvorením tímu na prípravu a zabezpečenie priebehu MCC na Slovensku, pričom sme, samozrejme, chceli byť lepší ako Portugalci... Celý projekt prípravy zastrešoval svojou autoritou zástupca náčelníka GŠ OS SR generálpodporučík Ing. Peter Gajdoš. Ja som bol jeho zástupcom a súčasne projektovým manažérom. Koordinoval som činnosť piatich projektových a piatich podporných skupín, ktoré riešili špecifické oblasti prípravy MCC. Táto akcia bola z hľadiska svojho rozsahu a významu jedinečná nielen pre ozbrojené sily a rezort obrany, ale aj pre Slovenskú republiku ako štát. Príprava prebiehala podľa špecifických požiadaviek NATO, ktoré sú formulované v dokumente záväznom pre každého organizátora tejto akcie.

V Tatrách sme sa museli vyrovnáť s nestálym a ťažko predvídateľným počasím. Na každú akciu sme mali pripravený aj záložný, takzvaný mokry variant. Počas priebehu konferencie sme ich aj niekoľko použili. Takisto v realite sme sa museli vyrovnáť aj s vonkajšími vplyvmi. Napríklad dopravu v piatok dopoludnia nám silne ovplyvnila nehoda za tunelom Branisko – dopraváci okamžite reagovali a presmerúvali kolónu. Mediálna podskupina takisto flexibilne umožnila médiám prístup aj na pasovanie za goralov, čo prinieslo veľmi pekné reportáže v televíziách. Všetky podskupiny reagovali na reálne situácie veľmi promptne. Základom všetkého však bolo presné naplánovanie a dodržiavanie programu a minutáže.

Bola konferencia Vojenského výboru NATO v roku 2010 vo Vysokých Tatrách úspešná?

Určite áno. Minimálne z toho dôvodu, že nedošlo k žiadnym bezpečnostným incidentom a organizačným lapsusom. Oficiálne rokovanie prebehlo bez problémov a hostia opúšťali Slovensko po absolvovaní sprievodných akcií plní spomienok a emócií. Od delegátov sme dostali len pozitívne ohlasy na zabezpečenie, prácu vojenského aj civilného personálu. Preto by som sa rád poďakoval všetkým, ktorí sa na konferencii podieľali. Za všetko hovorí ďakovný list predsedu vojenského výboru admirála Giampaola Di Paola podpísaný „váš brat Goral“ (pozri na 12 strane).

Štruktúra pracovnej skupiny

Oficiálne rokovanie

Hlavným dôvodom konania konferencií Vojenského výboru NATO v členských krajinách je oficiálne rokovanie členov výboru. Prebieha v režime NATO tajné, preto sú požiadavky na rokovacie priestory veľmi prísne a zo strany NATO striktné špecifikované. Prípravu rokovacej sály a salónikov na bilaterálne stretnutia zabezpečoval podplukovník Martin Remeš so svojou skupinou. Pplk. Remeš vládol v rokovacej sále pevnou rukou a výsledkom práce bola vysoko funkčná a dizajnom dych vyrážajúca rokovacia miestnosť.

Práca s delegáciami a Personál

Ďalšou skupinou, ktorá musela prejavíť značnú dávku flexibility podľa meniacich sa požiadaviek, bola skupina vedená plukovníkom Borisom Slodičkom a podplukovníkom Petrom Braunerom určená na zabezpečenie registrácie a ubytovania jednotlivých delegácií. V priebehu konferencie riadil plk. Slodička aj prácu styčných dôstojníkov a informačnej služby. Styční dôstojníci boli kľúčom k úspešnému priebehu konferencie a jej sprievodných programov. Vzhľadom na to, že práca styčných dôstojníkov bola veľmi dôležitá pre úspech celej akcie, boli kritéria na ich výber veľmi prísne, najmä z hľadiska jazykovej spôsobilosti, spoločenského vystupovania a bezpečnostnej previerky.

Sprievodné akcie

Okrem oficiálneho rokovania Vojenského výboru NATO sa počas konferencie uskutočnilo viacero spoločenských a kultúrnych akcií. Pripravila ich podskupina Sprievodné akcie, ktorú viedol kapitán Viktor Smolár v duchu motívu „piatich T“ – línie, ktorá VIP účastníkom, delegátom a ich partnerom umožnila lepšie spoznať miesto konania zasadnutia (Tatras) a predstavila im aj niektoré prvky typického slovenského folklóru. Tieto aktivity príjemne zjemnili a osviežili oficiálne rokovania. Bohatý protokolárne skúsenosti využil okrem kpt. Smolára aj major Miloš Arnold. Dôležitou súčasťou PPS 03 skupina zabezpečujúca catering. Do bezchybného zabezpečenia v tejto oblasti vložil nemalé úsilie major Radovan Čurný so svojou skupinou a výsledkom bol nezabudnuteľný gastronomický zážitok.

Mediálne pokrytie

Ako povedal klasik, „nie je dôležité aké veci sú, ale aké sa javia“. Z tejto filozofie sme vychádzali pri organizácii mediálneho pokrytia konferencie. Bolo jasné, že prezentovanie konferencie na verejnosti nebude závisieť len od kvality jej prípravy a vlastného zabezpečenia, ale aj od „vôle“ novinárov ju predstavíť jedným, alebo druhým spôsobom. Major Milan Vanga, hovorca Ozbrojených síl SR a takisto aj hovorca MCC na Slovensku spolu so zástupkyňou Michaelou Farkašovou venovali práci s domácimi aj zahraničnými médiami osobitnú pozornosť. Podskupina zabezpečovala aj návrhy a výrobu propagačných materiálov a všetkých tlačovín konferencie. Veľké uznanie a poďakovanie patrí 5. kartoreprodukčnej základni Nemšová, ktorá plnila všetky požiadavky organizátorov promptne, s profesionálnym a ústretovým prístupom.

Bezpečnosť

Konferencia vojenského výboru NATO je svojou významnosťou a koncentráciou významných osobností lákadlom pre extrémistické skupiny, spravodajské služby a taktiež dostatočne lukratívny cieľ pre teroristické organizácie. Z tohto dôvodu boli otázky bezpečnosti osobitne sledované. Brigádny generál Jindřich Joch so špeciálne pripravenými silami organizoval ochranu letísk, hotelov, staral sa o bezpečnosť delegátov počas presunov, kultúrnych akcií a vlastného rokovania. Pri zabezpečovaní ochrany bola dôležitá úloha Vojenskej polície, Úradu na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misí MV SR aj zložiek, ktoré zabezpečovali tajný režim v rokovacích priestoroch.

Logistika

Takmer neviditeľní pri samotnom priebehu MCC, ale o to dôležitejší boli logisti, zabezpečujúci ostatné tímy materiálom a pre ich členov a podporný personál zabezpečovali ubytovanie a stravu. V predvečer sadenia stromčekov sme zistili, že firma poverená touto akciou podcenila jej význam a dodala rýle pozbierané z protipožiarnych prístreškov z celého okresu. Logisti vedení podplukovníkom Marušin-

com a majorom Jánom Jevínom zabezpečili ich náhradu poľnými lopatkami, na ktorých takmer celú noc obrusovali násady, ktoré v sklade poznačil zub času. Výsledok však stál za to – krásne nalesené lopatky, radosť nimi sadiť stromčeky. Práci logistiky skrátka nie je čo vyčítať, práve naopak.

Doprava

Podľa dohodnutých pravidiel pre organizáciu konferencií Vojenského výboru NATO hostiteľská krajina zabezpečuje dopravu hlavnej skupiny delegátov z centrál NATO v Bruseli do miesta konferencie a tiež dopravu všetkých delegátov po celý čas konania akcie na našom území. Keď uvážime, že v jednom čase prichádzalo na územie Slovenskej republiky viac ako tridsať delegácií, mnohé delegácie v niekoľkých skupinách rozdielnym spôsobom a na rozdielne miesta (letisko Košice, letisko Poprad, hraničné prechody), bola organizácia dopravy úlohou pre ozajstného kúzelníka. Tým bol plukovník Milan Danko, ktorý s obmedzeným vozovým parkom, svojimi kolegami a vojenskou políciou predvádzal ekvilibristické kúsky, keď mnohé delegácie na poslednú chvíľu menili čas alebo miesto príchodu. Dôležitú úlohu mala aj Multifunkčná zásobovacia základňa Východ ako východiskový bod logistického zabezpečenia.

Kis

Neoddeliteľnou súčasťou rokovacej sály bolo aj audiovizuálne a tľmočnické zabezpečenie. To, spolu s technickým zabezpečením ďalších sprievodných akcií, zabezpečoval podplukovník Imrich Petruf so svojou skupinou komunikačných a informačných systémov. Horúce chvíľky určite mal päť minút pred začiatkom oficiálneho rokovania, keď kompletne vypadlo spojenie s Afganistanom, čo by znamenalo znemožnenie telekonferencie s veliteľom operácie generálom Davidom Petraeusom. Vďaka rýchlemu a profesionálnemu zásahu nikto z delegátov tento problém ani nepobadal. Skupina KIS splnila svoje úlohy na jednotku.

Financie

Významný podiel na úspešnom priebehu konferencie mala skupina financov, ktorí mali pod patronátom finančno-ekonomického zabezpečenia MCC. Plukovník Radoslav Ivančík, vedúci PPS 10 a jeho zástupca kapitán Jozef Dedič navrhli mechanizmus financovania konferencie, priebežne vyhodnocovali finančné požiadavky, sledovali ich realizáciu a strážili schválený rozpočet. Kým pre väčšinu tímov sa po ukončení MCC práca skončila, finančníci ďalej pracujú na likvidácii prichádzajúcich faktúr a uzatvorení celej akcie.

Štáb

Pri vymenúvaní ľudí, ktorí sa zaslúžili o úspešný priebeh konferencie treba spomenúť ešte dve mená: právnu poradkyňu Mgr. Petru Kasanovú, ktorá napriek svojmu mladistvému vzhľadu jemnej blondínky (možno vďaka nemu) viedla množstvo úspešných rokovaní k zmluvám s našimi partnermi. Tvrdá bojovná a vyjednávala lepšie podmienky pre ozbrojené sily a všetky zmluvy doviedla k úspešnému podpisu. Sivou eminenciou celého procesu prípravy konferencie bol tajomník pracovnej skupiny major Milan Jankura. Zabezpečoval na prvý pohľad nudnú, ale o to dôležitejšiu administratívnu a organizačnú prácu a bol pravou rukou projektového manažéra.

MCC objektívom fotoreportérov

Podakovanie

Podakovanie za organizáciu a bezproblémový priebeh akcie od ministra obrany SR Ľubomíra Galka a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka patrí predsedovi pracovnej skupiny generálporučikovi Petrovi Gajdošovi, jeho zástupcovi a projektovému manažerovi plukovníkovi Josefovi Pokornému, šefom pracovných skupín a ich zástupcom a všetkým príslušníkom Ozbrojených síl SR, Ministerstva obrany SR a všetkým, ktorí sa na príprave a priebehu akcie podieľali.

Osobitné podakovanie patrí všetkým externým spolupracovníkom, najmä Grandhoteli Bellevue v Starom Smokovci, mestám Vysoké Tatry a Levoča, Kartuziánskemu kláštoru v Červenom Kláštore, letisku Poprad, ako aj pracovníkom Ministerstva vnútra SR, ktorí sa na akcii zúčastnili.

General Ľubomír Bulík, PhD
Chief of the General Staff
Kuzatova 8
852 47 Bratislava
Slovak Republic

Dear General,

On behalf of the Chiefs of Defence, the Strategic Commanders, the Military Representatives, the Deputy Chairman Military Committee, the Director General International Military Staff, and the Strategic Commanders Representatives, I would like to express our profound appreciation for the superb manner in which your Nation hosted MC Conference 2010 - SLOVAKIA.

Birthing the Conference members into the heart of the Slovak countryside, to the edge of your fabulous mountain range, the High Tatras, has proven to be an enchanting idea. The idea that you chose is just one of many in your beautiful Nation, dotted with unique treasures which have been recognized and are part of the UNESCO World Heritage list. To some of these, we were graciously introduced. We were greeted by a Nation whose inhabitants are immensely proud, and rightly so, of their heritage, their traditions, their achievements, a Nation which opened its hearts and doors wide.

Highlights of the Conference programme were the opening address at the Conference of your Prime Minister, H.E. Mr. Ivetta Radičová, and the two dinners so graciously hosted with cultural and historic background by your President, H.E. Mr. Ivan Gašparovič, and by your Defence Minister, H.E. Mr. Ľubomír Galko. Additionally, the "Social Ceremony" in which the CHODs were "entrusted" as honourable social was really fascinating and moving.

Of course our purpose is to meet in CHODs format and discuss the issues of key importance to the Alliance's mission. We successfully concluded that business as a result of the excellent organization, support and facilities that you provided.

In closing, would like to highlight the outstanding, flawless execution of this entire event. To you, to your loyal support staff, to the staff of your Task Force, Lieutenant General Peter Gajdoš, to the Project Manager, Colonel Josef Pokorný, and to all members who worked so hard behind the scenes to put this place a very successful Conference for the benefit of the Alliance.

Thank you,
Your brother General

Yours, as in
Admiral Giampaolo Di Paolo

Do náčelníka Ľubomíra Bulíka, náčelníka generálneho štábu.

Drahý Ľubomíre,
v zastúpení náčelníkov obrany, strategických veliteľov, vojenských reprezentantov, zástupcov predsedu Vojenského výboru NATO, riaditeľa Medzinárodného vojenského štábu a reprezentantov strategických veliteľov by som rád vyjadril hlboké ocenenie spôsobu, ktorým ste sa zhostili organizácie konferencie Vojenského výboru NATO 2010 na Slovensku.

Privítať členov výboru v srdci Slovenska, na úpätí Vašich slovenských hôr Vysokých Tatier sa ukázalo čarovnou myšlienkou. Priestor, ktorý ste vybrali, je iba jeden z mnohých vo Vašej krásnej krajine, ozdobený unikátnymi bohatstvami na listine svetových pamiatok UNESCO. Niektoré z nich sme mali možnosť pozrieť si aj my. Pozdravil nás národ, ktorý je nesmierny hrdý, a to je aj správne, na svoje dedičstvo, tradície, na svoje činy. Slovenský národ nám otvoril svoje dvere dokonca.

Nosnými prvkami programu konferencie boli otvárací prejav predsedníčky vlády, jej Exzellenzie Ivetty Radičovej, a dve večere, spoločne a s kultúrnym a historickým pozadím podávané Vaším prezidentom, jeho Exzellenziou Ivanom Gašparovičom a Vaším ministrom obrany, jeho Exzellenziou Ľubomírom Galkom. Na dvoch, „Gonalská osemnásť“, počas ktorej boli náčelníci obrany „pasovaní“ za úžasných Goralov, bola naozaj fascinačná a dojemná.

Samozrejme, hlavným účelom konferencie bolo stretnutie náčelníkov obrany a diskusia otázok, ktoré sú pre Alianciu kľúčové. Úspešne splniť túto úlohu ste nám umožnili skvelou organizáciou, podporou a zabezpečením konferencie.

Na záver by som rád zdôraznil vynikajúci a bezchybný ohodnotenie podujatia. Vám, Vašej krásnej manželke Nadežde, vedúcemu Vašej pracovnej skupiny generálporučikovi Petrovi Gajdošovi, projektovému manažerovi plukovníkovi Josefovi Pokornému a všetkým, ktorí túto prácu robíte za sebou, aby zrealizovali veľmi úspešnú konferenciu, patrí naše úprimné uznanie.

Ďakujeme.

Tvoj brat Gonál
Admirál Giampaolo Di Paolo

MCC sa začala oficiálnym privítaním náčelníka Generálneho štábu OS SR a niekoľkými slovami primátora mesta Vysoké Tatry Jána Mokoša. Pre daždivé počasie presunuli organizátori uvítací ceremoniál pod strechu do haly Grandhotela Bellevue. Náčelníkov štábov víťali okrem srdečného stisku rúk aj trúbene trombit a plieskanie bičov.

Kým sa náčelníci štábov zaoberali vážnymi otázkami transformácie Aliancie, ich partnerky v piatok navštívili Spišský hrad. V sobotu sa kabínkovou lanovkou vyviezli na vyhliadku na Lomnickom štíte a pozreli si observatórium na Skalnatom plese. Počasie im žičilo, takže na Spiši aj v Tatrách sa pokochali nádherným výhľadom do dolín.

„Aj ja som zasadil jeden stromček!“ povedali si v nedeľu 19. septembra zrána náčelníci generálnych štábov. V rámci línie 5 T vysadil každý z nich borovicu limbu, čím vytvorili pri Grandhoteli Bellevue „Lesík NATO“. Tento nový parčík bude nielen pripomínať konferenciu Vojenského výboru NATO na Slovensku, ale aj úsilie členských krajín Aliancie pomôcť víchrice zničeným Tatrám. Sadenie stromčekov sa stretlo s pozitívnym ohlasom medzi náčelníkmi a získalo označenie milej a vydarenej akcie.

Pasovaním za goralov vyvrcholila línia 5 T, ktorá sa tiahla celou konferenciou. Spoločný kalíštek slivovice, a tak ako reťaz spája pohárik v rukách náčelníkov generálnych štábov, tak ich bude príslušnosť ku goralom spájať navždy. Symboly goralstva – valaška a klobúk – si každý z nich odniesol domov ako jednu zo spomienok na konferenciu Vojenského výboru NATO na Slovensku.

„Je dobré, že sa NATO stretlo, aby prediskutovalo dôležité témy, ako misiu ISAF v Afganistane, nový strategický koncept Aliancie, či zmeny vo velení NATO. Nový strategický koncept čaká v novembri schválenie na Lisabonskom summite. Všetci spojenci v Aliancii si uvedomujú, že svetová bezpečnosť čelí v 21. storočí novým výzvam. Preto musíme aj Alianciu istým spôsobom pripraviť na nové výzvy. To, čomu čelíme, sa diametrálne odlišuje od hrozieb napríklad 20. storočia. Spomeňme napríklad terorizmus, útoky v kyberpriestore či jadrové hrozby. Ak sa tieto javy spoja, ak teroristi získajú strategické zbrane s nukleárnymi hlavicami, budeme sa s nimi musieť vedieť popasovať. Finančná kríza je jav, ktorý so všetkým v Aliancii bezprostredne súvisí. Ak nie sú peniaze, treba zapnúť hlavu a využívať dostupné zdroje racionálne. Chceme zdôrazniť, že NATO potrebuje reformu v každom prípade. Nedostatok peňazí si vyžaduje ešte väčšie zmeny. Naše zdroje musíme využiť tam, kde ich naozaj potrebujeme. Nedostatok prostriedkov je paradoxne akýmsi stimulátorom pre to, aby sme NATO zmenili,“ povedal admirál Giampaolo Di Paolo, predseda Vojenského výboru NATO počas tlačovej konferencie v Starom Smokovci 18. septembra 2010.

/ dvojstranu pripravila Michaela FARKAŠOVÁ

/ foto Peter DOVINA, kpt. Richard HLAVŇA, kpt. Peter MICHNICA, npor. Mário PAŽICKÝ

Kaňon Dunajca je v septembri hmlistý a chladný, voda býva vysoká a prudká. Napriek tomu sme sa rozhodli pripraviť hosťom zážitok a splaviť s nimi Dunajec v Pieninách na pltiach. Predseda vojenského výboru admirál Di Paolo si s miestnym pltníkom porozumel...

Minister Galko:

Costas Papacostas (vľavo) a Ľubomír Galko

Na Cypre zostávame

/ Pavol VITKO

/ foto autor

Minister obrany Ľubomír Galko sa 1. októbra zúčastnil na oslavách 50. výročia založenia Cyperskej republiky. Spolu s manželkou Danou boli hosťami na slávnostnej večeri podávanej prezidentom Cyperskej republiky Demetrisom Christofiasom v Prezidentskom paláci v Nikózii.

V sobotu 2. októbra minister Galko rokoval na pracovných raňajkách s ministrom obrany Cyperskej republiky Costasom Papacostasom. Následne sa stretol so slovenskými vojakmi pôsobiacimi v misii UNFICYP.

Výzva na spoluprácu

„Úprimne ďakujem ministrovi obrany Ľubomírovi Galkovi za to, že Slovenská republika sa veľkým počtom svojich vojakov podieľa na udržiavaní mieru na našom ostrove,“ povedal po rozhovoroch ministrov Costas Papacostas. Dodal: „Aj preto máme dôvod, aby obe naše ministerstvá mohli intenzívnejšie posilňovať spoluprácu v oblasti obrany.“ Minister obrany Cypru zároveň poďakoval Ľ. Galkovi za účasť a reprezentáciu Slovenska na oslavách nezávislosti a vzniku Cyperskej republiky. Taktiež ho pozval na oficiálnu návštevu svojej krajiny. Ľ. Galko ubezpečil C. Papacostasa, že Slovensko si bude naďalej plniť svoje medzinárodné záväzky, ktoré sa týkajú aj riešenia cyperskej otázky. „Želám všetkým obyvateľom Cypru, aby sa problém s rozdelením ostrova vyriešil čím skôr. Je to v záujme všetkých Cyperčanov a medzinárodných organizácií, vrátane misie UNFICYP.“ Aj minister obrany SR potvrdil záujem o rozvoj spolupráce oboch rezortov, pričom spomenul aj možnosti v oblasti špeciálnej výroby.

Podakovanie aj prisľub

„Kto z vás už bol v zahraničnej misii či operácii, zdvihnite ruku,“ oslovil minister obrany slovenských vojakov, ktorí slúžia na veliteľstve UNFICYP v Nikózii. Nálada je už uvoľnená a pozitívna. Aj preto, lebo vo vojakoch doznievajú ministrove slová, ktoré povedal na začiatku slávnostného nástupu: „Teším sa z každej pochvaly a priaznivej odozvy na

vašu službu, ktoré som počas svojej cesty na Cyprus o vás počul. Zároveň chcem povedať aj to, že Cyprus je veľmi dobrým príkladom na to, aký krehký je mier a koľko úsilia treba vynaložiť na jeho obnovenie a udržanie. Veľmi si vážim vašu snahu a vašu prácu a chcem vám povedať, že ako minister obrany budem stáť za vami a že sa určite môžete na mňa spoľahnúť.“

Z približne pol stovky vojakov sa zdvihnú dve tretiny rúk mierotvorcov, ktorí v zahraničí nie sú prvý raz. Minister uznalivo prikývne. Následne sa ich pýta na podmienky služby. Na to, v čom by sa mohlo zlepšiť zabezpečenie vojakov. Chvilka ticha. „To sa mi nechce veriť, že by ste boli spokojní celkom so všetkým,“ s úsmevom podpichne minister. Vojaci vo svojich myšliach možno zvažujú, že ak by sa aj niekto ozval, zbytočne si „zavári.“ Napokon - ministra obrany už o všetkom podrobne informoval veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Vladimír Voštiar. Tiež si prešiel ubytovací časť. Tak ako vojaci, aj on bol s ňou veľmi spokojný. Minister však chce, aby boli otvorení aj ostatní vojaci, aby mu dôverovali. „Major Michlík,“ ozve sa hlas spomedzi nastúpených dôstojníkov. Muž, ktorý už slúžil aj v KFOR, poznamenáva: „Pán minister, azda v žiadnej zahraničnej misii nemajú slovenskí vojaci taký nízky štandard ubytovania, ako v našom tábore vo Famağuste.“ Ministra zaujímajú príčiny nepomeru v kvalite ubytovania medzi táborami v Nikózii a v tábore M. R. Štefánika vo Famağuste. Dozvedá sa, že aj vzhľadom na upokojujúcu sa situáciu OSN už príliš neinvestuje do údržby starších vojenských objektov, ktoré spravuje. „Po návrate domov sa budem dôrazne pýtať kompetentných ľudí, prečo je situácia taká, aká je - a čo s ňou môžeme robiť,“ povie po dlhšom rozhovore minister obrany. Zároveň avizuje, že ešte do Vianoc by rád pricestoval na riadnu návštevu našich vojakov, pričom určite navštívi aj tábor vo Famağuste.

O službe a rodinných väzbách

„Mám rada dynamickú zaujímavú prácu, preto ma oslovila vojenská uniforma,“ spomenie poručíčka Dáša Marecová. „Nie, nikto z rodiny profesionálny vojak nebol. Pravdu povediac, všetkých som riadne prekvapila,“ odpovie so smiechom na našu ďalšiu otázku. UNFICYP je po šiestich rokoch v ozbrojených silách jej prvá misia. „Pracujem na pozícii náčelníka obväziska vo Famağuste. Zároveň riadim zdravotnú službu v Sektore 4.“ Zaujímavé je, že zástupca MUDr. Marecovej na pozícii starší medicínsky dôstojník je maďarský vojenský lekár s poriadne vyššou hodnosťou - major Danczö. „V sektore 4 slúžime spolu s maďarskými a chorvátskymi kolegami. Keďže Slováci sú tu v pozícii vedúceho národa, miesta na pozíciách s najväčšou zodpovednosťou sú vyhradené pre nás.“ Poručíčka Marecová hovorí, že s pôsobením v misii ráta už od vstupného pohovoru so šéfom vojenského zdravotníctva plukovníkom Petrom Lengvarským. „Manžel je softvérový inžinier, na odlúčenie si zvyká a pol roka nie je taká dlhá doba, aby sme ju neprečkali...“ s úsmevom dodá rodáčka zo Smoleníc pri Trnave.

„Služba v misii dáva predovšetkým skúsenosti, ktoré doma nezískate. Hej, prináša aj istý finančný profit. Človek však aj veľa zaplatí. Berie súkromný život, odlúčenie ohrozuje rodinu, služba sa nezaobíde bez stresov a ak slúžite naplno, mení sa časť vašej identity. Stávate sa vojakom medzinárodných síl a to je epicentrum vašich myšlienok...“ – to sú slová podplukovníka Ľubomíra Chrenka. Vie o čom hovorí. Po Východnom Timore a predtým tiež Cypre je UNFICYP jeho tretia misia. „Iste, odlúčenie nemá na vzťahy najlepší vplyv,“ dodá ešte raz, pretože tak, ako nemalá časť iných, aj on je už je po rozvode.

Poručíčka Marecová

Minister Galko: „Kto už bol v misii, nech zdvihne ruku.“

Organizácia Spojených národov zriadila misiu UNFICYP v marci 1964. Jej cieľom je stráženie nárazníkovej zóny a udržiavanie prímeria. Nárazníková zóna oddeľuje severnú časť, ktorú obývajú prevažne cyperskí Turci, od južnej časti obývanej cyperskými Grékmi v zmysle dohôd z roku 1974. Ďalšími cieľmi sú podpora humanitárnych aktivít a normalizácia situácie.

Slovensko je v UNFICYP popri Veľkej Británii a Argentíne jedným z vedúcich národov. Zodpovedá za sektor nárazníkovej zóny č. 4. Jeho súčasťou sú aj vojaci Maďarska (63) a Chorvátska (2). V súčasnosti pôsobi v UNFICYP 198 príslušníkov Ozbrojených síl SR, z nich je 15 žien.

Život však ide ďalej. Teší sa, že mu k jeho starším deťom pribudol syn. Spolu s priateľkou ho čakajú doma. Kým sa vráti, na Cypre pplk. Chrenka čakajú mimoriadne dôležité úlohy. Je totiž styčný dôstojník veliteľa medzinárodnej operácie UNFICYP peruánskeho kontradmiraľa Maria Césara Sáncheza Debernardiho pre vzťahy s cyperskými Turkami.

„Po prvých týždňoch som si povedal, že na Cypre by som vedel žiť celý život, ale keď prišli úmorné letné horúčavy, hneď som tú ilúziu preškol,“ spomenie desiatnik Imrich Kopec. Vyučil sa za stolára, ale služba v ozbrojených silách bola jeho celoživotným snom. Ten sa mu plní už piaty rok. Doma je príslušníkom Čestnej stráže prezidenta. Na Cypre pôsobí ako vodič. Jazdí tu, samozrejme, vlavo. Nie je ženatý, ale ako hovorí: „Som tu už siedmy mesiac, ale azda nebolo dňa, kedy by som nebol s mojim 12-ročným synom na skype. Za ním mi je fúto najviac...“

„Rozlúčku sme sa snažili oddialiť čo najdlhšie, ale ten posledný bozk, to bolo na slzy, na ten sa nezbúda,“ povie kapitán Peter Bystrický, dôstojník Sektoru 4 pre logistiku. UNFICYP je jeho prvá misia a teší sa, že si „sadli“ so svojím zástupcom, maďarským kapitánom Tomášom Molnárom. No ešte viac sa teší, keď mu jeho malý Simon posielal cez internet svoje detské obrázky. Zároveň dodáva, že aj keď jeho služba si žiada aspoň 12 hodín denne, manželka Zuzka má toho doma ešte viac...

„Vy to iste veľmi dobre viete, ale aj tak vás chcem poprosiť, aby ste komunikovali so svojimi rodinami, s manželkami, deťmi, rodičmi,“ hovorí pred rozlúčkou slovenským vojakom minister obrany Ľubomír Galko. Dodáva: „Aj ja som bol dlhšie preč od rodiny a viem, aké to pre nich doma bolo ťažké – a aké to bolo pre mňa. Chcem vás poprosiť, aby ste podržali vy ich – a oni podržia vás. Želám vám, aby vaša misia na Cypre bola úspešná a aby ste sa v poriadku vrátili domov.“

/ Mgr. Henriette GEIEROVÁ

/ foto autorka a čat. Stanislava HUBAČOVÁ

Medzi vojakmi v operácii KFOR

Minister obrany Lubomír Galko sa pri príležitosti zahraničnej návštevy premiérky Ivety Radičovej v Kosove osobne stretol 27. septembra so slovenskými vojakmi pôsobiacimi v operácii KFOR v Šajkovaci. Počas rozhovorov ocenil ich prínos, nasadenie a odhodlanie pri plnení úloh v tomto regióne.

Vyzdvihol najmä úspešné zabezpečovanie ochrany územia, ale aj prímeria medzi väčšinovými Albáncami a menšinovými Srbmi. „Oceňujem vašu zodpovednosť pri takých dôležitých úlohách, ako je plnenie misie KFOR. 11 rokov v Kosove je dosť dlhé obdobie. Ťažko si predstaviť, aké náročné je byť tak ďaleko od rodiny a blízkych. Myslím si, že vy všetci, slovenskí vojaci, ste zvládli a zvládáte svoju prácu poctivo a svedomito. Sme na vás právom hrdí.“

Slovenskí vojaci v Kosove zabezpečujú najmä ochranu miestneho obyvateľstva, monitorovanie priestorov a objektov. Dohliadajú tiež na bezpečný návrat utečencov – kosovských Srbov, ktorým počas nepokojov vypálili domovy, a ktorí boli následne nútení odísť.

Ako zdôraznil náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík, hoci našich vojakov z operácie KFOR sťahujeme, naša vojenská misia sa tým nekončí: „Som presvedčený, že aj v iných operáciách budeme preukazovať svoju profesionalitu a odhodlanie. Je mi cťou, že mám takých vojakov v ozbrojených silách.“

Do konca novembra by základňu malo opustiť všetkých 136 slovenských vojakov. V Kosove sa od roku 1999 vystriedalo spolu 2 004 vojakov, z toho 66 žien.

K hlavným záujmom zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky už od jej vzniku patrí región západného Balkánu. Prostredníctvom aktívnej účasti Ozbrojených síl Slovenskej republiky dochádza k identifikácii a k zabráneniu etnických nepokojov, trestnej činnosti a narušovaniu pokojného politického vývoja.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Nemecký Bundeswehr si objednal u spoločnosti Rheinmetall Defence modernizáciu 65 obrnených kolesových vozidiel Fuchs/Fox 6x6. Zákazku za 33 mil. eur musí spoločnosť dokončiť do roku 2012 a hlavným výlepšením, ktoré vozidlá dostanú, bude ich vyššia úroveň ochrany a upravené pohonné ústrojenstvo. V porovnaní s predchodcami majú modernizované verzie Fuchs/Fox 1A8 podstatne výlepšenu ochranu pred účinkami výbuchu mín a nástražných systémov. Vozidlá Fuchs/Fox 1A8, z ktorých už viac ako 30 slúži Afganistane, sú v súčasnosti najlepšie pancierované kolesové vozidlá vo výzbroji Bundeswehru.

Najnovšia objednávka upgrade pomôže zvýšiť operačné možnosti ďalších nemeckých vozidiel Fuchs/Fox, ktoré sa ukázali už v minulosti ako veľmi platné pri vojenských operáciách. Konkrétne z celkovej objednávky bude 43 kusov Fuchs/Fox vo verzii obrnený transportér, veliteľské a zdravotnícke vozidlo, zmodernizovaných na štandard 1A8 s lepšou protiminovou ochranou. Ďalších 22 vozidiel prejde zmenou konfigurácie na plnenie nových úloh ako hasenie, likvidácia výbušnín či odminovanie.

V súčasnosti chce mať Bundeswehr vo výzbroji 134 vozidiel Fuchs/Fox 1A8. Z tohto počtu už bolo 21 objednaných v roku 2008 ako urýchlenná operačná požiadavka, a v minulom roku išlo o 40 kusov. Zostávajúci

Úprava vozidiel Fuchs/Fox

osem obrnených vozidiel v prieskumnej RCHBO verzii bude modernizovaných v neskoršom období..

foto Rheinmetall Defence

OBRANA 10 / OKTÓBER 2010

Krátko

Nórské ministerstvo zahraničných vecí už ďalej nepovolí nemeckým lodeniciam, aby testovali nimi vyrábané ponorky pre Izrael v nórskych prístavoch a pobrežných vodách. Podľa ministra zahraničných vecí Jonasa Gahra Storea z 29. septembra má krajina veľmi striktnú legislatívu, ktorá sa týka exportu tovarov a služieb v oblasti obranných technológií a ktorá nepovoľuje export materiálu a služieb do krajín, kde je alebo hrozí vojna. Nemecká lodárska spoločnosť concernu Thyssenkrupp má v Nórsku od roku 1997 v prenájme bývalú námornú základňu pri Kristiansande, kde mohla testovať novo vyrobené ponorky.

***

Spoločnosť Suchoj dokončila podnikové lietové skúšky prvého sériového dvojmiestneho viacúčelového stíhacieho lietadla Su-30M2. Testy sa uskutočnili na základni závodu KnAAPO v Komsomolsku na Amure.

Typ Su-30M2, ktorý je určený na presné útoky na pozemné a námorné ciele na dlhé vzdialenosti, je tak pripravený na záverečnú certifikáciu. Ruské ministerstvo obrany podpísalo štátnu zákazku na typ Su-30M2 počas medzinárodnej aerokozmической výstavy MAKS 2009. Okrem iného si tiež objednalo aj 48 strojov Su-35S a 12 modernizovaných stíhačiek Su-27SM.

***

Počas Dní NATO 2010 v Ostrave dosiahli české vzdušné sily číslo 10 000 letových hodín na stíhačkách JAS-39 Gripen. Pri počte 14 strojov to predstavuje 140 letových hodín na lietadlo za rok. V máji tohto roka zároveň uplynula polovičná doba lízingovej zmluvy, na základe ktorej česká strana Gripeny prevádzkuje. Podľa českého veliteľa vzdušných síl generála Jiřího Vernera panuje s programom Gripen, ktorý reálne znamená „veľa práce, technických zručností a schopností pilotov“,

spokojnosť a verí, že bude výborne pokračovať aj nasledujúce roky.

***

Vo výrobnom závode EADS PZL Okęcie v Varšave boli 22. septembra slávnostne predstavené prvé dva modernizované dvojmiestne stroje PZL-130 Orlik TC II. Cvičné lietadlá sú vybavené novou avionikou a môžu plniť letové úlohy za každej viditeľnosti. Jedným z dôležitých výlepšení je aj zvýšenie výkonových charakteristík motora. Spotreba paliva pohonnej jednotky Pratt & Whitney PT6-25C sa znížila o 20 %, kým maximálna rýchlosť zvýšila o 50 km/h na 456 km/h. V neposlednom rade sa vďaka aerodynamickým výlepšeniam podarilo zvýšiť manévrovateľnosť lietadla o 40 %. PZL Okęcie zároveň modernizujú na štandard TC II ďalších 14 strojov Orlik. Poľské vzdušné sily majú vo výzbroji celkovo 38 Orlikov.

***

Lodenice Navantia odovzdali španielskemu námorníctvu 30. septembra viacúčelové výskumné loď schopná niesť letecký park patrík najväčším plavidlám, ktoré vôbec zatiaľ Navantia postavila a ktoré španielske námorníctvo prevádzkovalo. Kým LHD Juan Carlos I bol založený v roku 2005 a loď bola na vodu spustená 10. marca 2010. Má výtlak 27 079 ton, dĺžku 230,8 m, šírku 32 m a ponor 6,9 m. Dosahuje maximálnu rýchlosť 39 km/h a pri rýchlosti 28 km/h má dosah 17 000 km. Posádku tvorí 243 námorníkov a 172 členov letového personálu. Loď prepraví napríklad 902 vojakov a 46 tankov typu Leopard 2. O výskumné plavidlo z Navantie sa zaujímal viacero zahraničných záujemcov, v roku 2007 si dve lode tohto typu objednalo Kráľovské námorníctvo Austrálie.

foto DGA

Prvá francúzska Mamba

Prvý moderný pozemný systém Mamba protivzdušnej obrany stredného dosahu (SAMT-T), ktorý vyrába Eurosam, spoločný podnik MBDA Missile Systems a Thales, bol 20. septembra rozmiestnený na francúzskej základni Luxeuil. Tunajšia jednotka PVO sa ako prvá vo francúzskych ozbrojených silách cvičila na nový systém od roku 2009, a tak bude aj prvou jednotkou, ktorá bude nový systém operačne používať. S príchodom SAMPT Mamba sa začalo aj vyrábanie PVO systémov s prvou generáciou rakiet Crotale a reorganizácia systému PVO, kde prostriedky stredného a krátkého dosahu budú používať len útvary vzduš-

ných síl a prostriedky veľmi krátkého dosahu jednotky pozemných síl. Typická francúzska batéria Mamba pozostáva z riadiaceho a veliteľského stanovišťa, rádiolokátora Arabel a maximálne šesť odpaľovacích zariadení, každé s ôsmimi strelami Aster 30 a munícieho vozidla, na podvozok Renault Kerax 8x4. Aster 30 môže zasiahnuť nepriateľský cieľ vo výške od 15 m do 20 km. Protiletadlám vo výške viac ako 3 000 m je maximálny dosah systému 100 km, proti strojom, ktoré letia vo výške pod 3 000 m je maximálny dosah 50 km..

Okrem niekoľkých rozsiahlejších výstav obranných technológií, vojenskej techniky a vybavenia sa v mnohých krajinách strednej a východnej Európy konajú viaceré menšie lokálne podujatia s takýmto profilom.

/ text a foto Miroslav GYÚRÖSI

Obranná výstava SOBRA 2010

Medzi takéto menšie výstavy patrí aj medzinárodná výstava obrany, bezpečnosti, ochrany a záchrany SOBRA, ktorej 5. ročník sa konal v dňoch 23. – 25. septembra tohto roku v meste Gornja Radgona v blízkosti štátnej hranice medzi Slovinskom a Rakúskom. Vo veľkom rozsahu sa na nej zúčastnili aj zložky Civilnej obrany a záchrannárov a Protipožiarneho zväzu so svojou technikou a vybavením. Výstava sa koná v dvojročnom cykle na výstavisku spoločnosti Pomurski Sejem, ktorá je spolu s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky (Republika Slovenija Ministrstvo za obrambo), ozbrojenými silami Slovinska (Slovenska vojska) a ostatnými silovými zložkami aj hlavným organizátorom tohto podujatia.

Zaujímavé exponáty

Deklarovaná a výstavná plocha na podujatí bola 40 000 m². Exponáty a výstavné stánky boli rozmiestnené v troch krytých halách s plochou 5 000 m² a na otvorenej ploche s plochou 15 000 m². Na výstave SOBRA 2010 sa zúčastnilo 120 vystavovateľov a účastníkov z 11 krajín Európy, Ameriky a Ázie (Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Izrael, Holandsko, Rumunsko, Slovinsko, Švédsko, Švajčiarsko, Veľká Británia a Spojené štáty americké). Zo Slovinska sa na výstave zúčastnili jednotky so svojou výzbrojou a vybavením zo stavu slovinských ozbrojených síl SV (Slovenska vojska), slovinskej polície SP (Slovenska policija) a bezpečnostné agen-

túry. V oblasti ochrany, záchrany a pomoci sa prezentovali Úrad Slovenskej republiky pre civilnú obranu a pomoc PRS ZR (Uprava Republike Slovenije za zaščito in rešavanje) a Slovinský protipožiarny zväz GZS (Gasilska zveza Slovenije). Svojou účasťou spestrili podujatie aj viaceré záchranné a humanitárne mimovládne organizácie. Počas každého z troch dní konania podujatia sa dvakrát za deň konala dynamická prezentácia príslušníkov slovinských ozbrojených síl a ich techniky na polygóne s celkovou plochou 20 000 m².

Na statickom stojisku i počas dynamických ukážok na polygóne sa predviedli viaceré typy kolesovej techniky vrátane noviniek vo výzbroji slovinských ozbrojených síl (SV). Prvým vozidlom, ktoré sa predviedlo počas dynamických ukážok, bol ľahký opancierovaný automobil Cobra vo variante radiačného, chemického a biologického prieskumu. Velenie slovinských ozbrojených síl objednalo desať kusov vozidiel prieskumu RChB na báze tureckých opancierovaných automobilov Cobra v roku 2007. Tieto vozidlá výrobca dodal v roku 2008. Nasledoval ľahký kolesový opancierovaný automobil LKOV 4x4 Hummer (Leko kolesno oklepno vozilo), ktorý Slovinsko nasadzuje najmä v zahraničných misiách. Po nich čata motostrel-

cov predviedla zásah proti narušiteľom s ľahkým kolesovým opancierovaným vozidlom LKOV 6x6 Valuk vo verzii opancierovaného transportéra a nasledovne evakuáciu zraneného príslušníka s pomocou ľahkého kolesového opancierovaného vozidla LKOV 6x6 Valuk vo variante opancierovaného zdravotníckeho evakuačného vozidla. Svojou účasťou prispeli aj príslušníci vojenskej polície so svojím automobilom. Ako posledný stroj bol predvedený najnovší opancierovaný prostriedok slovinských ozbrojených síl, ktorým je stredné kolesové opancierované vozidlo SKOV 8x8 XC 400 Svarun (Srednje kolesno oklepno vozilo).

Pancierová novinka

Najnovším príspevkom slovinských ozbrojených síl je stredné kolesové opancierované vozidlo SKOV XC 400 8x8 s bojovým menom Svarun. Ide o lokálny variant kolesového opancierovaného transportéra AMV 8x8 finskeho výrobcu Patria. Svarun je v slovinskom jazyku pohanský boh Slnka a takéto meno počas druhej svetovej vojny používal ako pseudonym slovinský partizánsky generál Rudolf Hibernik, ktorý bol po jej skončení jedným

Vozidlo družstva protiletadlových strelcov

Vozidlo prieskumu RChB Cobra

Slovinsko disponuje 10 vozidlami Cobra

Automobil Hummer

z prvých veliteľov teritoriálnej obrany Slovenskej republiky (Teritoriálna obramba Republike Slovenije). Kontrakt na dodanie vozidiel Patria AMV 8x8 Slovinsku podpísali predstavitelia oboch zmluvných strán v júni 2006. V prvej podobe kontrakt znel na dodanie celkovo 135 vozidiel v štyroch základných modifikáciách – kolesový transportér s diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou Protector, veliteľské vozidlo s rovnakou výzbrojou a rozšíreným spektrom komunikačných prostriedkov, bojové vozidlo pechoty s kanónovou bezposádkovou vežou UT-30 a samohybný mínometný systém s vežou NEMO. Neskôr sa hovorilo o celkovom znížení počtu dodaných kusov pre problémy súvisiace so súčasnou finančnou krízou. Prvou jednotkou slovinských ozbrojených síl, ktorá získala nové vozidlá SKOV XC 400 8x8 Svarun v roku 2009, bol 74. motostrelecký prápor „Roháči“ (72. motorizirani bataljon „Kleščmani“) dislokovaný v Maribore, ktorý operuje v podriadenosti veliteľstva 1. brigády (1. brigada) so sídlom v Ľubľane. Prvé dodané vozidlá sú v dvoch základných variantoch – opancierovaný transportér a veliteľský opancierovaný transportér. Vo svojej podstate ide o zvonka rovnaký variant modulového kolesového opancierovaného vozidla. Opancierovaný transportér slúži na prepravu dvojčlenného posádky, deviatich príslušníkov výsadku a ich osobných zbraní a výstroja. Organickou výzbrojou vozidla je diaľkovo ovládaná zbraňová stanica Protector s guľometom kalibru 12,7 mm alebo granátometom kalibru 40 mm. Veliteľský variant opancierovaného transportéra SKOV XC 400 8x8 Svarun je vizuálne identickou konštrukciou vybavenou taktiež zbraňovou stanicou Protector, odlišuje sa rozšíreným

spektrom komunikačných prostriedkov, väčším počtom antén a pracoviskami na palube. Veliteľské vozidlo má trojčlennú posádku a je vybavené štyrmi automatizovanými pracoviskami.

Iná technika

Slovinská protivzdušná obrana a vzdušné sily sú organizované v jednej brigáde (Brigada zračne obrambe in letalstva) s veliteľstvom v Cerklje ob Krki. Na výstave sa okrem jedného stredného transportného vrtuľníka AS 532 Cougar v zdravotníckej záchrannej verzii patriaceho pod velenie 15. vrtuľníkového práporu (15. helikopterski bataljon), zúčastnili príslušníci 9. práporu protivzdušnej obrany (9. bataljon zračne obrambe) so svojou technikou. Okrem prehľadového radaru, veliteľského stanovišťa a samohybného protiletadlového raketového systému Roland asi najviac zaujal prostriedok zo stavu 1. ľahkej raketovej batérie protivzdušnej obrany. Ide o ľahký terénny automobil Puch GE 230 upravený na prepravu družstva strelcov prenosných protiletadlových raketových kompletov Igla a Igla-1. Vozidlo prepravuje dovedna šesť príslušníkov družstva – veliteľa, vodiča, dvoch strelcov a dvoch vojakov ochrany. Vozidlo prepravuje celkovo až osem prenosných protiletadlových raketových kompletov. Štyri prenosné protiletadlové raketové komplety sú umiestnené v dvoch prepravných schránkach uchytených na strope vozidla. Ďalšie štyri komplety sú prepravované v prívese. Zaujímavosťou je skutočnosť, že slovinské ozbrojené sily (SV) majú vo svojej výzbroji

Vrtuľník AS 532 Cougar vo verzii MEDEVAC

Pešiak s automatickou karabinou FN 2000 S

Zbraňová stanica Protector na vozidle Svarun

Prevádzkareň mobilného VHF/HF spojovacieho uzla

okrem známejších prenosných protiletadlových raketových kompletov 9K38 Igla (s raketovou riadenou strelou 9M39) aj staršie prenosné protiletadlové raketové komplety 9K310 Igla-1 (s raketovou riadenou strelou 9M313).

Svoju spojovaciu techniku a vybavenie vystavili aj príslušníci 11. spojovacieho práporu (11. bataljon za zveze), ktorý je dislokovaný v meste Vrhnika. Okrem iného tu bolo možné vidieť novú prevádzkareň mobilného VHF/HF spojovacieho uzla na podvozku nákladného automobilu Iveco Eurocargo Tector 4x4. Určením spojovacieho uzla je zabezpečenie komunikácie najvyššej taktickej úrovne. Na vozidle je uchytený kontajner vyrobený spoločnosťou Zeppelin, vo vybavení sú rádiové stanice Tadiran TRC-04 (frekvenčný rozsah 30 – 87,975 MHz) a Tadiran TRC-40 (frekvenčný rozsah 1,5 – 30 MHz), antény s výškou 2,7 m, 4,5 m a 10 m. Súčasťou uzla je aj agregát Kirsch CE 2,5 KAS (220 V / 2,5 kW). Posádku tvoria štyri osoby.

Potreba ľahkých kolesových vozidiel so zvýšenou balistickou a obzvlášť protimínovou odolnosťou rastie na celom svete. V súčasnosti ide o veľmi dôležitý segment obranného trhu.

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Automobil VPK-3927 Volk-I

Predĺžený automobil VPK - 39273 - Volk- 3

Otvorená dodávka VPK-39272 Volk-II

Interiér kabíny posádky automobilu VPK-3927 Volk-I

Vlk z Ruska

Vozidlá, ktoré sú v anglickom jazyku označované MRAP (Mine Resistant Ambush Protected), napriek ich dôležitosti a množstvu najrozličnejších prototypov v rozličných štátoch, dnes sériovo nevyrába až tak mnoho krajín, ako by sa na prvý pohľad zdalo nezúčastnenému (a najmä neinformovanému) pozorovateľovi. Dôvodom je predovšetkým technologická náročnosť, ktorá, samozrejme, zásadným spôsobom ovplyvňuje nákupnú aj prevádzkovú cenu takýchto výrobkov. Zlúčiť požiadavky na vysokú pevnosť a odolnosť konštrukcie pri zachovaní čo najmenších vonkajších rozmerov, čo najväčšieho vnútorného využiteľného objemu, prijateľnej celkovej hmotnosti a aj finančnej znesiteľnosti, nie je v žiadnom prípade ľahká úloha. Medzi krajinami, ktoré disponujú výkonným špeciálnym priemyslom, ale zatiaľ sa im nedarí vyvinúť a začať sériovo vyrábať automobil takejto triedy, je aj Ruská Federácia. Objem a teoretická kapacita trhu tejto veľkej krajiny lákajú nielen zahraničných záujemcov o prienik do tohto regiónu, ale taktiež domáce firmy vojensko-priemyslového komplexu, ktoré hľadajú nové oblasti a segmenty pre svoju produkciu.

Najnovším pokusom ruských konštruktérov vyplní medzeru v možnostiach domáceho priemyslu v tejto oblasti je nová trieda ľahkých automobilov pomenovaných Volk (Vlk) s vysokou mobilitou v každom teréne. Autormi konštrukcie novej triedy sú konštruktéri a špecialisti Vojenského inžinierskeho strediska VIC (Vojenno-inženernij centr), ktoré je súčasťou vojensko-priemyslovej spoločnosti VPK (Vojenno-promišlennaja kompanija).

Modulová konštrukcia

Hlavným cieľom konštruktérov je vyvinutie ľahkých vozidiel pre vojenské a bezpečnostné aplikácie, ktoré bude charakterizovať maximálna možná zhoda konštrukčných dielcov a celkov na modulovom princípe. Všetky snahy spoločnosti sledujú zabezpečenie a realizovanie sériovej výroby automobilov tejto triedy v Ruskej Federácii. Projekt automobilov modelového radu Volk na modulovej kon-

štrukčnej báze je súkromnou iniciatívou spoločnosti VPK. Spoločnosť VPK v rámci týchto súkromných iniciatív postavila v prvej etape realizovania projektu celkovo tri prototypy automobilov rodiny Volk. Základom modelového radu je dvojnápravové vozidlo VPK-3927 „Volk-I“ s uzavretou kabínou. Tento automobil má nepancierovanú kabínu pre posádku a výsadok. Vývojová organizácia ponúka potenciálnym zákazníkom aj variant tohto vozidla označený VPK-39271 s pancierovanou kabínou pre posádku i výsadok. Druhým postaveným prototypom je dvojnápravový automobil VPK-39272 „Volk-II“, ktorý predstavuje malú dodávku s otvorenou ložnou plochou. Tretí postavený prototyp predstavuje trojnápravový automobil VPK-39273 „Volk-III“ s uzavretou kabínou pre výsadok.

Všetky tri spomenuté prototypy poháňa rovnaký typ pohonnej jednotky – štvorvalcový radový prepĺňovaný dieselový motor JAMZ-534.7 s chladením vstupného vzduchu. Kvapalinou chladený motor zodpovedajúci emisnej triede Euro IV (v perspektíve Euro V) zabezpečuje maximálny výkon v rozsahu 177 – 220 kW. Motor je vybavený predštartovým ohrievačom PŽD-16, ktorý umožňuje bezproblémové spustenie pohonnej jednotky aj v najtuhšej zime. Rám vozidla je zvarový z oceľových nosníkov. Každé koleso je zavesené nezávisle. Pre zlepšenie jazdných charakteristík je zavesenie kolies vybavené systémom, ktorý umožňuje meniť svetlosť podvozku v rozsahu 250 – 550 mm.

Tri varianty

Dvojnápravový automobil VPK-3927 „Volk-I“ s konfiguráciou podvozka 4x4 má dĺžku 5 416 mm, výšku 2 100 mm, šírku 2 500 mm, rozchod kolies 2 140 mm, rázvor kolies 3 300 mm a maximálny uhol nájazdu i zjazdu 45°. Variant tohto automobilu so zvýšenou úrovňou pancierovej ochrany označený VPK-39271 má rovnaké vonkajšie rozmery. Konštrukcia samotnej dvojmiestnej kabíny posádky (vodiča a veliteľa) je vyrobená z rúrkového rámu s tenkými oceľovými stenami a súpravou montovateľného doplnkového opancierovania. Hmotnosť samotného vo-

zidla VPK-3927 je 7 000 kg, hmotnosť opancierovaného vozidla VPK-39271 dosahuje 7 500 kg. Užitočná nosnosť základného variantu automobilu je 2 500 kg a užitočná nosnosť vozidla s doplnkovým pancierovaním je 1 500 kg. Celkovo má vozidlo VPK-3927 „Volk-I“ dve sedadlá v kabíne posádky a osem sedadiel v kabíne pre výsadok. Štyri sedadlá pre výsadok sú umiestnené proti smeru jazdy a po dve sedadlá pre výsadok sú umiestnené pri bočných stenách (tvármi k sebe). Prístup do kabíny pre výsadok je zozadu dvojdielnymi dverami, v strope kabíny sú dva prielezy s otváranými prekrytmi. Autori konštrukcie vozidla deklarujú balistickú odolnosť na úrovni zodpovedajúcej norme STANAG 4569 Level 3 a protimínovú odolnosť na úrovni zodpovedajúcej norme STANAG 4569 Level 1 (STANAG 4569 Level 2 v prípade vozidla VPK-39271 s doplnkovým pancierovaním).

Dvojnápravový automobil VPK-39272 „Volk-II“ s konfiguráciou podvozku skupiny 4x4 je malou dodávkou s otvorenou ložnou plochou. Jej celková dĺžka dosahuje 5 712 mm, ostatné rozmerové parametre sú identické s vozidlom VPK-3927 (VPK-39271). Dvojmiestna kabína posádky vozidla VPK-39272 „Volk-II“ je nepancierovaná, ale je v plnom rozsahu unifikovaná s konštrukciou kabín vozidiel „Volk-I“ a „Volk-III“ a jej konštrukcia umožňuje inštaláciu panelov súpravy doplnkového pancierovania. Hmotnosť vozidla VPK-39272 je 7 000 kg, užitočná nosnosť dosahuje 2 500 kg. V prípade prepravy osôb je kapacita vozidla spolu 20 ľudí – dve osoby v kabíne posádky a 18 osôb na otvorenej ložnej ploche (tí sedia tvármi k sebe na laviciach po jej bokoch a na ďalšej lavici v strede).

Predĺžený trojnápravový automobil VPK-39273 „Volk-III“ s konfiguráciou podvozka 6x6 má celkovú dĺžku 6 876 mm. Vzdialenosť osí prvej a druhej nápravy je 3 300 mm, vzdialenosť medzi osami druhej a tretej nápravy je 1 250 mm. Maximálny nájazdový uhol vozidla VPK-39273 je 45°, ale maximálny uhol zjazdu v prípade tejto konštrukcie dosahuje len 40°. V konštrukcii vozidla VPK-39273 „Volk-III“ je použitá kabína posádky so základným pancierovaním a protimínovou ochranou (rovnaká konštrukcia ako v prípade vozidla VPK-3927 „Volk-I“). Hmotnosť základného variantu vozidla VPK-39273 je 9 600 kg, hmotnosť vozidla s doplnkovým pancierovaním dosahuje 10 200 kg. Užitočná nosnosť základnej verzie je 4 500 kg a užitočná nosnosť variantu s doplnkovým pancierovaním je 2 500 kg. Kapacita vozidla VPK-39273 „Volk-III“ v prípade prepravy osôb je 20 ľudí. Dve osoby sedia v kabíne posádky a 18 osôb je prepravovaných v kabíne pre výsadok – po sedem sedadiel je umiestnených po bokoch stien kabíny a v strede sú ešte ďalšie štyri sedadlá. Prístup do kabíny pre výsadok je dvojdielnymi dverami v jej zadnej časti, v strope kabíny sú tri prielezy s otváranými prekrytmi.

Pre vozidlo VPK-39273 „Volk-III“ je deklarovaná balistická ochrana na úrovni STANAG 4569 Level 3 a protimínová ochrana na úrovni STANAG 4569 Level 1 (prípadne

úrovni STANAG 4569 Level 2 pri použití súpravy doplnkového pancierovania).

Maximálna rýchlosť na vozovke pre všetky tri verzie vozidiel radu Volk je 130 km/h. Spoločnosť VPK plánuje skončiť skúšky trojice prototypov do konca tohto kalendárneho roka.

Opancierovaný kolesový transportér SKOV 8x8 XC 400 Svarun

foto Miroslav GYÚRÖSI

Delostrelecký ťahač

/ text a foto Miroslav MIHÁLIK

/ VHU-VHM Piešťany

Stredný delostrelecký ťahač ATS-59G – je modernizovaná modifikácia špeciálneho pásového vozidla ATS-59 s rozšírenou ložnou plochou, navijakom a žeriavom, s dobrou manévrovacou schopnosťou na ceste aj v teréne. Vyznačuje sa vysokou ťažnou silou a priechodnosťou aj v málo únosnom teréne. Je vybavené priestranou klimatizovanou kabínou pre osádku, pod ktorou je umiestnený dvanásťvalcový vznetový motor A-650 s celkovým výkonom 221 kW s päťstupňovou prevodovkou.

Delostrelecký ťahač ATS-59G je určený na prepravu ťahaného delostrelectva a rôznych špeciálnych zbraňových systémov. Vozidlo slúži na vyslobodzovanie zapadnutej a prevrátenej techniky i na evakuáciu poškodenej bojovej techniky. Môže sa použiť aj na prepravu munície, materiálu a osôb.

Usilovný pomocník nielen vojakov

Modernizácia ťahača ATS-59 sa začala v druhej polovici 50. rokov 20. storočia na základe požiadavky veliteľstva delostrelectva Sovietskej armády. Po úspešných podnikových a vojskových skúškach bol ťahač pod označením ATS-59G zavedený do výzbroje. Československej vojenskej delegácii bolo vozidlo predvedené v roku 1957 počas ukážok bojovej techniky v Moskve. Na základe medzivládnych rokovaní medzi ZSSR a ČSR o dodávkach vojenskej techniky bolo do roku 1965 pre potreby ČSLA dovezených spolu 2 400 ťahačov ATS-59G. Organizačne bolo vozidlo začlenené do výzbroje armádnych delostreleckých brigád, delostreleckých plukov a útvarov PVOS.

Výnimočne sa používalo na plnenie špeciálnych prepravných úloh tylových jednotiek a útvarov. Ale využívalo sa aj v civilnom sektore pri výstavbe objektov v ťažkých terénnych podmienkach (televízne vysielacie, stavba metra, stavby železníc a ciest a i.). Z konštrukčného hľadiska ide o stredný pásový delostrelecký ťahač určený na prepravu ťažkého delostrelectva, napr. 130 mm kanóna M46 a rôznych nákladov v ťažkých terénnych podmienkach, na vyslobodzovanie poškodenej a uviaznutej bojovej techniky. Jeho dojazd i s príviesom s hmotnosťou do 14 000 kg bol na poľných cestách zhruba 500 km. Bez príviesu prekonával stúpanie až 35 stupňov, navijak s ťahom v dĺžke 100 m vyvinul max. ťah (ťažnú silu) 15 000 kg.

Dvanásťvalcový motor A-650 je uložený vpredu pod kabínou. Zásoba nafty je uložená v troch nádržiach s celkovým obsahom 240 litrov. S ohľadom na ťažké prevádzkové podmienky bolo nevyhnutné vybaviť ťahač dokonalým systémom filtrácie vzduchu, použitím suchého dvojstupňového čističa vzduchu. Kvapalinový chladiaci systém je uzavretý, s núteným obehom. Prúd vzduchu prichádzajúci k chladičom je usmerňovaný dvoma ejektormi. Pritom pravá predná časť chladiča je určená na chladenie mazacieho oleja a zadná na chladenie kvapaliny. V prednej časti ľavého chladiča sa ochladzuje prevodový olej a v zadnej kvapalina. Mechanická prevodovka má päť stupňov pre jazdu vpred a jeden pre jazdu vzad. V podvozkovvej časti je použité na každej strane päť zdvojených oporných kolies s gumovým obvodom (obručou).

Exponát z Močiara

Elektroinštalácia pracuje s napätím 24 V. Zdrojom prúdu je generátor s výkonom 3 kW. Vzduchotlakový brzdový systém je doplnený prípojkou na prívies. Kabína je tepelne a zvukovo izolovaná penoplastom, sklá sú kalené. Bočné sklá sú zdvojené, čelné sklo je sklopné. V zime sú čelné sklá i sklá dverí elektricky ohrievané. V pravej

časti strechy kabíny je otvárateľný príklop pre veliteľa. Na všetkých oknách sú ručne ovládané žalúzie. Vzduch prichádzajúci do kabíny je vopred filtrovaný a vnútri vytvára mierny pretlak, aby zamedzil samovoľnému prenikaniu prachu zvonku. Veľkosť pretlaku ukazuje merací prístroj (kabína je po uzavretí hermetizovaná).

Kabína so sedáčkami pre šesť osôb je vykurovaná teplým vzduchom vŕhaným nad podlahou. Na jazdu v noci bol ťahač vybavený dvoma infra svetlometmi umožňujúcimi jazdiť bez vonkajšieho osvetľovania terénu. Na korbe sú sedáčky pre mužstvo a je možné zakryť ju plachtou. Po vybavení prídavným návesným zariadením (BTZ – 55A) mohol ATS-59G vykonávať rôzne ženijné zemné práce – hľbiť okopy pre bojovú techniku. Vystavené vozidlo pochádza z výzbroje útvaru rádiotechnického zabezpečenia Močiar. Vozidlo ATS-59G s VPZ 755-10-31 bolo súčasťou súpravy rádiolokátora P-37. Slúžilo ako ťahač a zároveň sa jeho žeriav využíval na montáž anténnych reflektorov. Z výzbroje útvaru bolo vozidlo vyradené koncom 90. rokov 20. storočia. VHM má vo svojej zbierke 3 kusy ťahačov ATS-59G.

Takticko technické údaje:

Hmotnosť	13 750 kg
Dĺžka	6 300 m
Šírka	2 600 m
Výška	2 800 m
Motor	A-650
Výkon motora	220 kW
Max. rýchlosť – cesta	do 45 km.h ⁻¹
Max. rýchlosť – terén	do 27 km.h ⁻¹
Akčný rádius – dojazd	do 600 km
Nosnosť vozidla	3 000 kg
Prípojná hmotnosť	14 000 kg
Max. stúpanie	35°
Max. bočný náklon	30°
Navijak	ťah 15 000 kg
Žeriav – ručný	do 5 000 kg
Osádka	2+4

/ pplk. v zál. Peter ŠUMICHRASŤ, PhD.

*Vojenský historický ústav**Hrdina z Iwodžimy**Sergeant Michael Strank*

Michael Strank sa narodil 10. novembra 1919 v Jarabine vo vtedajšom Československu, odkiaľ ako šesťročné dieťa odišiel so svojimi rodičmi do USA, do Pensylvánie, kde jeho otec pracoval v železiarňach. Michael absolvoval základnú a strednú školu a potom si „odkrútil“ 18 mesiacov v Civilian Conservation Corps (Civilný ochranný zbor) a neskôr pracoval ako cestný robotník.

Do armády, konkrétne do námorníctva, vstúpil 6. októbra 1939 v Pittsburgu a podpísal záväzok na 4 roky. Po zvládnutí základného výcviku ho ako radového námorníka zaradili do štábnej roty (Headquarters Company) v Paris Island. Po povýšení na námorníka 1. triedy v januári 1941 krátko slúžil na základni Guantánamo na Kube, odkiaľ sa vrátil do USA v apríli 1941. Ešte v ten istý mesiac dosiahol hodnosť desiatnika a 26. januára 1942 ho povýšili do hodnosti sergenta (rotmajstra). V apríli 1942 s 3. práporom 7. pluku námornej pechoty sa presunul do San Diega v Kalifornii, odkiaľ sa vydal na ďalekú cestu k ostrovom Tichého oceánu. 31. mája 1942 pristál na Uvea, najväčšom ostrove v súostroví Wallis Island. V septembri 1942 sa zúčastnil na výsadkovej operácii a obsadení ostrova Pavuvu v súostroví Russell Islands (od 21. februára do 18. marca 1943) a okupácii Empress Augusta Bay od 1. 11. 1943 do 12. 1. 1944. 14. februára 1944 sa vrátil na oddych do USA do San Diega a dostal dovolenku, ktorú strávil s rodičmi a súrodencami v Pensylvánii. Po dovolenke ho prideliili k 5. divízii námornej pechoty a zaradili do výcviku na základni v Camp Pendleton na Havai. Dňa 19. februára 1945 so svojou jednotkou dorazil na Iwodžimu.

Iwodžima je ostrov s rozlohou 8 štvorcových míľ (20,72 km²) približne 1 000 km južne od Tokia. Ostrov slúžil Japoncom ako dôležitý prvok obrany s radarovými stanicami a s dvoma prístávacími dráhami, čo znamenalo, že japonské stíhačky odtiaľ mohli atakovať americké bombardéry smerujúce na japonskú pevninu. Iwodžima bola posilnená silnou posádkou s 21 000 vojakmi, umiestnením rôznych prekážok, vybudovaním zákopového systému. Vrchol Suribachi bol posiaty bunkrami a spojovacími zákopmi. Americké námorníctvo sa na ostrove vylodilo 19. februára po trojdňovom ostreľovaní ostrova. Bitka o Iwodžimu bola jednou z najkrvavejších bitiek v Pacifiku. V bojoch zahynulo 6 800 amerických vojakov a 18 000 bolo zranených. Z 21 000 Japoncov len 200 bolo zajatých, ostatní prišli o život.

Dobýť najvyšší vrchol ostrova – Suribachi – mal za úlohu 28. pluk 5. divízie. Jeho príslušníci 21. februára dosiahli úpäť hory a v priebehu nasledujúceho dňa ju ovládli. 23. februára 1945 hliadka 40 príslušníkov z 2. práporu 28. pluku vedená nadporučikom Haroldom Schrierom sa pripravovala na obsadenie vrcholu a vztýčenie zástavy USA. O 10.20 h bola zástava vztýčená. Krátko na to, pplk. Chandler Johnson, ve-

S pomedzi vojenských osobností nášho seriálu do istej miery vyniká Michael Strank. Preslávil sa v ozbrojených silách ďaleko od svojho rodiska, ako občan cudzieho štátu, zahynul a jeho pamiatku si uctieľajú v niektorých národných komunitách. Strank sa stal známym vďaka fotografii amerických vojakov, ktorí vztýčovali vlajku Spojených štátov pri kľúčovej bitke o japonský ostrov Iwodžima.

liteľ 2. práporu 28. pluku rozhodol, aby z niektorej z lodí bola prinesená väčšia zástava. Dôvodom bolo, aby sa dala vidieť aj z väčšej vzdialenosti, čo by morálne vplývalo a povzbudzovalo aj ďalších amerických bojovníkov. Vlajku vo veľkosti 2,5 m x 1,4 m niesla na vrchol spojka pplk. Johnsona, námorník 1. tr. Rene Gagnon. K nemu bola pridelená 3-členná skupina serg. Michaela Stranka. Nová zástava mala byť vztýčená vo chvíli, keď originálna bude spustená. Strankova skupina ťažko zápasila s tvrdou zemou a sopečnými kameňmi, preto jej prišli na pomoc ďalší dvaja, spojka Gagnon a ešte jeden vojak a všetci šiesti sa namáhali, aby zástavu osadili. Tento okamih zachytil na známej fotografii fotoreportér Associated Press Joe Rosenthal. Nearanžovaná fotka, keď ani jednému vojakovi nevidieť do tváre, sa stala večným symbolom bojového rozhodnutia amerického námorníctva v druhej svetovej vojne.

Po ovládnutí Suribachi sa Michael Strank presunul so svojou jednotkou severnejšie. O niekoľko dní, 1. marca 1945, ho zasiahli črepiny delostreleckého granátu, keď do piesku kreslil mapu a svojim podriadeným vysvetľoval ich ďalší postup. Následkom zranenia podľahol a nedožil sa definitívneho dobytia ostrova, na ktorom vztýčoval zástavu. Pôvodne ho pochovali na cintoríne 5. divízie námornej pechoty. Jeho pozostatky boli 13. januára 1949 prenesené do cintorína v Arlingtone, kde našli svoj večný odpočinok najslávnejší Američania. Rozhodnutím senátu amerického štátu Pensylvánie z 13. februára 1995 bol v tomto štáte deň vztýčenia vlajky – 23. február – vyhlásený za deň Michaela Stranka.

/ Roman KMENT

/ foto Miroslav GYÚRÖSI,
ilustrácie OBRUM, BUMAR/Raport WTO

K najobdivovanejšim exponátom na nedávnom 18. ročníku medzinárodnej výstavy obrannej techniky MSPO 2010 v poľských Kielcach patril určite demonštrátor „ľahkého tanku“ či skôr vozidla palebnej podpory (Wóz Wsparcia Ogniwego) Anders z dielne našich severných susedov, ktorý bol postavený na podvozku poľskej viacúčelovej bojovej platformy pre 21. storočie.

Vozidlo využíva 120 mm kanón RUAG

Poľská platforma Anders

Oblasť rôznych vojenských pásových vozidiel patrí v Poľsku najmä do pôsobnosti výskumno-vývojového strediska OBRUM v Gliwiciach, ktoré je aj lídrom trojčlenného konzorcia, ktoré nový ľahký tank s podporou skupiny BUMAR vyvíja (OBRUM, Vojenská technická akadémia WTA a Vojenský opravárenský podnik WZM Siemianowice). Vozidlo palebnej podpory je pomenované po slávnom poľskom generálovi Władysławovi Andersovi a predstavuje výsledok potenciálu poľských vývojových a výrobných kapacít v spolupráci s renomovanými zahraničnými dodávateľmi. Vozidlo palebnej podpory je podobné ako americký systém M1128 Stryker alebo švédsky CV90120-T, španielsko-rakúsky Ulan/Pizzaro či nemecký GCV Puma.

Koncepcia vozidla

„Ľahký tank“ Anders by mal byť prvou verziou z rodiny nového viacúčelového pásového bojového vozidla v hmotnostnej kategórii 25 – 35 ton, ktoré je zadefinované v dokumentoch programu rozvoja Ozbroyených síl Poľska na roky 2009 až 2018. To by malo nahradiť u našich susedov beznádejne zastarané BVP-1 a ponúknuť moderné, silne pancierované, rýchlo vzduchom prepraviťelné, dostatočne vyzbrojené vozidlo, priechodné v každom teréne a použiteľné v krízových operáciách nielen na hlavnom bojovom poli, ale aj v mestskom prostredí. Okrem vozidla palebnej podpory by platforma mala v budúcnosti ponúkať aj klasickú verziu bojového vozidla pechoty s osemčleným rojom, zdravotnú, odminovaciu, ženíjno-vyslobodzovaciu verziu či modifikáciu PVO platformy.

Koncepcia Anders vychádza zo štúdií a analytickej práce OBRUM-u, ktorý štu- doval viaceré obdobné zahraničné programy budúcich bojových systémov (FCSS, FRES, NGP, BOA, SEP), dokumentov Poľská vízia budúceho bojiska, Zbraňové systémy a zariadenia Ozbroyených síl Poľskej republiky v prvých desaťročiach 21. storočia či Podiel poľského obranného priemyslu na zabezpečení potrieb Ozbroyených síl Poľskej republiky. V roku 2007 získala koncepcia pod hlavičkou rozvojového projektu ľahký tank na podvozku viacúčelovej bojovej platformy podporu i financie na roky 2008 až 2010. Výsledok sme mohli vidieť práve v podobe demonštrátora na výstave obranných technológií v Kielcach.

V rokoch 2014 – 2015 sa končí životnosť poľských BVP-1 a pri rozhodnutí o zariadení náhrady týchto prostriedkov zahraničným produktom, ostáva Poliakom teoreticky buď modernizácia takmer 40-ročných bojových vozidiel, alebo produkcia nových prostriedkov z domácej produkcie. Varšava sa spolieha práve na druhú možnosť. Demonštrátor Anders je hotový a optimistický variant harmonogram postupu prác na novom bojovom systéme hovorí, že v budúcom roku by mohla byť dokončená dokumentácia prototypu či prvý kus zhotovený v roku 2012. Pri predpoklade, že overovacie skúšky by sa realizovali v rokoch 2012 – 2013, prvé bojové vozidlo overovacej série by sa mohlo vyrobiť v roku 2014 a v roku 2015 by mohla byť schválená sériová dokumentácia a finančné krytie výroby nových pásových bojových vozidiel. Ako však uvádzajú niektorí samotní poľskí analytici, realnejší je posun krokov programu o jeden až dva roky.

Maketa systému aktívnej ochrany Zaslon

Konštrukcia vozidla

Riešenia a komponenty, ktoré používa demonštrátor vozidla palebnej podpory vo svojom dizajne ho radia medzi kategóriu tankov s technológiou 3+ generácie. Prostriedok charakterizuje nízka bojová hmotnosť a vysoká úroveň balistickej ochrany. Korpus vozidla je vyrobený z vysokokvalitnej ocele Secure 500 nemeckého koncernu ThyssenKrupp a spracovaný pri spolupráci OBRUM-u, AMZ Kutno a ZM Bumar-Labedy. Bezpečnosť posádky vozidla zaisťuje dvojité dno podvozka i zavesenie sedačiek vo vozidle. V základnej verzii podľa normy STANAG 4569 dosahuje Anders balistickú ochranu na úrovni 3+ a po aplikácii prídavného kompozitového pancierovania 5+. Čo sa týka úrovne ochrany proti explóziám mín a výbušných systémov dosahuje platforma úroveň ochrany 3. Svojimi rozmermi a hmotnosťou je poľské pásové vozidlo predurčené na leteckú prepravu a využitie počas vojenského zásahu alebo mierovej operácie aj vo vzdialených oblastiach.

Pásový podvozok vozidla palebnej podpory sa skladá na každej strane zo šiestich dvojitých pojaz- dových kolies (korba platformy je však navrhnutá tak, že pri iných verziách môže niesť aj sedem pojaz- dových kolies), predného hnacieho a zadného automaticky napínacieho kolesa. Pri realizácii pr- vkov uloženia a zavesenia kolies spolupracoval ZM Bumar-Labedy so skupinou Axtone. Pojazdové ko- lesá či pásy aj s gumovými pätkami, aké má aj Ulan/Pizzaro a Puma dodala nemecká spoločnosť Diehl. Cieľom viacerých zhodných dielov Andersa s inými prostriedkami bolo zvýšiť unifikáciu vozi- diel viacerých krajín NATO, aby sa pri spoločnom nasadení mohla aplikovať menej komplikovaná lo- gistika a podpora bojových prostriedkov. Pohonnému ústrojenstvu dominuje osemvalcový, vznetrový turbodiesel nemeckého výrobcu MTU typ 8V 199 TE20, ktorý spĺňa emisnú normu Euro 3. Motor má zdvihový objem 15,92 l a dosa- huje maximálny výkon 530 kW (721 k) pri 2 300 ot./min. a maximálny krútiaci moment 2 700 Nm pri 1 500 ot./min. Tento istý typ motora pritom poháňa aj nemecké obrnené kolesové vo- zidlo Boxer a pásové bojové vozidlo pechoty Ulan/Pizzaro (opäť vidieť snahu o unifikáciu kom-

TAKTICKO-TECHNICKÉ ÚDAJE ANDERS	
Všeobecné parametre	
Bojová hmotnosť	33 t
Pomer výkon / hmotnosť	16,1 kW (21,8 k)/t
Počet členov posádky	3
Počet členov výsadku	4
Dĺžka s kanónom	8,8 m
Dĺžka podvozku	6,9 m
Šírka	3,3 m
Výška po strop veže	2,8 m
Svetlosť	0,4 m
Výkonové parametre	
Max. rýchlosť po komunikáciách	70 km/h
Priemer zatáčania	okolo vlastnej osi
Max. uhol stúpania	60 %
Max. bočný náklon	40 %
Šírka prekonávanej zákopy	2,6 m
Výška prekonávanej kolmej steny	1 m
Max. hĺbka pre jazdu pod vodou	5 m
Hlavná výzbroj	
Kanón - kaliber/dĺžka	120 mm / 50 kal.
Typ	CTG od firmy RUAG
Rýchlosť strelby	10 výstrelův / min.
Typ munície	štandard NATO + perspektívne typy
Nabíjanie	automatické v zadnej časti veže
Palebný priemer	12 nábojův v automate nabíjania, 20 nábojův v zásobe za automatom
Doplnková výzbroj	
Spriahnutý guľomet	typ UKM 2000C
Diaľkovo ovládaná veža	typ Kobuz (s guľometom WKM 12,7 mm alebo 40 mm autom. granátometom)
Palebný priemer	2 000 nábojův

Zdroj: OBRUM, BUMAR

ponentov a využitie už dostupných a overených prvkov). Silu krútiaceho momentu na pásy prenáša automatická prevodovka typ 306. Špeciálnym pr- vkom poľského vozidla je vylepšenie, ktoré OBRUM realizoval s firmami Nissens, Komel a Wiropol a spočíva v úprave systému chladenia, ktorý umožňuje časovo neobmedzené hlboké brodenie bojového prostriedku. Zaujímavým prvkom je aj vysokonapäťový systém zdroja energie pre podsyst- émy prostriedku od nemeckej spoločnosti ESW s výkonom 120 kW. Motor vozidla palebnej podpory je umiestnený v prednej časti prostriedku vpravo vedľa vodiča. Vozidlo môže operovať v móde „tichého chodu“ pri použití ge- nerátora. Jeho dizajn redukuje tepelné vyžarovanie, výfukové spaliny sa ochladzujú vzduchom. Schopnosť zníženia detekcie radarom sa môže zvýšiť aplikovaním špeciálneho náteru, ktorý absorbuje vlnové vyžarovanie.

Ambulancia

Výzbroj a vybavenie

Elektricky ovládaná veža vozidla je originálnym dielom OBRUM-u, do nej zabudovaný tankový kanón pochádza z dielne švajčiarskej spoločnosti RUAG Land Systems. Kanón používajú ako hlavnú výzbroj viaceré iné bojové prostriedky aj vďaka použitej extrémne pevnej oceli, ktorá je podľa výrobcu schopná znášať väčší tlak než iné obdobné tankové kanóny. Veža Andersu je určená pre veliteľa bojového vozidla a strelca, ktorým poskytuje vysokú mieru ochrany. Kanón CTG s kalibrom 120 mm a dĺžkou 50 kalibrov je plne elektronicky stabilizovaný v dvoch rovinách. Na automate nabíjania, ktorý je umiestnený v zadnej časti veže, spolupracovala firma Arex. Umožňuje ľahkému tanku dosiahnuť rýchlosť strelby 10 výstrelů za minútu, pričom vezený palebný priemer je 32 nábojov, z čoho je 12 umiestnených v automate nabíjania.

Doplňkovú výzbroj tvorí spriahnutý guľomet s kalibrom 7,62 mm UKM-200C a diaľkovo ovládaná veža Kobuz od výrobcu ZM Tarnów/OBRSM s 12,7 mm guľometom alebo 40 mm automatickým granátometom. Vo verzii bojového vozidla pechoty sa plánuje, že nová platforma by mala mať taliansku vežu Oto Melara Hitfist-30P s 30 mm kanónom a riadenými strelami Spike LR. Rovnako bude mať trojčlennú posádku a priestor pre plne vyzbrojený roj ôsmich pešakov.

Anders má do veľkej miery rozpracovaný aj systém vlastnej ochrany, ktorý tvorí šesťsenzorový pasívny systém výstrahy laserového ožiarenia Obra-3+ od varšavského výrobcu PCO, ktorý bol nanovo konfigurovaný pre potreby novej platformy a spolupracuje so systémom 81 mm multispektrálnych zadymova-

cích granátov (2x6 typ 902A) a aktívnymi systémami obrany pred protitankovými zbraňami. Na demonstrátore nového poľského vozidla palebnej podpory boli namontované makety systémov Trophy od izraelskej spoločnosti Rafael a Zaslon od ukrajinskej spoločnosti Mikroteka. Tieto perspektívne systémy majú zabezpečiť detekciu, sledovanie a aktivovanie zodpovedajúcich opatrení proti riadeným strelám a zbraňam typu RPG, ktoré sú zničené vo vzdialenosti 10 – 30 m od bojového vozidla. Na veži bola použitá tiež maketa systému rádiového rušenia Star Light 3 od českej spoločnosti URC Systems. Bezpečnosť posádky v bojovej časti ľahkého tanku zvyšuje tiež automatický systém detekcie výbuchu a požiaru s následným hasením Stopfire SF-01 z dielne varšavskej firmy WSK-PZL II a automatický hlásič výstrahy chemickej alebo rádioaktívnej kontaminácie Tafios-B z Radwaru, ktorý spolupracuje so systémom filtroventilácie vozidla.

Systém riadenia palby od firiem PCO a WB Electronics má zabezpečiť efektívnu strelbu počas pohybu vozidla a aj v noci. Panoramatický pozorovací prístroj veliteľa typu WAO (Zeiss) a strelca (PCO PS-1) sú vybavené denným i nočným termovíznym kanálom a laserovým diaľkometerom/zameriavačom. Obraz z pozorovacieho prístroja sa prenáša na monitor veliteľa, ktorý má možnosť využívať tzv. schopnosť „hunter-killer“. Vodič vozidla má k dispozícii nočný periskopický prístroj PNK-72B. Ďalšie systémy ľahkého tanku tvorí navigačný systém Honeywell TALIN 3000, rádiostanica Radmor, systém vnútorného spojenia a dorozumievania WB Electronics či bojový informačný systém BMS.

BVP s vežou Otto Melara

Generál Władysław Anders

Władysław Anders (1892 – 1970), po ktorom je nová poľská pásová platforma pomenovaná, venoval svoj život v rokoch 1913 až 1946 vojenskej kariére a dosiahol v poľskej armáde hodnosť generál-poručika. Anders sa narodil v poľskej dedine Krośniewice-Blonie pri Kutne, ktorá bola v tých časoch súčasťou cárskeho Ruska. Jeho otec Albert bol pobaltský Nemec a rodina patrila k evanjelikom augsburského vyznania. Neskôr si v sovietskom väzení sľúbil, že ak prežije a opäť sa postaví na nohy (bol vážne zranený), prejde na rímsko-katolícku vieru. A tak aj urobil. W. Anders ukončil Technickú univerzitu v Ríge, počas 1. sv. vojny ako mladý dôstojník slúžil v jazdeckom pluku cára Mikuláša II. Počas veľkopoľského povstania v rokoch 1918/1919 sa stal členom poľskej armády a v bojoch proti červenoarmejcom velil 15. poznanskému husárskemu pluku.

V predvečer II. sv. vojny velil Anders jazdeckej brigáde. V bojoch s nemeckými jednotkami bol viackrát zranený, 29. septembra sa dostal do sovietskeho zajatia, bol väznený i mučený v moskovskej Ljubjanke. Po napadnutí ZSSR bol Anders oslovený, aby sformoval poľskú jednotku na boj s Nemcami. Po podpise poľsko-sovietskeho memoranda o porozumení 4. augusta 1941 ho prepustili z väzenia a stal sa veliteľom poľských ozbrojených síl v ZSSR. So Sovietmi mal však politické nezhody a po ich súhlase na jeseň 1942 previedol zo ZSSR cez Irán, Irak do Palestíny asi 20-tisíc poľských civilistov, utečencov. Na Blízkom východe Anders sformoval a velil 2. poľskému armádnemu zboru. S touto jednotkou absolvoval aj boje v Taliansku až po Bolognu a bol tiež s poľskými jednotkami pri dobytí Monte Cassino. Hlavnou údernou silou poľského armádneho zboru bola 2. varšavská obrnená brigáda s americkými tankami Sherman rôznych verzii, pričom Anders dokázal tento typ tanku aj šoférovať.

Po nástupe komunistckej vlády v Poľsku v roku 1946 bol Anders zbavený občianstva a vojenskej hodnosti. Do vlasti sa však zo Západu nevrátil, bol členom poľskej exilovej vlády v Londýne, kde aj v roku 1970 zomrel. Na žiadosť jeho manželky bol po spopolení pochovaný na úpätí hory Monte Cassino vedľa svojich bývalých spolubojovníkov, ktorí 2. sv. vojnu neprežili. Poľské občianstvo aj hodnosť mu vrátili posmrtné až v roku 1989. Je nositeľom viacerých zahraničných vyznamenaní vrátane československého Radu bieleho leva.

foto rak, foto archív

ANDERS

Kresba BUMAR/Raport WTO

Testuje sa Tiger HAD

Prvý stroj podpornej a útočnej verzie vrtuľníka Tiger HAD z dielne Eurocopteru odštartoval 16. septembra počiatočné letové skúšky v španielskom závode v Albacete. Počas nasledujúcich 15-tich mesiacov absolvuje vrtuľník kompletný program testov, aby dosiahol v decembri 2011 prvú plánovanú spôsobilosť Block 1. Testy verzie HAD budú zahŕňať aj ostré streľby s riadenými raketami Mistral a Spike, ktoré by sa mali konať v závere tohto roka.

Dodanie prvého sériového stroja Tiger HAD sa plánuje na začiatku

roka 2012. Túto verziu, ktorá je určená aj na export a je odvodená z podpornej a sprievodnej verzie HAP, si zatiaľ objednalo Španielsko (24 strojov) a Francúzsko (40 strojov). Počas uplynulých štyroch mesiacov závod Eurocopteru v Albacete prispôbil konfiguráciu vrtuľníka na integráciu nových výkonnejších motorov Turbomeca MTR390 a inštaláciu nových verzií základného softvéru a jeho možných misií.

V súčasnosti je vo výzbroji armád viaceror verzií Tigra (HAP, UHT,

ARH) v celkovom počte 57 kusov. Francúzsko má zatiaľ celkovo objednaných 80 vrtuľníkov, Nemecko 80 strojov, Austrália 22 a Španielsko 24. Verzia HAD má mať okrem výkonnejších motorov aj zvýšenú úžitkovú nosnosť, vylepšené optické pozorovacie systémy, odpaľovacie zariadenia pre rakety typu vzduch-zem Hellfire a Spike, systém identifikácie IFF, optimalizovanú balistickú ochranu a nové systémy pre elektronický boj a vlastnú ochrannú protipatrenia.

Foto Eurocopter

Výbor ministrov pre bezpečnostné vzťahy, ktorému predsedal izraelský premiér Benjamin Netanjahu, a minister obrany Jehud Barak sa 16. septembra rozhodli udeliť súhlas na nákup stíhačích lietadiel F-35 Lighting II. Izraelská pracovná skupina, ktorá posudzovala nákup, si podľa výboru ministrov preverovala nielen schopnosti stroja a jeho cenu, ale aj možnosť zapojenia izraelských firiem v oblasti obranných technológií do výroby lietadla a integráciu izraelských systémov do F-35. Pokiaľ by bola informácia o zapojení izraelských firiem do programu F-35 JSF pravdivá, dosiahne krajina lepší prístup k programu ako Veľká Británia a Taliansko, ktoré riskujú v programe JSF oveľa viac. V počiatočnej fáze plánujú izraelské vzdušné sily zakúpiť 20 moderných strojov za cenu na úrovni 33 mld. USD.

Spoločnosť Lockheed Martin získala na konci septembra kontrakt v hodnote 6,8 mil. USD na vývoj prototypu prostriedku, ktorý bude schopný pozorovať, merať a vyhodnocovať balistické krivky strely tak, aby odstrel ovačovi umožnil zásah nepriateľského cieľa prvou ranou berúc do úvahy typ pušky a bez ohľadu na poveternostné podmienky.

Americká agentúra pre obrannú spoluprácu informovala 13. septembra Kongres USA o možnom vojenskom predaji 18 stíhačiek F-16 IQ (novo vyrobených F-16 Block 52) vrátane príslušnej výbavy a servisu pre Irak. Celková hodnota kontraktu, pokiaľ bude schválený, môže dosiahnuť sumu 4,2 mld. USD. Vo výzbroji pre stíhačky by malo byť zahrnutých aj 200 ks rakiet AIM-9L/M-8/9 Sidewinder, 150 ks AIM-7M-F1/H Sparrow,

50 AGM-65D/G/H/K Maverick, 200 ks laserom navádzaných bômb GBU-12 Paveway II, 50 GBU-10 Paveway II či 50 GBU-24 Paveway III. Implementácia navrhovaného predaja, vrátane technickej podpory a výcviku sa plánuje na obdobie 15 rokov.

Spoločnosť Rheinmetall získala pokračovanie kontraktu na dodávku najmodernejších bezpilotných systémov Heron 1 v nasledujúcich dvoch rokoch, ktorý má v eurách hodnotu osemnásťtisť dolárov. Heron 1, ktorý patrí do kategórie prostriedkov MALE, je schopný letu vo všetkých poveternostných podmienkach a má systémy na zameranie a zničenie záujmového cieľa. Rozpätie krídel dosahuje 16,6 m a vzletová hmotnosť 1,2 t.

Rusko má záujem o dodávky motorov pre bezpilotné prostriedky od ukrajinskej

spoločnosti Motor Sich, ktorá svoje pohonné agregáty dodáva do 11-tich krajín sveta. Moskva uzatvorila zatiaľ dva kontrakty s Izraelom na dodávky bezpilotných prostriedkov. Ruské ozbrojené sily potrebujú podľa predbežných odhadov až okolo 100 UAV a najmenej desať pozemných radiacií systémov, aby si zabezpečili efektívny vzdušný prieskum bojiska.

Spoločnosť Oshkosh Defense sa predšiel 28. septembra na Dni moderného námorníctva v americkom Quantico s vylepšeným vozidlom HMMWV, ktoré malo nezávislý systém zavesenia kolies TAK-4 a ochranný pancier podvozka vo V-tvare. S touto úpravou bude mať americká námorná pechota vozidlo so zvýšenou terénnou priechodnosťou, priaznivejšou výškou podvozka od zeme, lepším ovládaním vozidla a vyššou šancou ochrany pri výbuchu IED systémov.

Británia preferuje Ocelot

Ministerstvo obrany Veľkej Británie 22. septembra oznámilo, že plány vybaviť vojenské jednotky v Afganistane novou generáciou ľahkých hliadkových vozidiel LPPV (Light Protected Patrol Vehicle) dosiahli výrazný míľnik. Rezort vybral spoločnosť Force Protection Europe za preferovaného uchádzača s modelom kolesového vozidla Ocelot, čo znamená, že rokovanie o zákazke vyústí do počiatočnej objednávky LPPV na základe procesu naliehavých operačných požiadaviek. Očakáva sa, že prvé vozidlo na výcvik jednotiek bude k dispozícii v budúcom roku. Ich celkový počet je predmetom rokovania a bude oznámený neskôr.

Dizajn LPPV Ocelot bol projektovaný, aby poskytoval doteraz bezprecedentnú úroveň ochrany vozidla pred výbuchmi v tejto kategórii a umožnil prepraviť posádku šiestich vyzbrojených vojakov. Ocelot doplní široký rad obrnených a pancierových vozidiel, ktoré sa používajú v Afganistane, vrátane modelov Mastiff a Ridgeback. Spoločnosť Force Protection Europe, ktorá má hlavné sídlo v Leamingtone v grófstve Essex, bola na užšom výberovom liste ministerstva obrany spolu so spoločnosťou Supacat a jej modelom SPV400. Súčasťou Ocelota sa budú vyrábať výhradne vo Veľkej Británii a vozidlo finálne kompletizovať v závode Ricardo v Západnom Sussexe.

Foto Andrew Linnett/MO Crown Copyright

Krajina Angindan, kde je môj oco...

/ text a foto Pavol VITKO

„Dedo Edmund bol na východnom fronte prieskumník 1. československého armádneho zboru. Stará mama Augusta pôsobila v štábe generála Ludvíka Svobodu a druhú svetovú vojnu skončila ako majorka. No a dedo Dominik ušiel zo zajatia v Taliansku a posledné týždne vojny bojoval po boku Američanov,“ hovorí o svojich vojenských koreňoch major Alexander Schober. Dôstojník, ktorému ukážková uniforma padne ako uliata a je súčasťou jeho duše.

Hrával hokej za bratislavský Slovan, no vďaka impulzom z rodiny sa rozhodol, že bude výsadkář. Nepodarilo sa. „Pri športe som si zlomil koleno a aj vinou množstva prečítaných kníh sa mi trochu pokazili oči.“ Na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove začal študovať logistiku. Vyradzovali ho v roku 1994 už v Liptovskom Mikuláši. „Dotyk s realitou v útvare bol obrovský šok. Disciplínu som mal v krvi, guráž a vedomosti tiež. No počas štúdia sme mali mať viac stáží pri vojskách. Tak ako je to trebárs v americkom West Pointe. No a naši súčasní kadeti sú od života vojsk vzdialení ešte o pár ďalších konských dlžok...“ otvorene porovnáva mjr. Schober, ktorý už po dvoch týždňoch vo vojenskom útvare vo Vajnorocho zabezpečoval ako veliteľ roty tylového zabezpečenia vojenské cvičenie na Lešti.

Timor a Irak

„Krajina bola rozvrátená, ľudia po vyvražďovaní indonézskejšími milíciami vydesení, úroveň života džungľová,“ charakterizuje situáciu vo Východnom Timore v roku 2001. Vo svojich 29 rokoch sa v misii UNMISSET stal náčelníkom logistiky slovenskej vojenskej poľnej nemocnice. „Nemocnicu sme museli postaviť od základov. Dosť nám pomohli Pakistanci. Vnútorne vybavenie zakúpila švédka vláda a Švédii ho aj inštalovali. Zásobovanie však nebolo až také jednoduché. Z domu nám materiál loďou prichádzal až po troch mesiacoch. No a čo sme nemali od OSN, to som spravidla musel získať v Austrálii,“ uvedie major, podľa ktorého bol najväčšou výzvou transport krvi. „Potrebovali sme jej veľmi veľa. Veď naši lekári operovali aj domácich obyvateľov. Mali sme síce chladiace boxy, ale to napätie, či dopravíme krv z Austrálie, alebo z hlavného mesta Dili v poriadku, bolo obrovské.“

Po roku v UNMISSET zodpovedal ďalších dvanásť mesiacov za formovanie systému výcviku logistov na Veliteľstve síl výcviku a podpory v Trenčíne. V roku 2003 prišla ďalšia výzva. Nasadenie v Iraku. Na veliteľstve mnohonárodnej divízie Stred – juh dislokovanej v Babylone riadil zásobovanie pohonnými hmotnosťami pre 10-tisíc vojakov. „Často sme sa presúvali v rámci priestoru zodpovednosti. Riešili sme stovky problémov. To, že sa naokolo strieľa, sme brali ako súčasť dňa...“ Po 9-mesačnej službe mu ponúkli, aby preskočil zopár hodností. Ako kapitán zaujal miesto vyhradené podplukovníkovi. Stal sa náčelníkom materiálového zabezpečenia divízie. S úsmevom borca, ktorý vie prijať výzvu na súboj, povie, že mu to dalo zabrať, ale... Áno – za to „ale“ napokon treba dosadiť víťazstvo, hrdosť a skúsenosti. Tie sa po návrate domov snažil zúročiť na generálnom štábe pri plánovaní operácií.

„Angindan“ a rodina

Pohoda kancelárskej práce, pokoj a miesto na slnku – aj tak by možno niekto charakterizoval pozíciu asistenta náčelníka generálneho štábu. No isto iba ten, kto nevie, že to miesto na slnku je niekedy viac ako horúce. O riešení stresových situácií ani nehovorí. Dostal sa naň konkurzom, osvedčil sa, ale „zasediť sa“ nemienil. „Pred operáciou ISAF som mal veľký rešpekt. Aj voči úlohám, aj voči ľuďom,“ spomenie na december 2009. Major Schober dostal prepočítanú hodnotu podplukovníka a do Afganistanu vycestoval ako veliteľ kontingentu. „Nie, nešiel som tam pre dajakú čiarku v profesionálnom životopise. Išlo mi o skúsenosti. O prácu v medzinárodnom tíme pod vedením Aliancie. A najmä o to, aby sme obstáli a zdraví sa vrátili domov.“ Za najväčšiu skúšku v ISAF označuje sobotu 22. mája na základni Kandahár. Päť raketových útokov a následný útok ozbrojencov zo severnej a západnej strany boli skúškou nervov. „Slovákmi strážená brána číslo 3 je síce situovaná na juhu, ale našim chlapom patrí poďakovanie za to, že si zachovali chladnú hlavu a nezačali zbytočne strieľať. Zároveň boli pripravení odraziť akýkoľvek útok.“ Schoberova rotácia zažila za 6,5 mesiaca 45 raketových útokov. Borci z Kandaháru, Deh Rawoodu aj Tarin Kowtu sa domov vrátili zdraví a so smrťou.

„Ocko je v Angindane,“ zoširoka vysvetľoval 3-ročný syn Alexander všetkým susedom. No s ním samotným cez telefón veľmi komunikovať nechcel. „Je to úžasné, že taký malý chlapec si dokázal vymyslieť takú neuveriteľnú taktiku. Niekedy som sa smial, inokedy mi prišlo aj ľúto,“ pousmeje sa mjr. Schober pri spomienke na mesiac v ISAF. Malý Alexander totiž takto vyjadroval svoj postoj k tomu, že ocko nie je s nimi doma. A ako znášala odlúčenie manželka Ulrika? „Šaňo je rozhladený človek, stále sa vzdeláva a zároveň má veľmi rád svoje povolanie. Podporujem ho, ako vládzem. No nemyslite si, že je to ľahké, keď je malý chorý, keď treba ísť k lekárovi – a keď treba znášať samotné odlúčenie spojené so strachom...“

„Ak budem mať tú možnosť, v budúcnosti sa budem usilovať presadiť, aby ozbrojené sily boli voči svojim ľuďom v operáciách ešte flexibilnejšie a operatívnejšie. No a od nasledujúceho ročného štúdia očakávam, že ma posunie na vyšší stupeň uvažovania. Že sa zoznámim s vojenským umením v tej najmodernejšej forme,“ avizuje major Alexander Schober, ktorý túto jeseň odchádza na Veliteľsko-štábnu školu Generálneho štábu Pozemných síl USA v Kansase.

/ nrtm. Martin BOHÁČIK

/ foto archív autora a npor. Mário PAŽICKÝ

Špeciálne operácie zahŕňajú celé spektrum problémov súvisiacich s výcvikom jednotiek, s ich nasadením, materiálным a personálnym krytím. Nie je možné do niekoľkých riadkov vtesnať problematiku špeciálnych síl ako druhu síl, rovnako ako nie je možné niekoľkými vetami charakterizovať napríklad vzdušné sily.

Špecialisti zo Žiliny

Takmer celú kariéru profesionálneho vojaka som pôsobil v žilinskom 5. pluku špeciálneho určenia, ktorý je jediným zástupcom špeciálnych síl v štruktúre Ozbrojených síl Slovenskej republiky. V nasledujúcich riadkoch, uvedomujúc si obšírnosť a rozsah témy, sa pokúsím pootvoriť a aspoň čiastočne priblížiť širokej vojenskej odbornej verejnosti oblasť špeciálnych operácií a s nimi spojenú prípravu príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia. Svoju pozornosť upriamim na tvrdú prácu špeciálnych síl – teda prácu, ktorá je závislá od odbornosti, vysokej úrovne fyzickej zdatnosti a psychickej pripravenosti a odolnosti každého jednotlivca, schopnosti improvizácie a spôsobilosti samostatného uvažovania, rozhodovania sa a naplnenia cieľa – splnenia úlohy.

Zmeny vo vedení novodobého konfliktu charakteristické asymetrickým priestorom bojových operácií, v ktorých uplatňovanie metód využívania konvenčných síl v klasickom ponímaní z konca dvadsiateho storočia je v mnohých prípadoch neefektívne, si vyžiadali nárast potreby nasadzovania malých vysoko mobilných jednotiek. Z tohto uhla pohľadu je potrebné, v súčasnom rozmere spektra konfliktov, zamerať pozornosť na využívanie spôsobilostí síl pre špeciálne operácie, ktoré disponujú schopnosťou zasahovať vo vysokoprofilových a senzitivných operáciách na docielenie vojenských, diplomatických, informačných a (alebo) ekonomických cieľov s využívaním vojenských schopností, ktoré nie sú požadované v širokom zábere konvenčných síl, ale nespochybne ich dopĺňajú. Tieto operácie si vyžadujú zákonnú čitateľnosť, utajenosť a schopnosť pôsobiť skryte.

Rozdiel medzi špeciálnymi operáciami a konvenčnými operáciami je v ich schopnosti pôsobiť vo vysokom stupni rizika – fyzickom a politickom, operačných technikách, použití špeciálneho vybavenia, spôsobu zasadenia, nezávislosti od materskej (koaličnej) podpory a v ich závislosti od operačného spravodajstva a domorodých aktivít. Je však nevyhnutné uvedomiť si rozdiel – špeciálne sily verzus prieskumné a výsadkovo úderné jednotky. Ich spôsobilosti (Capability Statements) sú zamerané na plnenie úloh odlišného charakteru. V zostave JTF (Joint Task Force) podliehajú samostatným veliteľstvám (špeciálne sily – Special Operations Component Command, prieskumné a výsadkovo úderné jednotky – Land Force Component Command). Ak ich charakterizuje niečo spoločné, tak je to vysoká úroveň a náročnosť výcviku so zameraním na pripravenosť jednotlivca.

Jednou z charakteristík špeciálnych síl je, že príslušníci SF (Special Forces) sú citlivo nasadzovaní po dôkladnom posúdení strategickú a operačnú opodstatnenosť plnenia cieľa tak, aby nedochádzalo k plytvaniu kapacitami špeciálnych síl. Na základe tejto filozofie je z dlhodobého hľadiska nevyhnutné zaoberať sa otázkou previazanosti počas plnenia cieľov a úloh spoločného nasadenia konvenčných a špeciálnych síl OS SR v celom spektre operácií. Využitie spôsobilostí špeciálnych síl je možné vidieť v troch základných oblastiach. Predovšetkým ako samostatne nasaditeľnú zložku plniacu úlohy strategického a operačného charakteru v prospech vládnych organizácií (výborov), najvyššieho velenia GŠ OS SR alebo JFC (Joint Force Command(er)) pre podporu dosiahnutia operačného cieľa v celom spektre úloh špeciálnych síl (vojenská asistencia, špeciálny prieskum a úderné akcie). Po druhé, pri operáciách konvenčných síl ako súčasť zámeru veliteľa JTF (Joint Task Force) pri operáciách vyžadujúcich presný chirurgický zásah na strategický alebo operačný cieľ pre podporu dosiahnutia operačného zámeru a úsilia zoskupenia konvenčných síl a, po tretie, spôsobilosti špeciálnych síl je možné plnohodnotne začleniť do zostavy špeciálnych jednotiek PPZ (Prezídium policajného zboru) na doplnenie spôsobilostí, na ktoré sú vojenské jednotky lepšie pripravené a vybavené (riešenie vnútroštátnych vysokoprofilových incidentov v boji proti terorizmu, ochrane Shengenského priestoru a pod.).

Nekonvenčné myslenie

Dvadsať prvé storočie si vyžaduje úplne nové a nekonvenčné myslenie nasadenia operačných síl čeliacich novým hrozbám. Žilinský 5. pluk špeciálneho určenia je i podľa poznatkov a odporúčaní z najvyššieho velenia síl pre špeciálne operácie NATO (NSHQ – NATO Special Operations Forces Headquater) cieľavedome pripravovaný na plnenie najnáročnejších úloh na operačnej a taktickej úrovni. Tým dosahuje spôsobilosti špeciálnych síl na splnenie operačného zámeru. Na cielené plnenie tohto zámeru je nevyhnutné využívanie najnovších technológií ako pri výcviku, tak aj v materiálnom vybavení. Pluk sa v súčasnosti v maximálnej miere podieľa na vývoji a zavádzaní nového materiálu a tiež výcvikových postupov do štruktúr OS SR. Zdôrazňujem, že pluk disponuje špecializovaným odborne spôsobilým personálom v celom spektre hodnotných kategórií (mužstvo, poddôstojník a dôstojník) nevyhnutným na plnenie operačných a taktických úloh. Za zmienku určite stoja spravodajskí operátori (analytici), zbraňoví špecialisti pre malé jednotky, spojovací operátori (spôsobili prenosu Voice and Date), zdravotnícki špe-

cialisti s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa, UAV (Unmanned Aerial Vehicle) operátori, ďalej skupina JTAC (Joint Terminal Attack Controller / Joint Terminal Air Controller), skupiny schopné nasadenia padákom spôsobom HAHO/HALO (High Altitude High Opening, High Altitude Low Opening), tandem operátori, potápači, odborníci zabezpečovacích jednotiek a, samozrejme, špecialisti operačného štábu spôsobilí plánovať a riadiť operácie špeciálnych síl (absolventi spravodajských a operačných kurzov škôl NATO).

Úsilím pluku je v maximálnej miere využívať možnosti Akadémie ozbrojených síl SR Liptovský Mikuláš a ÚŠZV Lešň na prípravu operačného velenia a riadenia operácií operačným štábom s využívaním simulačných technológií s nadviazaním na výcvik taktického správania a postupov bojových jednotiek vo výcvikových priestoroch ÚŠZV Lešň (Jakub Village a Jakub High Rise Building Gun, MILES 2000 a pod.) pri preverovaní operačných a taktických postupov operačného štábu, skupín bojového prvku a jednotlivcov.

Zdôrazňujem, že byť príslušníkom špeciálnych síl si vyžaduje osobitný prístup každého jednotlivca, nositeľa predpokladov byť plnohodnotným členom pluku – „Byť členom špeciálnych síl je niečo ako životný štýl.“

(Autor článku je veliaci poddôstojník žilinského 5. pluku špeciálneho určenia-foto na str. 34)

Povolanie: Snajper

/ Nora MACHUTOVÁ

Rodený Popradčan rotný Juraj má krátko po tridsiatke, no ťažko by ste mu hádali viac ako 24. Azda ako každého chlapca i jeho lákala strelba, no pri poľovaní na vrabce so staručkou vzduchovkou ešte netušil, že si práve skúša svoj každodenný chlieb. Jeden z najčastejších a najobyčajnejších chlapčenských snov – byť vojakom – si začal plniť štúdiom vo Vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici.

Tu už bol rozhodnutý pre povolanie, no ešte si nebol istý odbornosťou. Gymnázium bolo spôsobom, ako rozhodnutie oddialiť. No gymnázium zrušili a z viacerých možností si Juraj vybral pokračovanie v štúdiu vo Vojenskej strednej škole leteckej v Košiciach. Tú úspešne absolvoval a určovací lístok ho nasmeroval do Žiliny.

Možno trochu prevkapanému, no rozhodne odhodlanému čerstvému absolventovi technickej strednej školy bola do rúk zverená zdravotnícka taška. Nebolo mu to celkom po vôli, ale sen stať sa vojakom bol naplnený, navyše vo vytúženom útvere, tak čo? Hoci ako zdravotník.

V jeseni 2001 sa Žilinou preválila reorganizačná vlna, žilinský pluk Jozefa Gabčíka sa profesionalizoval a Jurajovi sa naskytila príležitosť svoj sen o službe v zelenom zdokonalíť. Kdesi v diaľke možno mávali kridlami vrabce z detstva a osobná zbraň zdravotníka prestávala stačiť. Túžba po presnejšej zbrani začala mať konkrétne kontúry. Podarilo sa, Juraj zostal na „bojovke“ a zmenil svoje zaradenie do zdravotníka na ostreľovača. Presné zbrane, to bolo to, čo ho hnalo dopredu.

Juraj o sebe hovorí, že je jedným zo šťastných, ktorým je práca zároveň záľubou. Nie je nič lepšie, ako odchádzať z práce s pocitom naplnenia a sebarealizácie. Ale to nestačí. Juraj sa presnej strelbe venuje i vo voľnom čase, vlastní niekoľko zbraní, o akých mohol i v kasárňach pred desiatimi rokmi iba snívať. Tvrdým drilom, ktorý si táto práca vyžaduje, sa vypracoval na inštruktora ostreľovačov. Stať sa jedným z najlepších ho stálo okrem peňazí aj množstvo času stráveného na strelniciach pri voľnočasových tréningoch. „Stane sa, že sa stretnem s názorom, že ostreľovač to má jednoduché, má presnú zbraň, dokonalú optiku, už len stlačiť – a ja dodávam – a trafiť“, hovorí Juraj. „Je to veľká degradácia streleckého kumštu a umenia. Presná strelba je umenie, veda. Je to zmes vonkajšej, vnútornej a prechodovej balistiky, citu, intuície, sebaopoznania, sebaovládania“, dodáva. A má pravdu. Malý nesúlad, malé zaváhanie, podcenenie prípravy – to všetko má za následok nepresnosť. Na zasiahanie vzdialeného cieľa je navyše potrebné počítať s teplotami vzduchu a prachovej náplne, barometrickým tlakom vzduchu, jeho relatívnou vlhkosťou, smerovaním a silou vetra... Svoju úlohu zohráva i rotácia strely a v malej miere i rotácia Zeme. Nepresnosť na strelnici neznamená okrem vlastnej nespokojnosti takmer nič. Na súťaži sa nespokojnosť zlým výsledkom násobí. Ale pri ostrom nasadení ostreľovača môže byť nepresnosť tragická.

Spomedzi všetkých streleckých úspechov si Juraj najviac váži prvé miesto v medzinárodnej Slovensko – Česko – Britskej súťaži, na ktorej sa zúčastnili špičkoví športovci, vojenská a policajní strelci.

Vojenská služba na domácej pôde môže byť síce zaujímavá, rozmanitá, no Juraj ju vníma ako prípravu na pôsobenie v zahraničnej operácii. V minulosti bol veliteľom pozície v misii UNDOF na Golanských výšinách, neskôr slúžil, už v úlohe ostreľovača, v zostave čaty prieskumu, ochrany a obrany v operácii Iracká sloboda. „Uvidím, kam ma vyšlú nabudúce. Momentálne som rád, že sa môžem podieľať na výcviku ostreľovačov, odovzdávať im skúsenosti, ktoré som dlho zbieral. Teší ma, keď vidím, ako sa chlapi zlepšujú, je to už len také nekonečné jemné dopilovanie“, konštatuje. Svoju profesionálnu budúcnosť vidí v službe v elitnej jednotke, akou 5. pluk špeciálneho určenia bez pochyb je. Netuží po zmene a do ďalšej budúcnosti sa nepozerala. Do diaľky zvykne pozeráť cez optiku.

Spomienka na letcov

/ text a foto Zuzana MITRÍKOVÁ

Pri príležitosti Dňa slovenského vojenského letectva sa 24. septembra pod záštitou dopravného krídla gen. M. R. Štefánika Kuchyňa uskutočnilo spomienkové stretnutie spojené s obnovou a vysvätením pamätníkov padlých letcov, ktorí v roku 1936 a 1949 zahynuli pri plnení úloh leteckého výcviku. Veliteľ krídla plk. gšt. Ing. Jozef Takács privítal rodinných príslušníkov zosnulých letcov, starostov okolitých obcí, leteckého pridelenca obrany USA pplk. Chrisa Burelliho a ďalších hostí. Prvým pamätníkom, nachádzajúcim sa neďaleko železničnej stanice obce Kuchyňa, ktorého vysvätenie bolo spojené so svätou omšou celebrou miestnym farárom vdp. Ladislavom Ostrákom spolu s vojenským kaplánom plk. Markom Trochanom, bol pamätník venovaný osádke lietadla C3 B (pôvodne Siebel Si 204) pilotovi rtn. Ladislavovi Rusekovi, ktorý bol rodákom z blízkej Petrovej Vsi, palubnému telegrafistovi ppor. Jozefovi Fojtlinovi zo Smrdákov a zbrojárvi - obsluhu vlečného zariadenia rtn. Jaroslavovi Molhanesovi z Prahy. Položením vencov a kytíc k ďalším dvom obnoveným pamätníkom na mieste tragédie a minútou ticha si prítomní uctili pamiatku zosnulých letcov, osádku prvého lietadla Letov Š 328, pilota čat. Wernera Bayera a pozorovateľa čat. Josefa Ružičku a osádku druhého lietadla Letov Š 328, pilota čat. Maximiliána Knoppa a pozorovateľa čat. Josefa Holčíka, ktorých životná púť bola tragickým spôsobom prerušená v hlbokých lesoch Záhoria.

Pocta hrdinom

/ text a foto Peter DOVINA

V Čunove si 5. októbra pripomenuli 66. výročie pádu britského bombardéra. Lietadlo 40. perute Kráľovského letectva Wellington dostalo za úlohu zhodiť nad ránom 5. októbra 1944 míny do Dunaja, aby sa zabránilo plavbe nepriateľských lodí po rieke. Lietadlo letelo zo základne Foggia na severe Talianska. Z piatich členov posádky bombardéra Royal Air Force vtedy nikto neprežil. Z rieky sa podarilo vyloviť iba telo rotmajstra Gunbyho, ktoré bolo pochované na britskom vojenskom cintoríne v Prahe. „Tito odvážni muži slúžili a bojovali za slobodu a demokraciu, ktorú dnes v Európe máme. Je dôležité, aby dnešná generácia nezabudla na obete našich predkov,“ povedal britský veľvyslanec Michael Roberts. Na spomienkovej akcii sa zúčastnil veliteľ Zmiešaného krídla generálmajora Otta Smika na Sliachi plukovník Vladimír Lisý, vedúci oddelenia bilaterálnej spolupráce Anton Hrnko, zástupcovia slovenských ozbrojených síl a veteránov. Prítomný bol aj synovec jednej z obetí Alan W. G. Johnson, ktorého strýko čatár Robert Johnson bol v lietadle leteckým ostreľovačom. Pamätník v Čunove je jediným memoriálom britských letcov na Slovensku.

Opravujú najväčší vojnový cintorín

/Mgr. Martin DROBŇÁK

Klub vojenskej histórie Beskydy

Dobrovoľníci z Klubu vojenskej histórie Beskydy sa počas letných mesiacov pustili do obnovy vojnového cintorína z prvej svetovej vojny v obci Veľkrop (okres Stropkov). Cintorín je pozostatkom ťažkých bojov, ktoré v tomto priestore prebiehali v rokoch 1914 až 1915. Miesto posledného odpočinku tu našlo až 8 662 padlých vojakov. Je najväčším vojnovým cintorínom z prvej svetovej vojny na severovýchodnom Slovensku. Dlhé roky chátral, takže si vyžadoval zásadnú rekonštrukciu. Najskôr kompletne vyčistili plochu a okolie cintorína od náletových drevín. V júli tohto roku sa počas prvej dobrovoľníckej brigády podarilo vyčistiť samotnú plochu cintorína. Druhá brigáda sa uskutočnila v septembri a dobrovoľníci sa pustili do čistenia okolia vojnového cintorína. Osadená bola dočasná informačná tabuľa, ktorá informuje o histórii miesta. V budúcom roku chcú postupne upravovať hrobové polia a vyznačiť chodníky. Zo všetkých obetí pochovaných na cintoríne je v súčasnosti známa identita len desiatich vojakov. Rekonštrukciou vojnového cintorína vznikne dôstojné posledné miesto odpočinku pre neznáme obete prvej svetovej vojny, ktorých život vyhasol v karpatských horách.

Konferencia veliteľov

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

V Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa v dňoch 5.-7. októbra uskutočnilo 11. výročné rokovanie veliteľov výcvikových a vzdelávacích centier Partnerstva za mier (PzM). V Európe, zámorí a východnej Ázii je vybudovaných a akreditovaných celkom 17 výcvikových a vzdelávacích centier PzM. Tieto centrá pripravujú vojakov na efektívnu činnosť v mnohonárodnom prostredí počas „vojny“, „nevojnových“ operácií na podporu mieru, humanitárnych operácií a operácií krízového manažmentu. Účastníci z 12 výcvikových a vzdelávacích centier PzM z Európy a zámoria (Slovensko, Rakúsko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Nemecko, Grécko, Švédsko, Švajčiarsko, Turecko, USA, Bulharsko a Fínsko) diskutovali o podpore v oblasti výcviku a vzdelávania, interoperability ozbrojených síl NATO a PzM vrátane operácií pod vedením NATO, rozvoja operačného charakteru a skvalitňovania výcvikových aktivít. Na rokovaní boli prítomní zástupcovia z Moldavska, Kazachstanu a Švajčiarska, ktorí kandidujú na získanie akreditácie takéhoto centra a predstavitelia vojenských orgánov NATO (IS, IMS, MCD Brusel, ACT Norfolk).

Symbol vojenskej cti

/ mjr. Milan VANGA

Bojovú zástavu ako symbol vojenskej cti a statočnosti, ktorú podľa vojenských tradícií zapožičal prezident SR 2. mechanizovanej brigáde, odovzdal 1. októbra v Prešove novému veliteľovi brigády náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. „Zapožičanie bojovej zástavy je morálnym ocenením súčasných príslušníkov brigády, ale aj ich predchodcov, za trvalé dosahovanie výborných výsledkov vo výcviku, nasadení v zahraničných operáciách a pri pomoci občanom pri živelných pohromách. Bojová zástava ako symbol vojenskej cti a statočnosti, nech pripomína každému z vás príslušnosť k zvrchovanej demokratickej Slovenskej republike a jej ozbrojeným silám,“ povedal generál Bulík. Súčasťou slávnostného ceremoniálu bolo odovzdanie a prevzatie funkcie veliteľa 2. mechanizovanej brigády. Velenie prevzal plukovník gšt. Karol Navrátil od doterajšieho veliteľa brigádneho generála Ondreja Novosada. Plukovník gšt. Karol Navrátil doteraz pôsobil v Trenčíne vo funkcii náčelníka štábu Veliteľstva Pozemných síl OS SR. Na podujatí si pripomenuli aj 10. výročie vzniku 2. mechanizovanej brigády.

Deň otvorených dverí

/ text a foto npor. Rastislav KENTOŠ

Pri príležitosti osláv Dňa ozbrojených síl privítal starší dôstojník veliteľstva npor. Rastislav Kentoš 24. septembra detských návštevníkov v priestoroch 21. zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove. Pekný slnečný deň bol ako stvorený na podujatie, na ktorom sa návštevníci mali možnosť oboznámiť s bojovou technikou, s ručnými zbraňami používanými v podmienkach práporu. Množstvo detí najviac zaujal hlavne vystavený tank T-72, BVP-1 a ručné zbrane. Na podobnej akcii sme v našich priestoroch privítali aj zástupcu Skupiny personálneho dopĺňovania Územnej vojenskej správy z Košíc, čat. Bc. Imricha Pirošku, ktorý najmä najmenšie detičky potešil rôznymi upomienkovými predmetmi vojenskej tematiky a propagačnými materiálmi.

Elektronické obstarávania

/ PhDr. Alena HARAGOVÁ

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši uzavrela 30. septembra „Zmluvu o poskytovaní služieb“ so spoločnosťou eBIZ Corp, s.r.o Bratislava, ktorá predložila najlepšiu ponuku zo štyroch subjektov v oblasti elektronického obstarávania. Poskytovateľ služby sa zaviazal, že bude na svojej webovej stránke denne zabezpečovať používanie softvérového systému na realizáciu on-line výberových konaní a elektronických aukcií, s cieľom dosiahnutia maximálnej celkovej efektívnosti výberových konaní akadémie z hľadiska finančného, časového aj organizačného. Spoločnosť eBIZ Corp sa zaviazala poskytovať akadémii „hot - line telefonickú linku“, a „hot - line e-mailovú adresu“, prostredníctvom ktorých bude zabezpečovať technickú a konzultačnú podporu pre akadémiu, ako aj účastníkom e-aukcie pri plnení predmetu zmluvy, poskytovať servis, správu a zálohovanie aukčného systému on-line elektronických aukcií a elektronického priestoru trhu.

Biblický tábor

/ plk. Jaroslav BALOCKÝ

/ foto Ján ONDREJČIN

Čertov hotel na Lazoch pod Makytou hostil v lete od 9. do 18. augusta päťdesiat sedem detí zo Slovenska a Srbska. Zišli sa tu deti príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov, aby sa hravou formou oboznámili s kresťanskou etikou a morálkou. Športom a súťažnými hrami sa zas učili vzájomnej úcte, rešpektu, zodpovednosti, statočnosti a vytrvalosti. Biblický tábor zorganizovalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách SR a Ozbrojených zboroch SR uprostred malebnej prírody na „Čertovsku,“ ako tomuto kraju na pomedzí Slovenska a Moravy hovoria žartovne domáci. Srbské deti boli väčšinou zo sociálne slabších rodín. Do tábora prišli vďaka finančnej pomoci zo Slovenska. Program v tábore bol zostavený tak, aby duchovno-biblické vzdelávanie a športovo súťažné aktivity boli v rovnováhe. Svoje sily si deti odskúšali aj na táborovej olympiáde, loptových hrách na volejbalovom ihrisku, vodnom futbale v bazéne alebo turistickým výlete do Malého i Veľkého Javorníka. V týchto dňoch je už tábor minulosťou, deti sedia v školských laviciach a „zarežávajú“. Nejednému z nich sa pri spomienke na letné dobrodružstvo zarosia oči. Preto Ústredie EPS už teraz plánuje ďalšiu podobnú letnú aktivitu.

Slovenskí bežci nesklamali

/ text a foto kpt. Jozef PALUBA

Cyprus runners club sa každoročne usporadúva na počesť cyperského bežca Peridesa Demetriou. Je to vlastne cyklus bežeckých súťaží v niekoľkých etapách a vekových kategóriách na rôznych miestach Cypru s medzinárodnou účasťou. V tomto roku sa do súťaže zapojili aj naši bežci – slovenskí vojaci, ktorí pôsobia v misii OSN UNFICYP na Cypre. A treba povedať, že boli veľmi úspešní. Veď celkovo získali 15 ocenených umiestnení. V jednotlivých kategóriách šesťkrát zvíťazili, štyrikrát boli druhí a tretí. Pod tento úspech sa podpísali najmä rotmajster Ján Makší, rotmajster Roman Štěpaník, podpráporčík Pavol Grňo, slobodníčka Tatiana Hlžnavová, rotmajster Michal Drengubjak, desiatnik Ján Szögedy a nadporučík Richard Podoba.

Trvalý rast vojenských výdavkov vo svete

*plk. Ing. Radoslav IVANČÍK,
náčelník Odboru rozpočtu a financovania (J-8) GŠ OS SR*

V poslednom čase sa čoraz viac stretáme s informáciami, v ktorých nás jednotlivé médiá informujú o zhoršovaní bezpečnostnej situácie vo svete. Žiadna spravodajská relácia sa nezaobíde bez oboznámenia svojich divákov alebo poslucháčov s najnovšími udalosťami z rôznych miest sveta, kde ozbrojený konflikt už prepukol alebo sa k nemu schyľuje. Tiež v každom tlačnom periodiku, ktoré sa aspoň sčasti venuje spravodajstvu, sa denno-denne môžeme dočítať o novinkách z jednotlivých ohnísk napätia alebo o nových druhoch vojenských i nevojenských ohrození. Bohužiaľ, aj preto sa v posledných rokoch takmer v každej výročnej hodnotiacej správe, či už z úrovne OSN, NATO, OBSE, alebo EÚ, konštatuje, že v oblasti vývoja medzinárodnej bezpečnosti v predchádzajúcom roku opätovne vzrástli hrozby pre bezpečnosť, stabilitu a mier takmer vo všetkých častiach našej planéty.

Nanešťastie, nové bezpečnostné hrozby spôsobené jednak zásadnými zmenami v globálnom bezpečnostnom prostredí po skončení studenej vojny a jednak vedľajšími negatívnymi javmi vyplývajúcimi z globalizácie, modernizácie, liberalizácie a internetizácie spoločnosti nútia jednotlivé krajiny prehľbovať a posilňovať bezpečnostnú a obrannú politiku. Nevyhnutnosť mať schopnosť reagovať na tieto asymetrické hrozby, prejavujúce sa v podobe medzinárodného terorizmu, organizovaného zločinu, nelegálnej migrácie, náboženského extrémizmu a nacionalistického radikalizmu, alebo dokonca v podobe použitia zbraní hromadného ničenia, si vyžaduje budovanie takých vojenských a bezpečnostných síl, ktoré sú schopné im čeliť. Keďže na základe zverejnených ekonomických prognóz a bezpečnostných štúdií prehľbovanie ekonomických, politických a sociálnych nerovností medzi vyspelým a rozvojovým svetom bude pokračovať, bude to mať, samozrejme, vážne následky na zvyšovanie nestability medzinárodného bezpečnostného prostredia. To znamená, že jednotlivé štáty musia prijímať adekvátne politické a ekonomické opatrenia, ktoré umožnia vytvorenie vhodných podmienok na budovanie zodpovedajúcich spôsobilostí ich ozbrojených a bezpečnostných zložiek, ktoré zabezpečia nielen priamu obranu nezávislosti a suverenity týchto štátov a ochranu životov a majetku ich občanov, ale aj presadzovanie ich politických, hospodárskych a bezpečnostných záujmov mimo územia štátu.

Nároky sa zvyšujú

Z týchto dôvodov sa požiadavky na ekonomické zabezpečenie prípravy, výcviku, vyzbrojenia, vystrojenia a vzdelávania vojenského personálu, ako aj modernizáciu súčasných a nákup nových zbraňových systémov neustále zvyšujú. Taktiež stúpajúce náklady na materiálne a finančné zabezpečenie nasadenia a udržania jednotiek ozbrojených síl zúčastnených krajín v prebiehajúcich operáciách medzinárodného krízového manažmentu, alebo jednotiek ozbrojených síl priamo sa podieľajúcich na lokálnych, regionálnych alebo medzistátnych ozbrojených konfliktoch si vyžadujú neustále zvyšovanie vojenských výdavkov. Vzhľadom na to, že žiadny štát nemá k dispozícii neobmedzené zdroje, zvyšovanie vojenských výdavkov ide na úkor výroby mierových statkov, a tým aj mierového rozvoja štátov. Rozhodovanie o prerozdelení obmedzených a vzácnych ľudských, materiálnych a fi-

nančných zdrojov medzi vojenské a mierové statky je pritom veľmi zložitá a je ovplyvnená mnohými okolnosťami (vnútropolitickými, geopolitickými, ekonomickými, geografickými a pod.). Aj svetoznámi autori P. A. Samuelson a W. Nordhaus však vo svojej učebnici Ekonómia zdôrazňujú, že: „Nič nie je pre spoločnosť životne dôležitejšie ako jej bezpečnosť.“

A práve z ekonomického hľadiska je zaujímavé, že ku konštantnému zvyšovaniu celosvetových vojenských výdavkov dochádza aj napriek tomu, že z dôvodu globalizácie sú vo väčšej, či menšej miere zasiahnuté globálnou finančnou a hospodárskou krízou všetky krajiny sveta. Značné zníženie tempa ekonomického rastu, zvýšenie miery nezamestnanosti, zhoršenie platobnej bilancie a ďalšie negatívne dôsledky krízy spôsobili, že všetky vlády museli a stále musia prostredníctvom verejných výdavkov prijímať razantnejšie alebo miernejšie ekonomické, ale aj politické a legislatívne opatrenia na zmiernenie následkov krízy. Napriek tomu, na základe údajov zverejnených Štokholmským medzinárodným inštitútom výskumu mieru, vojenské výdavky vo svete neustále rastú.

Po skončení studenej vojny a bipolárneho rozdelenia sveta na dva protichodné bloky koncom 80. rokov minulého storočia síce vojenské výdavky poklesli, lenže po niekoľkoročnom znižovaní sa od roku 1998 opätovne pravidelne zvyšovali. Za posledných desať rokov vzrástli až o 45 % oproti roku 1998. V roku 2008 dosiahli vojenské výdavky všetkých štátov sveta spolu takmer 1,5 bilióna USD, čo bolo zhruba o 4 percentá viac ako v roku 2007 a o 8 % viac ako v roku 2006. Z ekonomického uhla pohľadu to predstavovalo 2,4 % celosvetového HDP. O kontinuálnom raste vojenských výdavkov svedčí aj fakt, že na jedného obyvateľa našej planéty pripadalo v roku 2008 217 USD, ktoré sa využili výlučne na vojenské účely. V roku 2007 to bolo 202 USD a rok predtým „len“ 184 USD.

Rast verejných výdavkov na vojenské účely

Najväčšou mierou sa na celosvetových vojenských výdavkoch podieľajú Spojené štáty americké. Podiel presahujúci v posledných rokoch 40 % je výsledkom stupňujúcich sa aktivít USA počas vlády prezidenta Georga W. Busha ml., najmä od vyhlásenia vojny proti terorizmu po teroristických útokoch z 11. septembra 2001. Ďalší rast verejných výdavkov na vojenské účely je následne zapríčinený pre-

dovšetkým vojenskými operáciami v Iraku a v Afganistane. V tejto súvislosti stojí za zmienku niekoľko pozoruhodných informácií: od roku 2001 do roku 2008 narástli vojenské výdavky USA o 59 %, v roku 2008 mali USA najvyššie vojenské výdavky po roku 1945 a vojna v Iraku sa postupne stáva pre USA drahšou, ako bola vojna vo Vietname.

Celkovo viac ako tri štvrtiny všetkých celosvetových vojenských výdavkov bolo realizovaných 15 najviac zbrojacími štátmi sveta. Medzi tieto krajiny, ktoré vynaložili asi 78 % celosvetových vojenských výdavkov, patria všetky najvyspelejšie krajiny sveta a Rusko združené v rámci skupiny G8 (USA, Kanada, Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Japonsko a Rusko), ďalej krajiny, ktoré patria medzi najvyspelejšie krajiny sveta a ktoré sú členmi OECD – Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Holandsko, Poľsko a Grécko) a zároveň sem patria štyri krajiny v súčasnosti s najväčšími rastúcimi ekonomikami, ktoré sa označujú ako skupina BRIC (Brazília, Rusko, India, Čína) a usilujú sa dosiahnuť pre seba významnejší podiel v globálnych svetových organizáciách. Jediným štátom, ktorý patrí medzi 15 krajín s najväčšími výdavkami na vojenské účely, a nie je súčasťou týchto zoskupení, je Saudská Arábia. V tomto prípade však ide o jedného z najbližších spojencov USA v arabskom svete. Tieto fakty len potvrdzujú, že aj na začiatku 3. tisícročia najviac verejných výdavkov na vojenské účely vynakladajú najsilnejšie, najväčšie a spravdla aj najbohatšie štáty sveta. Preto určite nikoho neprekvapí infor-

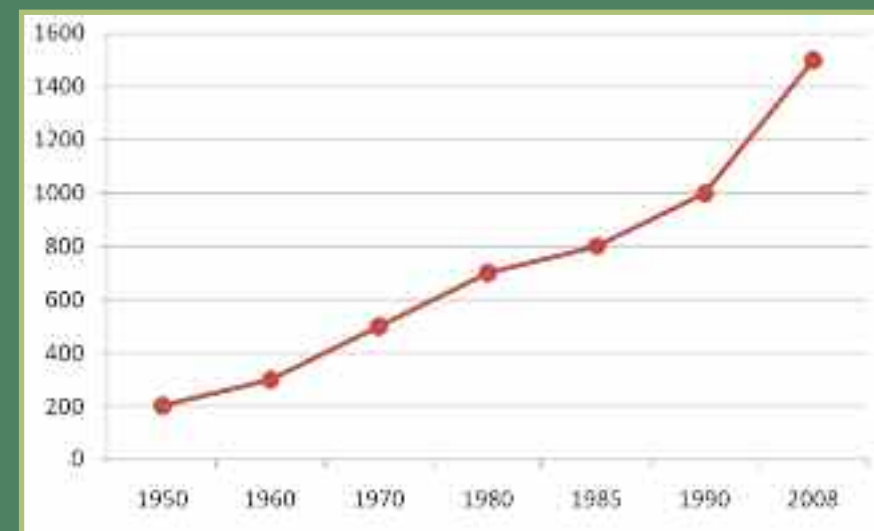
mácia, že v tejto pätnástke sa nachádza aj päť najväčších exportérov konvenčného zbrojného materiálu (USA, Rusko, Nemecko, Francúzsko a Veľká Británia), ktorí sa v rokoch 2003 – 2007 podieľali na svetovom obchode so zbraňami až 80 %. Najväčšími odberateľmi výrobkov zbrojárskeho priemyslu boli Čína, India, Spojené arabské emiráty, Grécko a Južná Kórea.

Údaje zverejnené v ročenke Štokholmského medzinárodného inštitútu výskumu mieru zároveň potvrdzujú, že vojenské výdavky sú vo svete rozdelené dosť nerovnomerne. Najväčší nárast vojenských výdavkov za posledných desať hodnotených rokov (1998 – 2007) bol vo východnej Európe, až 162 %, pričom Rusko sa na ňom podieľalo 86 %. Viac ako 50-percentný nárast vojenských výdavkov bol v desaťročnom období dosiahnutý ešte v ďalších troch regiónoch: v severnej Amerike (65 %), južnej Ázii (57 %) a vo východnej Ázii (51 %). Najnižší rast vojenských výdavkov zaznamenal región západnej Európy (6 %) a Strednej Ameriky (14 %).

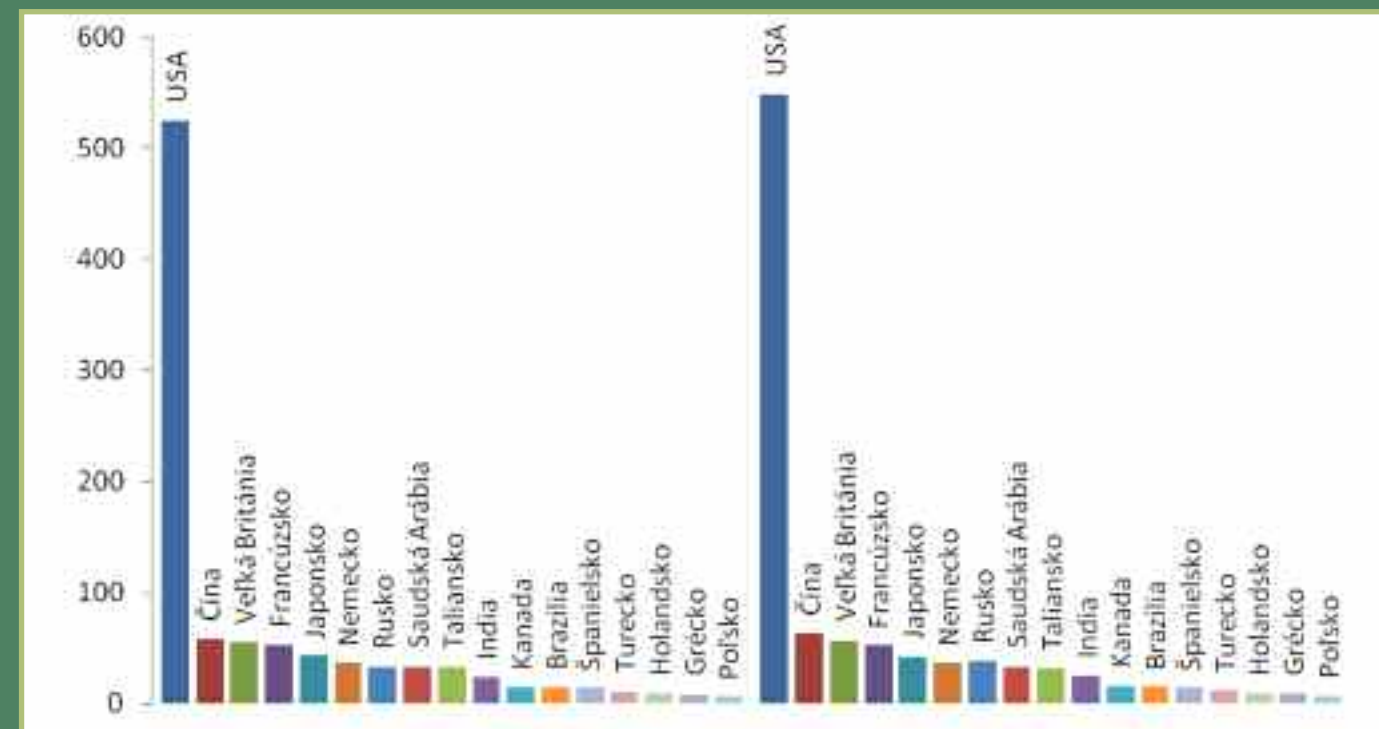
Podľa výšky podielu vojenských výdavkov jednotlivých krajín na HDP je známe, že minimálne 35 krajín sveta vydáva na vojenské účely viac ako 2 % HDP. V rámci Severoatlantickej aliancie v poslednom období priemerne najviac na vojenské účely z členských štátov NATO v pomere k svojmu HDP vydávajú USA (4 %), Grécko (3,8 %), Turecko (2,9 %), Veľká Británia (2,4 %), Francúzsko (2,4 %), Bulharsko (2,3 %) a Poľsko (2 %). Podľa nominálnej hodnoty vojenských výdavkov členských krajín NATO v roku 2007 vedú USA s 524,5 miliardami (v USD) nasledované Veľkou Britániou s 55,7 miliardami, Francúzskom s 53,4 miliardami, Nemeckom s 37,2 miliardami, Talianskom s 32,9 miliardami, Kanadou s 14,8 miliardami, Španielskom s 14,3 miliardami, Tureckom s 11,2 miliardami, Holandskom s 10,2 miliardami atď. Na porovnanie uvádzam, že Čína vydala na vojenské účely v roku 2007 57,9 miliardy USD, Japonsko 43,5 miliardy, Rusko 33,8 miliardy, Saudská Arábia 33,3 miliardy USD, India 23,5 miliardy USD a Brazília 14,7 miliardy USD. Vojenské výdavky Slovenska dosiahli v tom istom období výšku 0,845 miliardy USD (28,131 miliardy Sk), čo zodpovedá podielu vo výške 1,5 % HDP.

Na záver možno konštatovať, že uvádzané údaje len potvrdzujú existenciu priamej úmery medzi zhoršovaním bezpečnostnej situácie vo svete a rastom vojenských výdavkov. Pokračujúci rast vojenskej výroby v posledných rokoch, konštantný nárast obchodu so zbraňami a vykazované zisky zbrojárskych firiem tento trend ešte znásobujú. Po dvadsiatich rokoch od skončenia studenej vojny a bipolárneho rozdelenia sveta sa preto opätovne vynára otázka: „Začína sa ďalšia etapa horúčkovitého zbrojenia?“

Rast vojenských výdavkov vo svete (v mld. USD)

Prehľad výšky vojenských výdavkov vybraných krajín sveta s najvyššími vojenskými výdavkami v r. 2007 a 2008 (v mld. USD)

/ text a foto Jozef ŽIAK

Vojenský pútnici v Ríme

Už po piaty raz sa uskutočnila v dňoch 5. až 11. septembra Národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu. Pod vedením Mons. Františka Rábeka, ordinára OS a OZ SR sa na nej zúčastnilo vyše 90 profesionálnych vojakov, príslušníkov policajného zboru, ale aj Hasičského a záchranného zboru a ich rodinných príslušníkov. V prvej časti svojho putovania navštívili pútnické mesto Assisi a po svojom príchode do večného mesta sa zastavili najskôr v priestoroch Pápežského kolégia sv. Cyrila a Metoda, ktoré založili v roku 1963 zahraniční Slováci a v časoch totality predstavovalo pre domácu cirkev na Slovensku veľkú pomoc a potrebné zázemie.

V ďalšej časti svojho pobytu celebraval ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek za spoluúčasti vojenských a policajných kňazov svätú omšu v Bazilike svätého Petra. Neskôr sa slovenskí vojenský pútnici spoločne pomodlili v podzemí baziliky pri hrobe bývalého pápeža Jána Pavla II. Vrcholom prvej časti púte bola Generálna audienca pápeža Benedikta XVI., ktorá sa uskutočnila v krytej aule Pavla VI. Pápež na nej prijal aj slovenských vojenských pútnikov. Pre mnohých to boli nezabudnuteľné chvíle. Aj pre generálmajora v. v. Jána Kačmára, ktorý Benediktovi XVI. v mene slovenských pútnikov spoločne s dekanom trenčianskeho veliteľstva pozemných síl majora Juraja Sitáša odovzdal ako dar obraz svätého Michala Archanjela, patróna policajtov. „Takúto príležitosť má človek asi len raz za celý život. Som rád, že som sa mohol stretnúť s pápežom práve v uniforme profesionálneho vojaka našich ozbrojených síl,“ ešte plný dojemov konštatoval po audiencii generálmajor v. v. Kačmár. Medzi vojenskými pútnikmi boli zástupcovia pozemných síl, vzdušných síl, sil veliteľstva podpory, ale aj MO SR, generálneho štábu či Vojenskej polície. Mnohí z nich podobne ako desiatnička Karin Čuchorová zo zmiešaného krídla Sliač patria medzi pravidelných účastníkov domácich pútí. Najmä v Levoči. Tak ako iní pútnici aj ona prišla do Ríma, na miesta, kde sa začala po príchode svätého Petra písať história kresťanstva, načerpať duchovnú silu. S takýmto predsavzatím sa na púti zúčastňuje aj veliteľ multifunkčného práporu z Hlohovca podplukovník Daniel Ličko, major Marián Žovák z ministerstva obrany, plukovník gšt. Emil Hvasta či plukovník Imrich Dvoriščák, obaja z generálneho štábu, ale aj vojenská policajti z bratislavského útvaru – kapitánky Erika Citterbergová a Zdenka Capková, či manželka čatári: Anna a La-

dislav Sabovci. Slovenských vojenských pútnikov prijal aj bývalý blízky spolupracovník Jána Pavla II. slovenský kardinál Jozef Tomko, ktorý žije v Ríme. Vyjadril potešenie, že svojím putovaním pod slovenskou zástavou a v uniformách ozbrojených zložiek zviditeľňujú Slovensko vo Svätom meste. V Bazilike sv. Šebastiána si uctili pamiatku svojho patróna a navštívili aj rozsiahle podzemné katakomby, kde sa skrývali pred prenasledovaním prví kresťania. Navštívili aj Baziliku Sancta Maria Maggiore, ktorá je najkrajšou rímskou bazilikou zasvätenou Panne Márii. Pre nás Slovákov a vôbec Slovanov je tento chrám významný aj tým, že v roku 867 tu pápež Hadrián II. za prítomnosti sv. Cyrila a Metoda schválil slovanskú liturgiu. O tejto udalosti hovorí aj pamätná tabuľa. Na svätej omši, ktorú celebraval Mons. František Rábek spoločne s vojenskými a policajnými kňazmi, sa zúčastnil aj mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Taliansku Stanislav Vallo. Cesta vojenských pútnikov viedla aj k ďalšiemu miestu, ktoré sa v Ríme viaže k našej histórii. Spoločne s mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom SR pri Svätej stolici Jozefom Dravečkým si v bazilike sv. Klimenta pripomenuli pamiatku sv. Cyrila, ktorý je v podzemí chrámu pochovaný, v bočnej kaplnke sú jeho relikvie a na nádvorí je pamätník tejto významnej osobnosti, ako dar Slovenskej republiky. Vojenský pútnici sa zastavili na ceste domov v rakúskom Klagenfurte na svätej omši v kasárňach miestneho pancierového útvaru. Spokojnosť s úspešným priebehom už piateho ročníka púte neskrýval ani biskup František Rábek: „Splnila všetky ciele. V stavovskej, duchovnej i národnej oblasti. Navyše som rád, že putovanie pomohlo vnútorne stmeliť príslušníkov všetkých zložiek ozbrojených zborov, ktorí sa na nej zúčastnili.“

Biatlonisti úspešní aj v lete

Na septembrových 15. majstrovstvách sveta v letnom biatlone v poľských Dusznikách získali športovci Dukly Banská Bystrica a reprezentanti Slovenska dva tituly, striebro a dva bronz.

/ stranu pripravil Pavol VITKO

/ foto archív Dukly BB

Aj keď medaily z letných biatlonových majstrovstiev označujeme ako „Amalé, je to pre nás mimoriadny úspech,“ s uspokojením nám povedal hlavný tréner športového oddielu biatlon banskobystrickej Dukly Milan Gašperčík. Zároveň ako šéftrener slovenskej reprezentácie v biatlone konštatoval: „Dúfam, že nás tento výborný impulz poriadne nabudí do náročnej zimnej sezóny.“

Majstrami sveta sa v Dusznikách stali čatár Dušan Šimočko v šprinte mužov na 10 kilometrov a čatár Matej Kazár v stihacích pretekoch na 12,5 kilometra. Kazár bol navyše strieborný v šprinte. Bronzovú medailu vybojovala Ľubomíra Kalinová v šprinte na 7,5 kilometra. Jana Gereková, Ľubomíra Kalinová, Matej Kazár a Dušan Šimočko boli bronzoví v zmiešanej štafete. Na šampionáte sa zúčastnilo 130 reprezentantov z 19 krajín. „Spolu s Rusmi a Poliakmi sme sa stali najúspešnejšou krajinou. Prítom sme pretekali bez našich jednotiek. Anastasia Kuzminová a Pavol Hurajt trénovali na ľadovci. O to viac nás takéto ukončenie letnej sezóny teší,“ dodal tréner.

Biatlonistov čaká od decembra 9-kolový Svetový pohár. Vo februári budú v Taliansku majstrovstvá Európy do 26 rokov. Vyvrcholenie sezóny sa uskutoční v ruskom Khanty – Mansýjsku, kam vycestujú na marcové majstrovstvá sveta. „V reprezentácii, ktorú celú tvoria športovci Dukly, máme šesť žien a päť mužov. Aj keď to by som nerád presne rozvádzal naše ciele, od štafiet mužov aj žien očakávame na majstrovstvách sveta umiestnenie do 10. miesta. Pavol Hurajt by mohol zabojsť v prvej šestke. A Anastasia Kuzminová? Nuž – veríme v medailu,“ avizuje P. Gašperčík.

A ako tréner Gašperčík hodnotí podmienky na prípravu? „Na Slovensku v súčasnosti nie je k dispozícii letná dráha so strelnicou, na ktorej by sme mohli trénovať na kolieskových lyžiach. Využívame preto najmä možnosti u našich susedov v Rakúsku a Česku. Našich biatlonistov však často vidieť na kolieskových lyžiach aj na krajoch ciest, kde trénujú za plnej premávky. Sen o takejto dráhe na Kráľoch nad Banskou Bystricou ešte síce nemá reálne kontúry, no veríme, že raz sa stane skutočnosťou... Inak nám Dukla, rezort obrany aj reprezentácia poskytujú to, čo potrebujeme. No a my robíme všetko pre to, aby sme sa aj túto sezónu mohli tešiť z našich biatlonistov tak, ako to bolo na poslednej zimnej olympiáde.“

Medailisti M. Kazár, J. Gereková, Ľ. Kalinová, D. Šimočko (zľava doprava) po spoločnej štafete

Jana Gereková v plnom tempe

Za Zoltánom Pálkovácsom

V sobotu 25. septembra pri autonehode v Rakúsku zahynul člen Dukly Banská Bystrica a reprezentant Slovenska v džude rotmajster Zoltán Pálkovács. Zomrel na sedadle spolujazdca vo veku 29 rokov. „Bol to špičkový športovec, kolega a zároveň kamarát, s ktorým som bol ešte ako reprezentant dvakrát na olympijských hrách, preto túto tragickú stratu cítim veľmi osobne,“ povedal nám riaditeľ Dukly Peter Korčok. „Zolo bol výnimočný svojím prístupom k tréningu, svojou bojovnosťou a nasadením. Stal sa príkladom a vzorom pre našich mladých športovcov,“ dodal. Z. Pálkovács už vo svojich 18-tich rokoch získal na juniorských majstrovstvách Európy v Ríme druhé miesto. Rok nato bol v cyperskej Nikózii tretí. Dlhé roky patril vo svojej kategórii k európskej špičke, nosil medaily zo Svetového pohára. Na Svetových armádnych hrách 2007 v Indii bol strieborný.

Rodina, priatelia a zástupcovia vojenského športu sa s rotmajstrom Zoltánom Pálkováčsom rozlúčili 4. októbra na cintoríne v Rimavskej Sobote, v meste kde sa narodil. Reprezentanta našej krajiny, ktorý sa pripravoval na svoju tretiu olympiádu, pochovali s vojenskými poctami.

Česť jeho pamiatke!

Na prvý pohľad neviditeľní

Ich prácu si až tak nevšímame. Keď si však predstavíme, že by pre nekvalitné mazivá a palivá mohol vysadiť vo vzduchu motor lietadla, alebo by sa vinou nekvalitného paliva mohli poškodiť stovky motorov bojových vozidiel, ďalšej vojenskej techniky a automobilov, používaných v našich ozbrojených silách, tak si začíname prácu pracovníkov Metrologického a skúšobného ústavu logistiky v Žiline viac vážiť. Veď v oboch prípadoch by išlo o veľké materiálne straty, nehľadiac na ľudské životy, ktorých hodnotu vieme len veľmi ťažko ohodnotiť.

Zástupca veliteľa ústavu major Róbert Fillner pripomína, že to je len časť náplne ich pracoviska. „Komplexne zabezpečujeme naše ozbrojené sily metrologiou, skúšobníctvom a revíznou činnosťou. Sme vrcholnou inštitúciou ozbrojených síl v oblasti kontroly kvality pohonných hmôt, mazív a prevádzkových kvapalín. Kontrolujeme správnosť skladovania pohonných hmôt v skladových hospodárstvach jednotlivých vojenských útvarov a zariadení. Pre túto svoju činnosť máme v súčasnosti vybudovanú modernú infraštruktúru, kvalitných odborníkov, ktorí sú odbornými garantmi. V oblasti kontroly kvality je to vedúci oddelenia kontroly kvality podplukovník v zálohe Mgr. Peter Dudjak a vedúci laboratórií Ing. Jozef Tomášek (palivá), Ing. Stanislav Kolomazník (plastické mazivá), Ing. Marián Dudešek (oleje), Ing. Ľubomíra Mindová (prevádzkové kvapaliny). V oblasti metrologie náčelník oddelenia metrologie kapitán Peter Slovák, vedúci referent technolog Ing. Alexander Fejfar, vedúci laboratória kalibrácie vysokofrekvenčných veličín Ing. Ján Námesanský, vedúci laboratória kalibrácie základných elektrických veličín Ing. Ján Dodek, vedúci laboratória Odborného technického dozoru a metrologie Ing. Peter Moric. Spoločne so svojimi kolegami kvalitnou prácou šetria rezortu nemalé finančné prostriedky.“

Akreditované laboratórium

Kontrola kvality okrem iného zahŕňa aj uskutočňovanie expertných činností a rozhodcovských rozborov pohonných hmôt a mazív pri ich zavádzaní do ozbrojených síl. Pracovníci ústavu zároveň riešia ich náhrady, nákup, preberanie, skladovanie a používa-

nie. Pri narušení kvality, ako aj pri nehodách vojenskej techniky vydávajú odborné stanoviská na možné riešenie vzniknutej situácie. V Žiline majú akreditované laboratórium, v ktorom robia skúšky základných fyzikálno-chemických vlastností pohonných hmôt. V súčasnosti laboratórium vykonáva približne 60 skúšok, z toho je 29 akreditovaných. Okrem iného zisťujú obsah vody v pohonných hmotách, overujú fyzikálno-chemické vlastnosti plastických mazív, termickú stabilitu leteckého petroleja, mazivostné vlastnosti pohonných hmôt, ich oktanové číslo. Ďalšou náplňou činnosti laboratória je tvorba a novelizácia odborných predpisov služby PHM, ale aj tribotechnická diagnostika motorových a prevodových olejov (tribológia sa zaoberá trením a opotrebovaním látok, časti strojov a mechanizmov). Na základe merania tribologických parametrov sa môže predĺžiť životnosť mazív v technike, čo znamená značné úspory pri nákupe. V tejto súvislosti major Fillner konštatuje, že by potrebovali doplniť prístrojové vybavenie, najmä pre tribológiu leteckých motorových a hydraulických olejov s perspektívou využívať tribológiu olejov pre vzdušné aj pozemné sily. Veľké nároky sú kladené na letecké palivá, ktoré nesmú počas letu zamŕzať, musia mať požadovanú viskozitu, nesmú sa usádzať. V opačnom prípade môže prísť ku katastrofe...

Chýbajúca klimatizácia

Ďalším problémom, ktorý by v Žiline potrebovali vyriešiť, je klimatizácia laboratórií. V letných mesiacoch môžu v súčasnosti len veľmi ťažko udržať predpísané laboratórne podmienky. Vyplyvajúce z noriem STN, ISO či ASTM D, ktoré určujú, že teplota by ne-

Hlavné úlohy

- kontrola kvality a spracovanie vojenských špecifikácií na nákup PHM v zmysle medzinárodných noriem a STANAG-ov platných pre NATO,
- odborné stanoviská k prijímaným STANAG-om v oblasti PHM a metrologie,
- riadenie „Kontrolného systému kvality“ v oblasti PHM a kontrola laboratórií PHM na leteckých krídlach Prešov, Sliac a Kuchyňa,
- riešenie náhrad PHM,
- tribológia mazív u motorovej techniky,
- príprava a spracovanie podkladov a návrhov k vydaniu odborných predpisov a smerníc služby PHM,
- posudzovanie kvality prijímaných PHM od dodávateľov a používaných v OS SR,
- komplexné a rozhodcovské analýzy PHM,
- odborný dohľad nad laboratóriami leteckých krídel a zásobovacích základní triedy III,
- metrologické overovanie meradiel používaných v službe PHM,
- kalibrácie meracích prístrojov používaných v OS SR,
- uschovávanie hlavných vojenských etalónov a vykonávanie nadväznosti pracovných etalónov metrologických pracovísk operačných veliteľstiev,
- odborné prehliadky a odborné skúšky el. inštalácií stacionárnych a mobilných prostriedkov PHM.

mala presiahnuť stanovené rozmedzie cca 21 až 25 °C. Na ne sú nastavené vo veľkej väčšine používané automatické prístroje na stanovenie parametrov PHM. Tie sa v prípade vyšších teplôt v laboratóriu nedajú nepoužívať a v prípade ručných skúšok je dodržanie normovaných teplôt nemožné. Klimatizácia laboratórií by výraznou mierou pomohla zamestnancom ústavu skvalitniť a zefektívniť svoju činnosť, lebo nákupy väčšiny komodít sa uskutočňujú v mesiacoch júl – august.

V oblasti metrologie ústav zabezpečuje uskutočňovanie kalibrácií a overovanie meradiel pre útvary a zariadenia v rámci celých ozbrojených síl. Kalibrujú meradlá na meranie: teploty, tlaku, dĺžky, objemu a prietoku, jednosmerného a striedavého elektrického napätia, jednosmerného a striedavého elektrického prúdu, vysokofrekvenčného výkonu, frekvencie, elektrického odporu. Vykonávajú sa aj revízie elektroinštalácií stacionárnych a mobilných prostriedkov PHM. V ostatnom roku začali kalibrovať aj revízne meracie prístroje. Pri tejto príležitosti stačí pripomenúť, aké škody môže spôsobiť zle nastavený prietokomer výdajných stojanov tam, kde sa tankuje do zariadení veľké množstvo paliva (napríklad v prípade leteckých útvarov...).

Sedemročný sklz

V tejto súvislosti pracovníkov Žilinského ústavu trápi takmer sedemročný sklz v budovaní metrologického laboratória. Medzičasom sa už skončila platnosť stavebného povolenia, zmenila sa legislatíva. Podľa majora Róberta Fillnera to okrem iného bude znamenať ďalšie finančné náklady a metrologické činnosti musia doposiaľ vykonávať v provizórnych podmienkach. Ďalej by potrebovali na skvalitnenie svojej činnosti v tejto oblasti zvýšiť kompetencie ústavu v oblasti kontroly metrologického zabezpečenia na stupni útvar, kde dochádza k častým zmenám na funkciách poverených výkonom metrologie a z toho vyplývajúce nedostatky zavinené najmä nepoznaním problematiky. Tým by sa vytvoril obdobný efektívny systém, ako je už v oblasti kontroly kvality PHM. Radi by tiež vstúpili do

procesu obstarávania novej meracej techniky jednotlivými útvarmi. Aby zodpovedala požiadavkám a nekupovala sa lacná, a nekvalitná...

Príprava odborníka pre prácu v Metrologickom a skúšobnom ústave logistiky v Žiline nie je jednoduchá a ani časovo krátka. Preto im spôsobuje vrásky na čele konkurenčný výber. Podľa zástupcu veliteľa ústavu majora Róberta Fillnera by boli veľmi radi, keby boli obdobne ako niektoré iné odbornosti (lekári, duchovná služba...) vyňatí zo systému konkurenčných výberov. „Táto príprava odborníka nie je beh na krátke trate a stojí rezortu nemalé finančné prostriedky. Bolo by veľkým prepychom a mrhaním spomínaných prostriedkov, keby takto pripravený odborník mal odísť na inú funkciu a my by sme mali začať znova od nuly s prípravou ďalšieho,“ povzdychol si.

Kalibrácia meracích prístrojov

Ochrana konvoja

/ text a foto mjr. Milan VANGA

Jednu zo základných úloh pri presune jednotiek – zabezpečenie ochrany konvoja pri napadnutí protivníkom – cvičili vybraní príslušníci útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR v dňoch 28. a 29. septembra 2010 vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Leš pod vedením amerických inštruktorov 1. roty 293. pešieho práporu Národnej gardy štátu Indiana. Vo výcviku išlo o porovnanie našich taktických postupov s postupmi našich partnerov pri použití reálnych scenárov, ich vyhodnotenie a skvalitnenie našich postupov. Podľa hlavného poddôstojníka OS SR šbrntm. Richarda Fabriciusa je takáto forma výcviku vysoko efektívna. „Scenáre, ktoré nám pripravili naši americkí kolegovia, boli neočakávané, čím sme položili dôraz na schopnosť našich vojakov reagovať na neočakávané ohrozenia,“ zhodnotil. „Výbuch nástražného výbušného systému alebo samovražedný útočník, to sú veci, s ktorými sa naši muži a ženy v uniformách v operáciách stretávajú a v budúcnosti budú stretávať. Preto je kľúčové, aby na tieto ohrozenia boli kvalitne pripravení a jednotlivé reakcie vykonávali automaticky, podvedome bez straty drahocenných sekúnd premýšľaním nad rutinnými činnosťami. Aj tento konkrétny výcvik bol živým príkladom toho, že je možné prípravu vykonať pútavou a zaujímavou formou, ktorej pridanou hodnotou je účasť zahraničných inštruktorov, čím je výcvik ešte atraktívnejší,“ dodal R. Fabricius.

Príplatok psychológom

/ JUDr. Michal ŠVEC

hlavný štátny radca Úradu právnych služieb MO SR

- Aplikčná prax zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spôsobuje mnohé problémy personálnym a finančným orgánom rezortu ministerstva obrany v rôznych oblastiach. Jednou z nich je aj poskytnutie príplatku zdravotníckym pracovníkom podľa § 145 tohto zákona
- profesionálnemu vojakovi ustanovenému do funkcie psychológ.

Ustanovenia § 145 zákona č. 346/2005 Z. z. vyplýva, že profesionálnemu vojakovi, ktorý je zdravotníckym pracovníkom podľa zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov alebo vykonáva funkciu, na ktorej výkon je potrebná odborná spôsobilosť podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností (pozn.: do 30. júna 2010 účinné nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania v znení neskorších predpisov) možno v závislosti od stupňa zodpovednosti za zdravotný stav príslušníkov ozbrojených síl alebo za hygienický a epidemiologický stav útvarov a zariadení ozbrojených síl, alebo za organizáciu, prípravenosť a výcvik personálu vojenského zdravotníctva na plnenie úloh v zdravotne rizikových oblastiach poskytnúť príplatok až 30 % jeho hodnostného platu.

Výšku príplatku zdravotníckym pracovníkom ustanovil služobný predpis hlavného služobného úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov č. 9 z 31. augusta 2005. Podľa tohto služobného predpisu sa príplatok poskytuje v závislosti od zaradenia príslušnej funkcie do stupňa zodpovednosti, pričom na účely určenia stupňov zodpovednosti je rozhodujúca plánovaná vojenská hodnosť, ku ktorej je funkcia profesionálneho vojaka – zdravotníckeho pracovníka priradená podľa prílohy č. 1 k rozkazu ministra obrany Slovenskej republiky č. 24/2004 o vydaní systemizačného katalógu funkcií pre profesionálnych vojakov v znení neskorších predpisov.

Zdravotníckym pracovníkom je podľa § 27 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. fyzická osoba, ktorá vykonáva zdravotnícke povolanie lekár, zubný lekár, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, verejný zdravotník, zdravotnícky laborant, asistent výživy, dentálna hygienička, rádiologický technik, zdravotnícky záchranár, zubný technik, technik pre zdravotnícke pomôcky, optometrista, farmaceutický laborant, masér, očný optik, ortopedický technik, zdravotnícky asistent a sanitár. Zdravotníckym pracovníkom podľa § 27 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. je aj fyzická osoba, ktorá vykonáva povolanie logopéda, psychológa, liečebného pedagóga, fyzika a laboratórneho diagnostika v zdravotníckom zariadení a splnila podmienku podľa § 33 ods. 3 cit. zákona, podľa ktorého odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností ak ide o vyššie uvedené povolania, sa preukazuje aj získaním osvedčenia o príprave na výkon práce v zdravotníctve.

Zdravotníckym pracovníkom je podľa § 27 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. aj profesionálny vojak, ktorý vykonáva príslušné zdravotnícke povolanie uvedené v § 27 ods. 1 a 2 uvedeného zákona v štátnej službe profesionálneho vojaka Ozbrojených síl Slovenskej republiky vo vojenskom zdravotníctve a spĺňa požiadavky podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je Výnos Ministerstva obrany Slovenskej republiky z 25. marca 2009 č. SEOPMVL-20-3/2009-OdL o požadovaných druhoch, študijných odboroch a učebných odboroch stredoškolského vzdelania, požadovaných študijných odboroch a stupňoch vysokoškolského vzdelania na výkon dočasnej štátnej služby a o požadovanej odbornej spôsobilosti na výkon niektorých odborných činností vo vojenskom zdravotníctve na výkon dočasnej štátnej služby.

- Podľa čl. 6 ods. 10 vyššie uvedeného výnosu sa na výkon dočasnej štátnej služby vo vojenských hodnostiach poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník, brigádny generál, generálmajor, generálporučík a generál pre vojenskú odbornosť vojenské zdravotníctvo požaduje vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijných odboroch
- a) všeobecné lekárstvo z podskupiny študijných odborov lekárske vedy,
  - b) zubné lekárstvo z podskupiny študijných odborov zubné lekárstvo,
  - c) verejné zdravotníctvo alebo laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve z podskupiny študijných odborov nelekárske zdravotnícke vedy,
  - d) všeobecné veterinárne lekárstvo alebo hygiena potravín z podskupiny študijných odborov veterinárske vedy,
  - e) farmácia z podskupiny študijných odborov farmaceutické vedy,
  - f) biológia z podskupiny študijných odborov vedy o živéj prírode alebo
  - g) chémia z podskupiny študijných odborov vedy o neživej prírode.

V nariadení ministra obrany Slovenskej republiky č. 13/2008 o vojenských odbornostiach a ich špecializáciách je vojenské zdravotníctvo (H10) uvedené v čl. 2 ods. 1 písm. r). Podľa prílohy č. 1 k uvedenému nariadeniu je však špecializácia psychológ zaradená pod vojenskú odbornosť personálny manažment (M10) a nie pod vojenskú odbornosť vojenské zdravotníctvo (H10).

Profesionálny vojak na splnenie príznania príplatku zdravotníckym pracovníkom s poukázaním na § 145 zákona č. 346/2005 Z. z. musí

1. mať štatút zdravotníckeho pracovníka (§ 27 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z.), a zároveň musí:
  - 1.1. mať určený stupeň zodpovednosti vyplývajúci z plánovanej vojenskej hodnosti, ku ktorej je funkcia profesionálneho vojaka – zdravotníckeho pracovníka priradená podľa osobitného predpisu (služobný predpis č. 9/2005 a príloha č. 1 k RMO č. 24/2004),
  - 1.2. spĺňať požiadavky podľa osobitného predpisu (výnos MO SR č. SEOPMVL-20-3/2009-OdL),
  - 1.3. ísť o vojenskú odbornosť a jej špecializáciu určenú v čl. 2 a prílohy č. 1 nariadenia ministra obrany SR č. 13/2008), alebo
2. vykonávať funkciu, na ktorej výkon je potrebná odborná spôsobilosť podľa osobitného predpisu (nariadenie vlády SR č. 296/2010 Z. z.), pričom musí
- 2.1. mať určený stupeň zodpovednosti vyplývajúci z plánovanej vojenskej hodnosti, ku ktorej je funkcia profesionálneho vojaka – zdravotníckeho pracovníka priradená (služobný predpis č. 9/2005 a príloha č. 1 k RMO č. 24/2004),
- 2.2. spĺňať požiadavky podľa osobitného predpisu (výnos MO SR č. SEOPMVL-20-3/2009-OdL),
- 2.3. ísť o vojenskú odbornosť a jej špecializáciu určenú v čl. 2 a prílohy č. 1 nariadenia ministra obrany SR č. 13/2008.

Informačné technológie v rezorte obrany

/ kpt. Peter GARAJ

V druhej časti nášho seriálu o informačných technológiách venovanej telekomunikačným prostriedkom si objasníme ďalšie zariadenia, ktoré skrýva taký bežný prístroj, akým je telefónny aparát.

Služba neprijatých hovorov zabezpečuje používateľovi zoznam telefónnych čísiel, z ktorých sa snažili používateli dovolať. Sú väčšinou rozdelené na čísla interné a externé. Telefón býva konfigurovaný tak, že táto služba je indikovaná vizuálne. Po stlačení konfigurovaného tlačidla sa na displeji zobrazí počet zaznamenaných neprijatých hovorov. Po stlačení tlačidla OK sa dostaneme priamo k zoznamu neprijatých hovorov a pomocou tlačidiel + a – sa vieme medzi zaznamenanými číslami pohybovať. Stlačením tlačidla OK vieme vytočiť práve zobrazené číslo, stlačením tlačidla "zlziť" tento zoznam zatvoríme. Služba neprijatých hovorov bude signalizovať neprijaté hovory, až kým neprejdeme celý zoznam neprijatých hovorov a nezobrazíme všetky čísla.

Rovnakým spôsobom postupujeme aj vtedy, ak máme službu neprijatých hovorov rozdelenú na dva nezávislé zoznamy.

Ďalšia zaujímavá funkcia sa skrýva pod tlačidlom [1]. Pod ním sa skrývajú informačné, ale aj nastavovacie funkcie telefónu. Po stlačení sa zobrazí dialóg, ktorý hovorí o tom, že telefón je v móde návod. V tomto dialógu sa môžeme pohybovať pomocou tlačidiel + a –. Začneme funkciou s priliehavým názvom "kto som", ktorá sa skrýva pod tlačidlom 3.

Táto funkcia zobrazí číslo telefónneho aparátu a pridelené meno. Takto si každý používateľ vie skontrolovať, ako sa zobrazuje iným používateľom, keď im volá.

Ďalšou zaujímavou funkciou je funkcia "programovanie", ktorá sa skrýva pod číslom 2. Tu sa dajú naprogramovať skrátené voľby, ako aj všetky programovateľné tlačidlá telefónu.

Tlačidlá si vieme naprogramovať tak, že si zvolíme režim programovania a potom režim programovania tlačidiel. Potom stačí zvoliť požadované číslo a následne stlačiť tlačidlo, ku ktorému sa má toto požadované číslo priradiť. Režim programovania skončíme tlačidlom "zložiť". Špeciálne funkcie vieme tlačidlám priradiť tak, že namiesto volenia si šípkami vyberieme požadovanú funkciu a následne zvolíme, ktoré tlačidlo má túto funkciu vykonávať.

Skrátená voľba sa skrýva pod tlačidlom osoby a knihy a umožňuje rýchlu voľbu viac čísiel, ako má telefón fyzicky k dispozícii. Ak napríklad používateľ potrebuje často volať 15 ľuďom a na telefóne má len 6 tlačidiel rýchlej voľby, môže zvýšné čísla priradiť do skrátenej voľby. Skrátenú voľbu programujeme tak, že si v režime programovania zvolíme programovanie skrátenej voľby, potom volíme požadované číslo, stlačíme tlačidlo rýchlej voľby a následne tlačidlo, ktorému chceme dané číslo priradiť. Skrátená voľba sa dá priradiť na tlačidlá 0 až 9, *, # a na všetky ďalšie programovateľné tlačidlá.

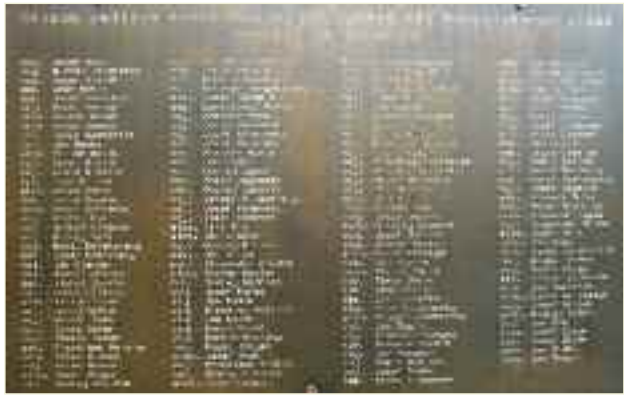
Pri otcovom hrobe

/ text a foto Jozef ŽIAK

Príslušník 2. paradesanter brigády poručík František Geisler zahynul v ťažkých bojoch na prístupoch ku Karpatom 19. septembra 1944. Patril medzi tých príslušníkov brigády, ktorí sa k nej pripojili len krátko predtým. Prišli na vlastnú žiadosť z Veľkej Británie, aby doplnili nedostatok dôstojníkov, s ktorým brigáda, ale aj celý armádny zbor v tom čase zápasil. Na spomienkovom stretnutí pri pamätníku príslušníkov 2. paradesanter brigády v poľskom Nowosieltci 5. októbra 2010 nechýbal ani syn poručíka Geislera.

Taktiež František Geisler. Otca však nikdy nevidel, lebo sa narodil v Anglicku až po jeho smrti. Pôvodne chcel ísť tiež do armády a byť výsadkárom. Zasiahla matka a povolila mu podľa nej menej nebezpečnejšiu vojenskú odbornosť. Stal sa príslušníkom tankových vojsk Veľkej Británie. Dotiahol to až na kapitána. Dlhé roky sa zaujímal o to, kde jeho otec prežil posledné dni svojho života. S pomocou slovenského historika Jozefa Rodáka sa podarilo objaviť spomínané miesto. Preto v poslednom období nechýba ani pri spomienkových stretnutiach.

„Keď som bol na týchto miestach po prvý raz, bol to veľmi zvláštny pocit. Otca som síce nikdy nemal možnosť vidieť, ale postupne som ho mal možnosť lepšie spoznávať. Aj prostredníctvom svedectiev jeho bojových druhov. Lepšie som si vedel až priamo na mieste predstaviť aj tú vtedajšiu ukrutnosť bojov,“ hovorí s pohnutím syn poručíka Františka Geislera kapitán v zálohe britskej armády František Geisler.

*****

Vykanie alebo tykanie

/ mjr. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Tykanie a vykanie je večným problémom etikety; je jednou z foriem oslovenia a správne oslovenie je dôležitým prostriedkom komunikácie či už v zamestnaní, alebo v súkromí. Treba mať na zreteli, že na oslovenie je viac-menej citlivý každý a v našich zemepisných šírkach etiketa vyžaduje navzájom si vykať od dosiahnutia dospelosti.

Dnes už nijako neprekvapí, keď zistíme, že si v novom tíme pracovníkov, do ktorého čerstvo vstupujeme, väčšina, alebo dokonca všetci ľudia tykajú. Tykanie medzi kolegami a často aj medzi nadriadeným a podriadeným uľahčuje komunikáciu, navyše ľudia v rámci firemného tímu spolu trávajú denne hodiny a hodiny času, a sú si tak bližšie, čo na tykanie vyslovene nabáda. Na druhej strane však zväzda k tomu, aby si k vám niektorí kolegovia alebo nadriadení viac dovoľli, aby vás ľahšie využívali.

Ako sa hovorí, vždy je ľahšie povedať „ty hlupák“ ako „vy hlupák“. Preto by ste mali vždy dobre zvážiť, či ponuku na tykanie prijmete a či nie (prípadne komu ju ponúknete a komu nie). Tykaním sa totiž stiera určitá pomyselná profesionálna hranica, ktorá by niekedy (a to viete pravdepodobne aj zo skúsenosti) mala byť zachovaná.

Nepristupujte teda automaticky na ponúkané tykanie od svojho nadriadeného alebo kolegu, ktorý vám nie je sympatický. Odmietnuť tykanie máte, naopak, právo, nie je to žiadny prehrášok proti slušnému správaniu. Len tak musíte urobiť taktne: „Ak nebudete proti, radšej by som zostal pri vykaní“, prečo, to už nemusíte vysvetľovať, je to čisto vaša vec.

Závisí to, samozrejme, od typu pracoviska, napríklad v banke, štátnych inštitúciách je dodržiavanie hierarchie, určitých zásad a vykania prirodzenejšie než v súkromných firmách. Tí, ktorí obhajujú vykanie, argumentujú aj tým, že človek sa pri ňom viac kontroluje a ani v afektívnych situáciách nepovie nič, čo by neskôr ľutoval.

Zároveň vravia, že tykanie smeruje k tomu, že si ho niekedy jeho aktéri mylia s osobnou náklonnosťou. Na druhej strane pracovisko, na ktorom by sa iba vykalo, pôsobilo by strnulo a nemoderne. Úctu je predsa možné vyjadriť nielen vykaním, ale aj intonáciou hlasu, oslovením, výberom vhodných slov či vzdialenosťou, ktorú dodržiavame pri rozhovore. Ak sa teda rozhodneme uplatniť na pracovisku tykanie, existujú určité zásady, ktorých dodržiavanie je nevyhnutné.

Predstavení by nemali tykať svojim podriadeným bez ich predchádzajúceho súhlasu, a to bez ohľadu na vek. Tykanie navrhuje vyššie postavený nižšie postavenému, starší mladšiemu, dáma pánovi (kedysi to bolo naopak, o tykanie s dárou musel požiadať pán). Nikdy nenavrhujete tykanie svojmu šéfovi ako prvý, ani keď požívate isté privilégiá dlhoročného zamestnanca. Ak vám cudzinec tyká, nemusí prejavovať nedostatok rešpektu; v niektorých jazykoch sa nerozlišuje medzi vykaním a tykaním. Vy však prejdite na tykanie až po jeho súhlase.

Na mnohých pracoviskách sa čoraz viac rozširuje akési prechodné riešenie medzi vykaním a tykaním. Je ním kombinácia vykania a mena. Napríklad: „Katarína, mohli by ste, prosím...“. Zdá sa to prijateľná forma pre obe strany.

Pozor však musíme dávať aj pri písomnom styku! Ak musíte niekomu, s kým si ústne tykáte, napísať ochodný či úradný list, bezpodmienečne zotrvajte pri vykaní, ale pri oslovení alebo pozdrave môžete pripojiť osobnú poznámku. Napríklad: „Vážený pán generálny riaditeľ“, a rukou pripíšte „milý Martin!“

Ak ste si už raz potykali, je pomerne ťažké opäť sa vrátiť k vykaniu. Ako sa správať v prípade, keď ste v podniku postúpili a stali sa šéfom? Prijímať aj naďalej uvoľnené a dôverné oslovenie bývalých kolegov a terajších podriadených? V rámci podniku si môžete naďalej tykať. Ale ak sú prítomní hostia, treba prejsť na vykanie! Obojstranný rešpekt je totiž v živote rozhodujúci a na hostí budete pôsobiť oveľa serióznejšie a kompetentnejšie.

Ilustračné foto Peter DOVINA

Constancius

/ mjr. Mgr. Juraj SITÁŠ

dekan Veliteľstva poz. síl Trenčín

Constancius sa ako veliteľ rímskych vojsk chcel presvedčiť o spoľahlivosti svojich dôstojníkov a legionárov. Dal si ich nastúpiť a zavelil: „Kto je kresťan, nech predstúpi!“ Z radu vystúpila časť legionárov i dôstojníkov. Bol to prejav odvahy, lebo všetci mali pred očami krvavé prenasledovanie. O chvíľu Constancius povel zopakoval. Ďalší urobili krok dopredu. V tábore nastalo hrobové ticho.

Každý s napätím čakal, čo tento prísny, ale spravodlivý veliteľ urobí. Po malej chvíli Constancius rozvinul papyrus so zoznamom kresťanov a začal čítať mená od najvyššej hodnoty. „Quintus Fabius, ty si kresťan! Nenašiel si odvalu priznať sa, si degradovaný! Ty by si bol schopný zradiť aj Rím, lebo si bol schopný zradiť svojho Pána. Iulius Naso, aj ty budeš schopný zradiť Rím, lebo si bol schopný zradiť svojho Boha. Si degradovaný! Marcus Fulvius, ty tiež si schopný zradiť Rím, ako si teraz zradil Boha. Degradujem Ťa!“ Takto postupne vylúčil z armády zradcov viery a vyhlásil, že kresťanským dôstojníkom a vojakom dôveruje, lebo ostali verní svojmu presvedčeniu.

Keď si porovnávať správanie ľudí dnešných čias s týmto prerazprávaným príbehom, ale aj s inými z minulosti, tak tam veľký – teda žiadny rozdiel nevidím.

Sme rovnakí ako naši kolegovia z dávnej minulosti. Počas môjho vojenského pôsobenia ako vojenský duchovný som si vypočul veľa spomienok o tom, ako chlapi v mladosti ministrovali, ale dnes už nevedia, ako ten kostol vyzerá, hoci v ňom boli po duchovnej stránke vychovaní. Vďaka mu za veľa, lebo v detstve sa buduje charakter a z neho človek čerpá po celý život. Teda majú byť bývalí miništranti za čo vďační. Preto sa človek tak zmení? Dozreje? Dospeje? Čím si ten charakter pokrivil k servilnosti? Začne byť otrocky závislý od iných hodnôt? Asi to bude súbeh viacerých faktorov.

Z náboženského uhla pohľadu je viera dar od Boha. Ten dar sa však veľmi ľahko stráca. Je to presne tak ako s láskou. Ak sa o ňu človek nestará, tak sa stráca. Aj o elektrický kontakt sa treba starať, čistiť ho. V opačnom prípade oxiduje a stáva sa z neho studený spoj, ktorý dokáže narobiť veľa problémov. Tým najväčším problémom pre človeka je strata svojej identity, vlastnej tváre, strata životnej perspektívy.

Z katolíckeho pohľadu je modlitba, prístupovanie k sviatostiam, čítanie Svätého písma, duchovnej literatúry a aktívny prístup k životu s úsilím porozumieť mu, najväčšou zbraňou proti oxidácii kontaktu medzi mnou a Bohom.

Constanciusova logika je veľmi silná a ľudsky múdra.

Jacobsonova progresívna svalová relaxácia

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Edmund Jacobson – autor tejto metódy používal pri svojich výskumoch elektromyograf, ktorým meral napätie kostrových svalov. Zistil, že keď sa človek zameral na nejakú myšlienku, vždy došlo k reakcii aj v jeho svaloch. Z toho usúdil, že ak má človek relaxovať, treba najprv uvoľniť kostrové svalstvo.

M. Štammová

Rozdiel medzi autogénnym tréningom (venovali sme sa mu v minulom článku) a progresívnou svalovou relaxáciou je v tom, že v tomto prípade sa kladie dôraz na aktivitu – napätie svalov, ktoré neskôr prináša hlboké uvoľnenie. Výhodou svalovej relaxácie je, že jej zvládnutie je nenáročné a relaxácia sa väčšinou dosahuje v kratšom čase.

Ako cvičiť progresívnu svalovú relaxáciu? Začnite tým, že si pohodlne sadnete (alebo ľahnete) a uvoľníte sa. Niekoľkokrát sa zhlboka nadýchnite a vydýchate.

* Zatnite pravú ruku v päst tak, aby ste pocítili napätie nielen v ruke, ale aj v predlaktí. Po 5 – 7 sekundách ruku uvoľníte. Prsty nechajte voľne natiiahnuté 10 až 15 sekúnd a pozorujte zmeny, ktoré pocítujete. Potom cvik zopakujte ešte raz. Teraz počas uvoľnenia môžete pozorovať rozdiely medzi oboma rukami. Pravá ruka by mala byť ľahšia a teplejšia ako ľavá, čo znamená, že je už uvoľnená. Niekedy sa môžu vyskytnúť pocity brnenia alebo ľahkosti. V tom spočíva metóda progresívnej svalovej relaxácie – v systematickom napínaní a uvoľňovaní svalstva. Rovnakým spôsobom budeme relaxovať všetky svalové partie. Tento cvik zopakujte s ľavou rukou a potom s oboma rukami naraz. Ďalej nasledujú cviky na uvoľnenie ostatných svalových partií.

- Predlaktie – ruku spustíte k zemi a tlačíte dľaň nadol tak, aby sa napínalo predlaktie. Potom uvoľníte.
- Biceps – zovriete päst a tlačíte predlaktie k bicepsu, päst sa dotýka pleca. Potom uvoľníte.
- Plecia (obe naraz) – dvíhajte plecia, pokúste sa nimi dotknúť uší. Potom uvoľníte.

- Čelo – pokrčte čelo a dvíhajte obočie. Potom uvoľníte.
- Oči – zažmuríte oči čo najsilnejšie. Potom uvoľníte.
- Ústa – zovriete pevne pery. Potom uvoľníte. Zatláče jazyk proti podnebiu, pery sú zatvorené. Všímajte si napätie v hrdle. Potom uvoľníte.

- Čelisti – pevne zovriete zuby. Potom uvoľníte.
- Krk – zakloňte hlavu dozadu čo najďalej. Potom uvoľníte. Tlačte hlavu dopredu proti hrudi. Potom uvoľníte.

- Chrbtové svalstvo – prehnite sa dozadu čo najviac, aby ste napínali svaly chrbta. Potom uvoľníte. Po uvoľnení telo klesne, oprite sa o sedadlo.
- Brušné svalstvo – napnite svaly brucha. Potom uvoľníte.

- Stehenné svaly – vystríte nohy, päty tlačte do zeme a prsty nahor a k sebe. Potom uvoľníte.
- Lýtkové svaly – vystríte nohy a prsty tlačte dole, smerom k zemi. Potom uvoľníte.

Naučte sa cviky v tomto poradí. Optimálny rytmus je 5 až 7 sekúnd napätia a 10 až 15 sekúnd uvoľnenia. Cvičenie vám bude trvať celkovo 15 – 20 minút. Ak pri tréningu vydržíte, budete sa môcť zbaviť napätia v konkrétnych svalových partiách v situáciách strachu, stresu, úzkosti a pod. Zaujímavým postrehom je, že pri progresívnej svalovej relaxácii nepriamo dochádza aj k uvoľneniu hladkého svalstva, ako je žalúdok a iné vnútorné orgány.

Foto Eurocopter

Letové testy hybridu Eurocopter X3

Spoločnosť Eurocopter oznámila 27. septembra, že začala letové testy demonštrátora X3, ktorý by mal vyústiť do vývoja nového inovatívneho konceptu hybridného vrtuľníka H3 s vysokou rýchlosťou a dlhým doletom. Koncept prostriedku kombinuje výhody zvislého štartu a pristátia s vysokou cestovnou rýchlosťou viac ako 407 km/h.

Demonštrátor X3 je vybavený dvomi turbovrtuľovými motormi, ktoré poháňajú hlavný systém rotora s päťlistovou vrtuľou a dve menšie vrtule umiestnené na pevných ramenách krátkych krídiel. Takáto koncepcia pohonu ponúka pokročilý dopravný prostriedok, ktorý profituje z rýchlosti klasického turbovrtuľového lietadla a nelimitovaných možností vznášania z miesta štandardného vrtuľníka. Eurocopter šiel nový koncept na mieru pre využitie v oblastiach, kde prevádzkové náklady, vytrvalosť letu a úspech nasadenia priamo závisia na maximálnej cestovnej rýchlosti.

Rôzne konfigurácie stroja H3 sa budú môcť podľa známeho výrobcu využiť na širokú škálu úloh, vrátane pátrania a záchrany (SAR) na dlhé vzdiale-

nosti, službu pobrežného hliadkovania, prepravy cestujúcich a medzimestskej prepravy. Stroj sa má rovnako dobre uplatniť vo vojenskej oblasti pri činnosti špeciálnych jednotiek, pri bojových SAR operáciách i zdravotnej evakuácii. Tu všade sa dá využiť výhoda hybridného stroja s kolmým štartom a pristátím a vysokou rýchlosťou letu.

Prezident a generálny riaditeľ Eurocopteru Lutz Bertling považuje za úspech, že ich pracovníci dokázali prejsť od návrhu hybridného vrtuľníka k jeho prvému letu za menej ako tri roky. Prvý let demonštrátora sa uskutočnil 6. septembra v letovom testovacom stredisku francúzskej agentúry pre výzbrojovanie (DGA) v Istres. Tu mal Eurocopter nerušené podmienky na skúšky. Počiatočné testy budú pokračovať v decembri pri zníženom výkone stroja, ktorý ponúkne skúšať letovú obálku X3 pri rýchlostiach okolo 330 km/h. V marci 2011, po ďalších troch mesiacoch a úpravách, sa plánuje, že demonštrátor už bude testovaný pri rýchlostiach vyšších ako 400 km/h.

(rak)

S kamerou v Afganistane

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

V rámci septembrovej rotácie slovenských vojakov v misii ISAF v Afganistane navštívil priestory vojenskej leteckej základne v Kandaháre a slovenský vojenský tábor štáb katolíckej televízie TV-Lux. Režisér Matúš Demko a kameraman Lukáš Straka sa na niekoľko dní museli prispôbiť vojenskému prostrediu, rešpektujúci pritom bojový režim na základni často aj s nepriestrelnou vestou na tele a prilbou na hlave. Cieľom ich pobytu na základni v afganskom Kandaháre bolo nakrútenie dokumentárneho filmu o pôsobení slovenského vojenského kaplána v bojovej vojenskej misii v Afganistane. Desiatky hodín filmovania, ktoré strávili spolu so súčasným vojenským kaplánom Or-

dinariátu OS a OZ SR pôsobiacim v Afganistane por. ThDr. Slavkom Ganajom a príslušníkmi slovenského vojenského kontingentu prinieslo čosi nové a zvláštne pre obe strany. Snahou filmárov i vojenského kaplána bolo komplexne zachytiť reálny a pravdivý pohľad na aktivitu vojenského kaplána v misii ISAF. Nakrúcanie štábu TV Lux v Afganistane je výsledkom spolupráce medzi katolíckou televíziou, Ordinariátom OS a OZ SR a ústretovosťou zo strany vedenia rezortu obrany. Malo by pokračovať aj ďalšími projektmi o práci kaplánov vo vojenskej misii na Cypre, v slovenských väzniciach, medzi slovenskými policajtmi, hasičmi a záchranármi.

Ozbrojené sily
Slovenskej republikyArmádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16.00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Prieběžne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Bihary a Bernard Roštecký.

(r)

Ako zlepšiť obranu a OBRANU

Vážení čitatelia, túto jeseň sa k viacerým z vás dostane v rámci sociologického výskumu dotazník s otázkami, ktoré sa budú týkať života nášho rezortu obrany. V rámci výskumu, ktorý organizuje Komunikačný odbor MO SR, bude niekoľko otázok zameraných aj na náš mesačník OBRANA. Veríme, že aj v záujme skvalitnenia našej práce uvedený dotazník vyplníte. Aj tí, ku ktorým sa dotazník nedostane, môžu už teraz na adresu

eleonora.bujackova@mod.gov.sk poslať svoje názory na náš a Váš časopis. Na obsah, grafiku, výber tém či ich spracovanie.

(pv)